

**CRNOGORSKA KOMERCIJALNA BANKA AD, PODGORICA,
ČLANICA OTP GRUPE**

**POJEDINAČNI FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI
ZA GODINU KOJA SE ZAVRŠAVA
31. DECEMBRA 2022. GODINE
I IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA**

SADRŽAJ	Strana
Izveštaj nezavisnog revizora	1 – 5
POJEDINAČNI FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI	
Pojedinačni bilans uspjeha	6
Pojedinačni izvještaj o ukupnom ostalom rezultatu	7
Pojedinačni bilans stanja	8
Pojedinačni izvještaj o promjenama na kapitalu	9
Pojedinačni izvještaj o novčanim tokovima	10
Napomene uz pojedinačne finansijske izvještaje	11 – 108
Prilog 1: Izveštaj menadžmenta o poslovanju za godinu koja se završava 31. decembra 2022. godine	

Izveštaj nezavisnog revizora

Akcionarima Crnogorske komercijalne banke A.D., Podgorica

Mišljenje

Izvršili smo reviziju pojedinačnih finansijskih izvještaja Crnogorske komercijalne banke A.D., Podgorica (u daljem tekstu: „Banka”), koji obuhvataju bilans stanja na dan 31. decembar 2022. godine, bilans uspjeha, izvještaj o ukupnom ostalom rezultatu, izvještaj o promjenama na kapitalu i izvještaj o novčanim tokovima za godinu koja se završava na taj dan, i napomene uz pojedinačne finansijske izvještaje koje uključuju sumarni pregled značajnih računovodstvenih politika.

Po našem mišljenju, priloženi pojedinačni finansijski izvještaji istinito i objektivno prikazuju finansijsko stanje Banke na dan 31. decembar 2022. godine, rezultate njegovog poslovanja i novčane tokove za godinu koja se završava na taj dan u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja.

Osnova za mišljenje

Reviziju smo izvršili u skladu sa standardima revizije primjenljivim u Crnoj Gori. Naše odgovornosti u skladu sa tim standardima su detaljnije opisane u našem izvještaju nezavisnog revizora u sekciji o odgovornostima revizora za reviziju finansijskih izvještaja. Nezavisni smo u odnosu na Banku u skladu sa Međunarodnim kodeksom etike za profesionalne računovođe (uključujući Međunarodne standarde nezavisnosti) (IESBA Kodeks) i etičkim zahtjevima koji su relevantni za našu reviziju finansijskih izvještaja u Crnoj Gori i ispunili smo naše druge etičke odgovornosti u skladu sa ovim zahtjevima i IESBA Kodeksom.

Smatramo da su revizorski dokazi koje smo pribavili dovoljni i adekvatni da nam pruže osnovu za naše mišljenje.

Ključna revizorska pitanja

Ključna revizorska pitanja su pitanja koja su, po našem profesionalnom prosuđivanju, bila od najvećeg značaja u našoj reviziji finansijskih izvještaja za tekući period. Ova pitanja su razmatrana u kontekstu revizije finansijskih izvještaja u cjelini i u formiranju našeg mišljenja o njima, i mi nismo iznijeli izdvojeno mišljenje o ovim pitanjima. Za pitanja u nastavku, opis načina na koji je naša revizija riješila pitanja dat je u tom kontekstu.

Ispunili smo odgovornosti definisane u dijelu revizorskog mišljenja *Odgovornost revizora za reviziju finansijskih izvještaja*, uključujući ključna revizorska pitanja. Kao rezultat toga, usluge revizije su obuhvatile određene procedure koje imaju za cilj da odgovore našoj procjeni rizika postojanja materijalno značajnih pogrešnih iskaza u finansijskim izvještajima. Rezultati revizorskih procedura, uključujući i procedure sprovedene u cilju rješavanja pitanja ispod, pružaju osnovu za naše revizorsko mišljenje na prateće finansijske izvještaje.

Ključna revizorska pitanja (nastavak)

Ispravka vrijednosti za kreditne gubitke

Na dan 31. decembra 2022. godine vrijednost kredita i potraživanja od klijenata je iznosila EUR 1.062.583 hiljada što predstavlja 67% ukupne aktive Banke. Kako je opisano u napomeni 3.6. Finansijski instrumenti, očekivani kreditni gubici se obračunjavaju u skladu sa MSFI 9.

Ovo je ključno revizorska pitanje jer određivanje očekivanih kreditnih gubitaka, kako na individualnoj tako i na kolektivnoj osnovi, zahtijeva značajna prosuđivanja.

Ključna područja procjene uključuju tumačenje zahtjeva za određivanje iznosa obezvrjeđenja u skladu sa MSFI 9, što se odražava na model očekivanih kreditnih gubitaka Banke, identifikaciju izloženosti kod kojih je došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika, pretpostavke koje se koriste u modelu očekivanih kreditnih gubitaka, kao koje je finansijsko stanje druge ugovorne strane, očekivani budući novčani tokovi i makroekonomski faktori, (npr. stope nezaposlenosti, rast bruto domaćeg proizvoda, cijene nekretnina, rast inflacije i sveobuhvatne makroekonomske nepredvidljivosti izazvane konfliktom između Ukrajine i Rusije), kao i procjene i pretpostavke korišćene za moguće ishode za individualno procijenjene plasmane, kako je objelodanjeno u Napomeni 4.2 – Kreditni rizik. Mogući ishodi za individualno procijenjene plasmane su zasnovani na diskontovanim novčanim tokovima i uključuju oblasti procjene kao što su identifikacija indikatora obezvrjeđenja, vjerovatnoće relevantnih scenarija za projekcije novčanih tokova i same projekcije novčanih tokova, uključujući i realizaciju kolateralala.

Uzimajući u obzir ukupan iznos izloženosti, koji je predmet kalkulacije obračuna ispravke vrijednosti, složenost kalkulacije i činjenicu da su potrebna značajna rasuđivanja i procjene rukovodstva, ovo područje smo ocijenili kao ključno revizorsko pitanje.

Stekli smo razumijevanje procesa i relevantnih kontrola u obračunu ispravke vrijednosti na kolektivnoj i individualnoj osnovi, i ocijenili njihov dizajn i testirali operativnu efikasnost kontrola vezanih za obračun ispravke na kolektivnoj osnovi.

Angažovali smo eksperte za modeliranje kreditnog rizika za pregled metodologije primijenjene za obračun očekivanih kreditnih gubitaka što uključuje ocjenu same metodologije za kalkulaciju očekivanih kreditnih gubitaka u skladu sa MSFI 9, kao i ocjenu razumnosti i adekvatnosti pretpostavki korišćenih u MSFI 9 modelima, uključujući modele vjerovatnoće neispunjenja obaveza (PD), gubitaka zbog neispunjenja obaveza (LGD) i izloženost u slučaju neizvršenja obaveza (EAD), kao i korišćenje informacija okrentuih ka budućnosti u modelu.

Angažovali smo eksperte za procjenu kako bi pregledali i ocijenili procjene kolateralala eksternih procjenitelja, na odabranom uzorku, te procijenili jesu li u skladu s vrijednošću na tržištu.

Izvršili smo procjenu kriterijuma koji se koriste za identifikovanje indikatora obezvrjeđenja, kao i kriterijuma koji se koriste za identifikaciju promjena u kreditnom riziku. Testirali smo uzorak kvalitetnih plasmana kako bi identifikovali karakteristike koje bi mogle značiti da je došlo do umanjenja vrijednosti i kako bismo procijenili da li je rukovodstvo adekvatno identifikovao indikatora obezvrjeđenja. Naše procedure uključivale su ponovnu procjenu kreditne sposobnosti klijenata i pregled ulaznih parametara kao što su PD, dani kašnjenja, prisustvo klijenta u evidencijama za praćenje ili restrukturiranje, kao i uticaj opšte makroekonomske neizvjesnosti izazvane sukobom Ukrajine i Rusije na te parametre.

Za plasmane za koje se ispravka vrijednosti računa na individualnoj osnovi, naše procedure na bazi uzorka su uključivale procjenu identifikovanih indikatora za obezvrjeđenje i testiranje pretpostavki korišćenih u modelima za obračun. Na uzorku individualno procijenjenih plasmana smo stekli razumijevanje značajnih događaja (kao što su: uvođenje bankrota, pokretanje proizvodnje, parnice u vezi sa kolateralima itd.) i procijenili da li procjene i pretpostavke rukovodstva korišćene prilikom obračuna reflektuju ove događaje.

Takođe, izvršili smo rekalkulaciju ispravke vrijednosti na istom uzorku, te procijenili ključne pretpostavke korišćene sa naglaskom na očekivani novčani tok uključujući iznos novčanih tokova koji proizlaze iz realizacije kolateralala, dužinu perioda realizacije, korišćene haircut-ove i diskontne stope. Osim toga, provjerili smo da li su procjene kolateralala ažurne i u skladu s politikama Banke i regulatornim zahtjevima.

Ocijenili smo adekvatnost objelodanjivanja u Napomeni 3.6 – Finansijski instrumenti, Napomeni 4.2 – Kreditni rizici, Napomeni 17 - Krediti i potraživanja od klijenata po amortizovanoj vrijednosti iz priloženih finansijskih izvještaja

Ključna revizorska pitanja (nastavak)

Identifikovana kršenja internih procedura

Tokom 2021. i 2022. godine Banka je identifikovala nekoliko zloupotreba i kršenja internih procedura od strane dijela zaposlenih Banke.

Zloupotrebe su identifikovane kroz opsežne istrage i kontrole operacija od strane Banke i dovele su do ugrožavanja interesa određenog broja fizičkih lica koji su klijenti Banke.

Na osnovu rezultata i informacija dobijenih istragom i procedurama sprovedenim kao odgovor na identifikovane zloupotrebe, Banke je procijenila i priznala iznos rezervisanja od EUR 23.544 hiljade u svojim finansijskim izvještajima za godinu koja se završila na 31. decembar 2021. godine.

Tokom 2022. godine, Banka je nastavila da sporovodi proces istrage i kontrole i kao rezultat tih aktivnosti, identifikovano je još jedno kršenje internih procedura koje nije rezultiralo materijalno značajnom štetom.

Uzimajući u obzir materijalnu značajnost i prirodu identifikovanih kršenja kao i značajno vrijeme i pažnju posvećenu formulisanju odgovora na rizike i neizvjesnosti u vezi sa prikazanim iznosima depozita i rezervisanja u finansijskim izvještajima Banke na dan i za godinu završenu 31. decembra 2022. godine, ocijenili smo ovo pitanje kao ključno revizorsko pitanje.

Stekli smo razumijevanje relevantnih aspekata identifikovanih zloupotreba i kršenja internih procedura, uključujući odgovor Banke i mjere oporavka.

Kao dio revizorskih procedura, angažovali smo eksperte za forenziku kako bi nastavili rad obavljen u prethodnoj godini, kao i procijenili dizajn procesa istrage, adekvatnost istražnih timova i njihovu kompetentnost i nezavisnost, kao i kako bi procijenili procedure koje su sprovedene tokom procesa kao i nalaze i rezultate istrage u vezi sa dodatnim kršenjem internih propisa identifikovanih u tekućoj godini.

Ekspeti za forenziku su angažovani kako bi stekli razumijevanje i procijenili prikladnost dodatnih kontrola i mjera koje je Banka uvela kao odgovor na identifikovane slabosti u procesu istrage.

Stekli smo razumijevanje relevantnih procesa koji utiču na formiranje, obradu i raskidanje ugovora o depozitima klijenata fizičkih i pravnih lica, identifikovali relevantne kontrole, procijenili njihov dizajn i testirali njihovu operativnu efikasnost.

Dodatno, prisustvovali smo popisu gotovine na kraju godine na više lokacija i dobili nezavisnu potvrdu stanja računa na uzorku depozita fizičkih i pravnih lica.

Tokom procesa istrage, komunicirali smo sa rukovodstvom, istražnim timovima i odjeljenjem za bezbjednost Banke i čitali zapisnike sa sastanaka ključnih upravljačkih tijela.

Na osnovu sprovedenih procedura i uzimajući u obzir inherentnu neizvjesnost vezanu za rasuđivanja na kojima su rezervisanja zasnovana, ispitali smo njihovu kompletnost i dovoljnost.

Pregledali smo komunikaciju Banke sa Centralnom Bankom Crne Gore i razmatrali zaključke sastanaka i rezultate sprovedenih kontrola.

Takođe, ocijenili smo adekvatnost objelodanjivanja u Napomeni 12b) Troškovi rezervisanja i Napomeni 26) Rezerve uz pojedinačne finansijske izvještaje.

Ostale informacije sadržane u godišnjem izvještaju menadžmenta Banke

Ostale informacije se odnose na informacije sadržane u godišnjem izvještaju menadžmenta, ali ne uključuje finansijske izvještaje i izvještaj revizora o njima. Rukovodstvo Banke je odgovorno za pripremu ostalih informacija u skladu sa propisima Crne Gore.

Naše mišljenje o finansijskim izvještajima ne obuhvata ostale informacije. U vezi sa revizijom finansijskih izvještaja, naša odgovornost je da pročitamo ostale informacije i time razmotrimo da li su ostale informacije usklađene u svim materijalno značajnim aspektima sa finansijskim izvještajima, sa našim saznanjima stečenim u toku revizije ili se na drugi način čine materijalno pogrešnim. Pored toga, izvršili smo procjenu da li su ostale informacije pripremljene, u svim materijalno značajnim aspektima, u skladu sa Zakonom o računovodstvu Crne Gore, posebno da li su ostale informacije u formalnom smislu u skladu sa zahtjevima i postupcima za pripremu ostalih informacija Zakona o računovodstvu Crne Gore u kontekstu materijalnosti, odnosno da li bi neko nepoštovanje ovih zahtjeva moglo uticati na prosuđivanja donijeta na osnovu ovih ostalih informacija.

Na osnovu sprovedenih procedura, u mjeri u kojoj smo u mogućnosti da ih ocijenimo, izvještavamo da:

1. ostale informacije koje opisuju činjenice koje su takođe prikazane u finansijskim izvještajima su, u svim materijalno značajnim aspektima, u skladu sa finansijskim izvještajima; i
2. ostale informacije su pripremljene u skladu sa zahtjevima Zakona o računovodstvu Crne Gore.

Pored toga, naša odgovornost je da, na osnovu saznanja i razumijevanja Banke stečenih u reviziji, izvijestimo da li ostale informacije sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze. Na osnovu postupaka koje smo izvršili u vezi sa dobijenim ostalim informacijama, nijesmo utvrdili materijalno značajne pogrešne iskaze.

Odgovornost rukovodstva i lica ovlašćenih za upravljanje za finansijske izvještaje

Rukovodstvo je odgovorno za pripremu i fer prezentaciju finansijskih izvještaja u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja i za one interne kontrole za koje odredi da su potrebne za pripremu finansijskih izvještaja koji ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze, nastale uslijed prevarne radnje ili greške.

Pri sastavljanju finansijskih izvještaja, rukovodstvo je odgovorno za procjenu sposobnosti Banke da nastavi sa poslovanjem u skladu sa načelom stalnosti, objelodanjujući, po potrebi, pitanja koja se odnose na stalnost poslovanja i primjenu načela stalnosti poslovanja kao računovodstvene osnove, osim ako rukovodstvo namjerava da likvidira Banku ili da obustavi poslovanje, ili nema drugu realnu mogućnost osim da to uradi.

Lica ovlašćena za upravljanje su odgovorna za nadgledanje procesa finansijskog izvještavanja Banke.

Odgovornost revizora za reviziju finansijskih izvještaja

Naš cilj je sticanje uvjerenja u razumnoj mjeri o tome da finansijski izvještaji, uzeti u cjelini, ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze, nastale uslijed prevarne radnje ili greške; i izdavanje izvještaja revizora koji sadrži naše mišljenje. Uvjerenje u razumnoj mjeri označava visok nivo uvjerenja, ali ne predstavlja garanciju da će revizija sprovedena u skladu sa standardima revizije primjenljivim u Crnoj Gori uvijek otkriti materijalno pogrešne iskaze ako takvi iskazi postoje. Pogrešni iskazi mogu da nastanu uslijed prevarne radnje ili greške i smatraju se materijalno značajnim ako je razumno očekivati da će oni, pojedinačno ili zbirno, uticati na ekonomske odluke korisnika donijete na osnovu ovih finansijskih izvještaja.

Odgovornost revizora za reviziju finansijskih izvještaja (nastavak)

Kao dio revizije u skladu sa standardima revizije primjenljivim u Crnoj Gori, mi primjenjujemo profesionalno prosuđivanje i održavamo profesionalni skepticizam tokom revizije. Isto tako, mi:

- Vršimo identifikaciju i procjenu rizika od materijalno značajnih pogrešnih iskaza u finansijskim izvještajima, nastalih uslijed prevarne radnje ili greške; osmišljavanje i obavljanje revizorskih postupaka koji su prikladni za te rizike; i pribavljanje dovoljno adekvatnih revizorskih dokaza da obezbijede osnovu za mišljenje revizora. Rizik da neće biti identifikovani materijalno značajni pogrešni iskazi koji su rezultat prevarne radnje je veći nego za pogrešne iskaze nastale uslijed greške, zato što prevarna radnja može da uključi udruživanje, falsifikovanje, namjerne propuste, lažno predstavljanje ili zaobilaženje interne kontrole.
- Stičemo razumijevanje o internim kontrolama koje su relevantne za reviziju radi osmišljavanja revizorskih postupaka koji su prikladni u datim okolnostima, ali ne u cilju izražavanja mišljenja o efikasnosti sistema interne kontrole Banke.
- Vršimo procjenu primijenjenih računovodstvenih politika i u kojoj mjeri su razumne računovodstvene procjene i povezana objelodanjivanja koje je izvršilo rukovodstvo.
- Donosimo zaključak o prikladnosti primjene načela stalnosti kao računovodstvene osnove od strane rukovodstva i, na osnovu prikupljenih revizorskih dokaza, da li postoji materijalna neizvjesnost u vezi sa događajima ili uslovima koji mogu da izazovu značajnu sumnju u pogledu sposobnosti Banke da nastavi sa poslovanjem u skladu sa načelom stalnosti. Ako zaključimo da postoji materijalna neizvjesnost, dužni smo da u svom izvještaju skrenemo pažnju na povezana objelodanjivanja u finansijskim izvještajima ili, ako takva objelodanjivanja nisu adekvatna, da modifikujemo svoje mišljenje. Naši zaključci se zasnivaju na revizorskim dokazima prikupljenim do datuma izvještaja revizora. Međutim, budući događaji ili uslovi mogu za posljedicu da imaju da Banka prestane da posluje u skladu sa načelom stalnosti.
- Vršimo procjenu ukupne prezentacije, strukture i sadržaja finansijskih izvještaja, uključujući objelodanjivanja, i da li su u finansijskim izvještajima prikazane osnovne transakcije i događaji na takav način da se postigne fer prezentacija.

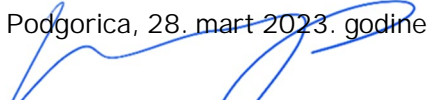
Saopštavamo licima ovlašćenim za upravljanje, između ostalog, planirani obim i vrijeme revizije i značajne revizorske nalaze, uključujući sve značajne nedostatke interne kontrole koje smo identifikovali tokom revizije.

Takođe, dostavljamo licima ovlašćenim za upravljanje izjavu da smo usklađeni sa relevantnim etičkim zahtjevima u pogledu nezavisnosti i da ćemo ih obavijestiti o svim odnosima i ostalim pitanjima za koja može razumno da se pretpostavi da utiču na našu nezavisnost, i gdje je to moguće, o povezanim mjerama zaštite.

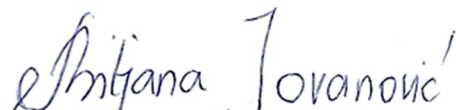
Od pitanja koja su saopštena licima ovlašćenim za upravljanje, mi određujemo koja pitanja su bila od najveće važnosti u reviziji finansijskih izvještaja za tekući period i stoga su ključna revizorska pitanja. Mi opisujemo ova pitanja u izvještaju revizora, osim ako zakon ili regulativa isključuje javno objelodanjivanje o tom pitanju ili kada, u izuzetno rijetkim okolnostima, utvrdimo da pitanje ne treba da bude uključeno u izvještaj revizora, zato što je razumno očekivati da negativne posljedice budu veće nego koristi od takve komunikacije.

Rukovodeći Partner zadužen za reviziju koja je rezultirala Izvještajem Nezavisnog revizora je Nikola Ribar.

Podgorica, 28. mart 2023. godine

Nikola Ribar,
Ovlašćeni revizor
Ernst & Young Montenegro d.o.o.

Biljana Jovanović
Ovlašćeni revizor

Nenad Vučinić
Ovlašćeni revizor

POJEDINAČNI BILANS USPJEHA

Za period od 1. januara do 31. decembra 2022. godine
(U hiljadama EUR)

	<u>Napomena</u>	<u>2022.</u>	<u>2021.</u>
Prihodi od kamata i slični prihodi	3.1,5	53.478	47.025
Prihodi na obezvrjedjene plasmane		1.047	1.323
Rashodi od kamata i slični rashodi	3.1,6	(1.041)	(1.176)
Neto prihodi od kamata		53.484	47.172
Prihodi od naknada i provizija	3.1,7a	34.804	25.792
Rashodi naknada i provizija	3.1,7b	(20.526)	(15.787)
Neto prihodi od naknada i provizija		14.278	10.005
Neto dobiti od kursnih razlika	3.2,8	1.721	1.108
Neto dobitak po osnovu prestanka priznavanja ostale imovine		39	252
Ostali prihodi	9	1.822	1.089
Troškovi zaposlenih	10	(17.325)	(15.466)
Troškovi amortizacije	3.9,11	(5.619)	(5.277)
Opšti i administrativni troškovi	11	(9.175)	(9.880)
Neto dobiti/gubici po osnovu modifikacije i reklasifikacije finansijskih instrumenata		(31)	1
Neto (rashodi)/prihodi po osnovu obezvrjeđenja finansijskih instrumenata koji se ne vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha	3.6,12a	(2.499)	(714)
Troškovi rezervisanja	12,b	(176)	(23.626)
Ostali rashodi	3.11, 13	(215)	(125)
DOBITAK PRIJE OPOREZIVANJA		36.304	4.539
Porez na dobit	3.4, 14	(5.441)	(2.245)
NETO PROFIT		30.863	2.294

Napomene na narednim stranama
čine sastavni dio ovih pojedinačnih finansijskih izvještaja.

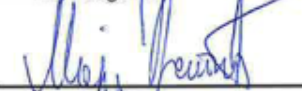
Podgorica, 23. mart 2023. godine

Potpisano u ime Crnogorske komercijalne banke AD, Podgorica:

Tamas Kamarasi

Predsjednik Upravnog odbora

Maja Krstić

Član Upravnog odbora

Srđan Janković

Direktor Direkcije za finansije

POJEDINAČNI IZVJEŠTAJ O UKUPNOM OSTALOM REZULTATU
Za period od 1. januara do 31. decembra 2022. godine
(U hiljadama EUR)

	Napomena	2022.	2021.
DOBITAK PERIODA		30.863	2.294
Ostali rezultat perioda			
Komponente ostalog rezultata koje ne mogu biti reklasifikovane u dobitak ili gubitak:		2.259	768
Aktuarski dobiti/(gubici)		18	269
Pozitivni/(negativni) efekti promjene vrijednosti vlasničkih hartija od vrijednosti koje se vrednuju po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	19	2.241	499
Komponente ostalog rezultata koje mogu biti reklasifikovane u dobitak ili gubitak:		-	-
Pozitivni/(negativni) efekti promjene vrijednosti dužničkih hartija od vrijednosti koje se vrednuju po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat		-	-
Gubitak/(dobitak) po osnovu poreza koji se odnosi na ostali ukupan rezultat perioda		(390)	(69)
Ukupan ostali rezultat za tekuću godinu		1.869	699
UKUPAN OSTALI REZULTAT		32.732	2.993

Napomene na narednim stranama
čine sastavni dio ovih pojedinačnih finansijskih izvještaja.

Podgorica, 23. mart 2023. godine

Potpisano u ime Crnogorske komercijalne banke AD, Podgorica:

Tamas Kamarasi

Predsjednik Upravnog odbora

Maja Krstić

Član Upravnog odbora

Srđan Janković

Direktor Direkcije za finansije

POJEDINAČNI BILANS STANJA
Na dan 31. decembar 2022. godine
(U hiljadama EUR)

	Napomena	31. decembar 2022.	31. decembar 2021.	1. januar 2021.
SREDSTVA				
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	3.5,3.6,15	371.700	231.096	253.884
Kredit i potraživanja od banaka po amortizovanoj vrijednosti	3.6,16	85.373	121.662	62.113
Kredit i potraživanja od klijenata po amortizovanoj vrijednosti	3.6,17	1.062.583	926.364	920.586
Hartije od vrijednosti po amortizovanoj vrijednosti	3.6,18	90.971	69.341	27.282
Ostala finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti	23	2.551	1.924	1.769
Hartije od vrijednosti po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	3.6,19	4.783	2.542	2.043
Investicije u pridružena društva, zavisna društva i zajedničke poduhvate po metodi kapitala	3.8,20	335	335	335
Nekretnine, postrojenja i oprema	3.3, 3.9, 21	21.564	22.934	23.616
Nematerijalna sredstva	3.9, 22	6.455	7.314	6.847
Tekuća poreska sredstva	3.4, 14c	11	9	8
Odložena poreska sredstva	3.4, 14d	547	369	807
Stalna sredstva namijenjena prodaji i sredstva poslovanja koje se obustavlja	23	-	-	10
Ostala sredstva	23	11.711	5.052	5.163
UKUPNA SREDSTVA		1.658.584	1.388.942	1.304.463
OBAVEZE				
Depoziti banaka i centralnih banaka koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti	3.6,24	1.460	1.389	1.145
Depoziti klijenata koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti	3.6,24	1.319.915	1.050.808	890.788
Kredit banaka i centralnih banaka koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti	3.6,25	25.001	36.792	138.675
Kredit klijenata koji nijesu banke koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti	3.6,26	24.389	31.081	31.101
Ostale finansijske obaveze		458		-
Rezerve	26	9.829	30.960	6.629
Tekuće poreske obaveze	3.4, 14c	5.557	2.217	536
Odložene poreske obaveze	3.4, 14d	935	341	610
Ostale obaveze	27	30.125	27.171	30.321
Ukupne obaveze		1.417.669	1.180.759	1.099.805
KAPITAL				
Akcijski kapital	28	181.875	181.875	181.875
Neraspoređena dobit/(gubitak)		23.574	21.280	20.749
Dobit tekuće godine		30.863	2.294	-
Revalorizacione rezerve		2.059	196	(259)
Ostale rezerve		2.544	2.538	2.293
Ukupan kapital		240.915	208.183	204.658
UKUPNI KAPITAL I OBAVEZE		1.658.584	1.388.942	1.304.463

Napomene na narednim stranama

čine sastavni dio ovih pojedinačnih finansijskih izvještaja.

Podgorica, 23. mart 2023. godine

Potpisano u ime Crnogorske komercijalne banke AD, Podgorica:

Tamas Kamarasi

Predsjednik Upravnog odbora

Maja Krstić

Član Upravnog odbora

Srđan Janković

Direktor Direkcije za finansije

POJEDINAČNI IZVJEŠTAJ O PROMJENAMA NA KAPITALU

Za godinu koja se završava 31. decembra 2022. godine (U hiljadama EUR)

	Akcijski kapital	Revalorizacione rezerve	Ostale rezerve	Neraspoređena dobit	Dobit tekuće godine	Ukupno
Stanje, na dan 01. januar 2021. godine	181.875	(259)	2.293	18.901	1.848	204.658
Prenosi/ ostale rezerve	-	-	-	1.848	(1.848)	-
Neto povećanje fer vrijednosti hartije od vrijednosti po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	-	455	-	-	-	455
Aktuarski dobitak	-	-	245	-	-	245
Dobitak od prodaje hartija od vrijednosti po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	-	-	-	531	-	531
Neto profit tekuće godine	-	-	-	-	2.294	2.294
Stanje, 31. decembra 2021. godine	181.875	196	2.538	21.280	2.294	208.183
Stanje, na dan 01. januar 2022. godine	181.875	196	2.538	21.280	2.294	208.183
Prenosi/ ostale rezerve	-	-	-	2.294	(2.294)	-
Neto povećanje fer vrijednosti hartije od vrijednosti po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	-	1.863	-	-	-	1.863
Aktuarski dobitak	-	-	6	-	-	6
Neto profit tekuće godine	-	-	-	-	30.863	30.863
Stanje, 31. decembra 2022. godine	181.875	2.059	2.544	23.574	30.863	240.915

Napomene na narednim stranama
čine sastavni dio ovih pojedinačnih finansijskih izvještaja.

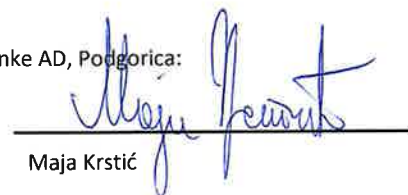
Podgorica, 23. mart 2023. godine

Potpisano u ime Crnogorske komercijalne banke AD, Podgorica:

Tamas Kamarasi

Predsjednik Upravnog odbora

Maja Krstić

Član Upravnog odbora

Srđan Janković

Direktor Direkcije za finansije

POJEDINAČNI IZVJEŠTAJ O NOVČANIM TOKOVIMA
Za godinu koja se završava 31. decembra 2022. godine
(U hiljadama EUR)

Napomena	2022.	2021.
Tokovi gotovine gotovine iz poslovnih aktivnosti		
Prilivi po osnovu kamata i slični prihodi	57.252	50.890
Odlivi po osnovu kamata i slični rashodi	(1.134)	(1.042)
Prilivi po osnovu naknada i provizija	32.920	25.228
Odlivi po osnovu naknada i provizija	(20.525)	(15.768)
Odlivi po osnovu zarada zaposlenih i troškova za dobavljače	(28.864)	(29.111)
Odlivi po osnovu povećanja kredita i ostale aktive	(171.826)	(12.519)
Prilivi po osnovu depozita i ostalih obaveza	270.326	161.753
Odlivi po osnovu plaćenih poreza	(3.042)	(1.677)
Ostali prilivi	267	1.990
Neto odlivi gotovine iz poslovnih aktivnosti	135.374	179.744
Tokovi gotovine iz aktivnosti investiranja		
Kupovina nekretnina i opreme	(1.641)	(3.155)
Kupovina nematerijalnih ulaganja	(1.692)	(2.018)
Odlivi/(prilivi) od državnih zapisa i ostalih hartija od vrijednosti	(24.145)	(44.268)
Prilivi od prodaje materijalne i dugotrajne imovine	105	1.118
Neto odlivi/(prilivi) gotovine iz aktivnosti investiranja	(27.373)	(48.323)
Tokovi gotovine iz finansijskih aktivnosti		
Smanjenje/(povećanje) pozajmljenih sredstava	(18.330)	(102.009)
Neto odlivi/(prilivi) gotovine iz aktivnosti finansiranja	(18.330)	(102.009)
Efekat kursnih razlika na gotovinu i gotovinske ekvivalente	1.603	963
Neto povećanje/(smanjenje) gotovine i gotovinskih ekvivalenata	91.274	30.375
Gotovina i gotovinski ekvivalenti na početku perioda	296.869	266.494
Gotovina i gotovinski ekvivalenti na kraju perioda	388.143	296.869

Napomene na narednim stranama
čine sastavni dio ovih pojedinačnih finansijskih izvještaja.

Podgorica, 23. mart 2023. godine

Potpisano u ime Crnogorske komercijalne banke AD, Podgorica:

Tamas Kamarasi

Predsjednik Upravnog odbora

Maja Krstić

Član Upravnog odbora

Srđan Janković

Direktor Direkcije za finansije

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2022. godine

1. OSNIVANJE I POSLOVANJE BANKE

Crnogorska komercijalna banka AD, Podgorica (u daljem tekstu: „Banka“) je osnovana kao nezavisna banka i registrovana je kod Privrednog suda u Podgorici 15. januara 1997. godine.

OTP Bank Plc Budimpešta ima 100% učešća u kapitalu Banke.

Banka je registrovana kao akcionarsko društvo. Registarski broj Banke u Centralnom registru Privrednog suda je 4-0001633.

Banka je od Centralne banke Crne Gore, Rješenjem broj 0101-72/1-2002 od 18. decembra 2002. godine, dobila odobrenje za rad.

Banka je kod Komisije za hartije od vrijednosti upisana u Registar emitenata hartija od vrijednosti pod brojem 51 (Rješenje broj 02/3-47/2-01 od 12. jula 2001. godine).

U skladu sa Zakonom o kreditnim institucijama, Odlukom o osnivanju i Statutom, Banka obavlja bankarske poslove primanja depozita i drugih sredstava fizičkih i pravnih lica i odobravanje kredita i drugih plasmana iz tih sredstava, u cjelini ili djelimično, za svoj račun.

Pored ovih poslova može da obavlja i sljedeće poslove:

- izdaje garancije i preuzima druge vanbilansne obaveze;
- kupuje, prodaje i naplaćuje potraživanja;
- izdaje, obrađuje i evidentira platne instrumente;
- platni promet u zemlji i sa inostranstvom;
- finansijski lizing;
- poslove sa hartijama od vrijednosti;
- trguje u svoje ime i za svoj račun ili za račun komitenta stranim sredstvima plaćanja i finansijskim derivatima;
- vrši izradu analiza i davanje informacija i savjeta o kreditnoj sposobnosti društava i preduzetnika;
- depo poslove;
- usluge čuvanja u sefovima i
- druge poslove u skladu sa zakonom i Statutom Banke.

Banka obavlja poslove zastupanja u osiguranju, u skladu sa odobrenjem Centralne banke Crne Gore i saglasnošću Agencije za nadzor osiguranja.

Sjedište Banke je na adresi Bulevar revolucije br.17, Podgorica.

Banka je 100% vlasnik OTP Debt Collection d.o.o. Podgorica.

Kao vlasnik OTP Debt Collection, doo Podgorica, Banka je zvanično registrovana u Centralnom registru privrednih subjekata dana 17. decembra 2018 godine.

Banka je 16. jula 2019. godine postala vlasnik 90,56% akcionarskog kapitala Societe Generale Montenegro AD Podgorica, crnogorske podružnice Societe Generale Group. Kupovinom preostalih 9.44% akcija, Banka 20. decembra 2019 godine, postaje 100% vlasnik Podgoričke banke AD, Podgorica. Postupak pripajanja Podgoričke banke AD Podgorica, Member of OTP Group (u daljem tekstu „Podgorička banka“) Crnogorskoj komercijalnoj banci AD Podgorica okončan je dana 11. decembra.2020. godine, registraciom pripajanja Podgoričke banke CKB Banci u Centralnom registru privrednih subjekata (Rješenje br. 4-0001633-070 od 11. decembra 2020. godine).

Na dan 31. decembar 2022. godine Banku čine centrala u Podgorici, 18 filijala i 14 ekspozitura i 1 šalter na teritoriji Crne Gore (31. decembra 2021. godine: Banku čine centrala u Podgorici, 18 filijala, 15 ekspozitura i 1 šalter na teritoriji Crne Gore).

Na dan 31. decembar 2022. godine Banka ima 539 zaposlenih radnika (31. decembar 2021. godine: 570 zaposlenih).

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2022. godine

1. OSNIVANJE I POSLOVANJE BANKE (nastavak)

Članovi Nadzornog odbora Banke na dan 31. decembar 2022. godine:

<u>Ime i prezime</u>	<u>Funkcija</u>
Daniel Gyuris	Predsjednik
Bernadett Dancsne Engler	Član
Pal Gombos	Član
Kalman Kiss	Član
Igor Noveljić	Član

Članovi Odbora za reviziju Banke na dan 31. decembar 2022. godine:

<u>Ime i prezime</u>	<u>Funkcija</u>
Attila Kozsik	Predsjednik
Igor Noveljić	Član
Tamas Bali	Član

Članovi Upravnog odbora Banke Banke na dan 31. decembar 2022. godine:

<u>Ime i prezime</u>	<u>Ključno područje</u>
Tamás Kamarási	Predsjednik Upravnog odbora
Viktor Vorobej	Član Upravnog odbora nadležan za Sektor za upravljanje rizicima
Nikola Perišić	Član Upravnog odbora nadležan za Sektor za poslovanje sa pravnim licima
Ivan Vučinić	Član Upravnog odbora nadležan za Sektor za IT i operacije
Maja Krstić	Član Upravnog odbora nadležan za Sektor za strategiju i finansije
Stela Bošković	Član Upravnog odbora nadležan za Sektor za korporativne i pravne poslove
Dino Redžepagić	Član Upravnog odbora nadležan za Sektor za poslovanje sa fizičkim licima

Na dan 31. decembar 2022. godine, rukovodilac odjeljenja za praćenje usaglašenosti je Dora Todorović. Na dan 31. decembar 2022. godine, Glavni interni revizor je Slobodan Vujović.

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU POJEDINAČNIH FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA

2.1. Osnove za sastavljanje i prezentaciju pojedinačnih finansijskih izvještaja

Finansijski izvještaji Banke za 2022.godinu su sastavljeni u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja („MSFI“) i propisima Centralne Banke Crne Gore koji regulišu finansijsko izvještavanje kreditnih institucija.

U skladu sa Zakonom o računovodstvu Crne Gore („Sl. list CG“, br. 145/21, 155/22), pravna lica sastavljaju finansijske iskaze po MRS, odnosno po MSFI koje je objavio Odbor za međunarodne računovodstvene standarde i utvrdio i objavio organ državne uprave nadležan za poslove finansija, odnosno pravno lice kojem je povjereno vršenje tih poslova, koje je od odgovarajućeg organa Međunarodne federacije računovođa (“IFAC“) dobilo pravo na prevod i objavljivanje, pri čemu je ranija primjena standarda dozvoljena.

Dodatno, u skladu sa članom 220 Zakona o kreditnim institucijama koji je stupio na snagu 1. januara 2022. godine („Sl. list CG“, br. 072/19, 082/20 i 008/21), Banka je dužna da vodi poslovne knjige, sastavlja knjigovodstvene isprave, vrednuje imovinu i obaveze i sastavlja i objavljuje finansijske iskaze u skladu sa ovim zakonom, propisima donijetim na osnovu ovog zakona i Međunarodnim računovodstvenim standardima, odnosno Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja. Banka je dužna da primjenjuje Međunarodne računovodstvene standarde i Međunarodne standarde finansijskog izvještavanja od datuma koji je Odbor za međunarodne računovodstvene standarde (IASB) odredio kao dan početka njihove primjene, ukoliko Centralna banka za određeni MRS/MSFI ne odredi drugi datum kao dan početka njegove primjene. Na dan sastavljanja ovih finansijskih izvještaja ne postoje standardi za koje je Centralna Banka odredila drugačiji datum kao dan početka njegove primjene od datuma određenog od strane Odbor za međunarodne računovodstvene standarde.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2022. godine

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU POJEDINAČNIH FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA (nastavak)

2.1. Osnove za sastavljanje i prezentaciju pojedinačnih finansijskih izvještaja (nastavak)

Finansijski izvještaji koji su sastavljeni na dan i za godinu koja se završila 31. decembra 2022. godine su prvi finansijski izvještaji koje je Banka sastavila u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja za potrebe regulatornog izvještavanja. Efekti prve primjene Međunarodnih standarda finansijskog izvještavanja su prikazani u napomeni 2.2.

Priloženi finansijski izvještaji su pripremljeni u formi propisanoj Odlukom o izvještajima koji se dostavljaju Centralnoj Banci Crne Gore („Sl. list CG”, br. 128/20) i Odlukom o sadržaju, rokovima i načinu sačinjavanja i dostavljanja finansijskih izvještaja banaka („Sl. list Crne Gore” br. 34/22).

Računovodstvene politike i procjene koje se tiču priznavanja i vrednovanja sredstava i obaveza, korišćene prilikom sastavljanja ovih finansijskih izvještaja su konzistentne sa računovodstvenim politikama i procjenama korišćenim u prilikom sastavljanja finansijskih izvještaja Banke za 2021. godinu.

Zakon o računovodstvu propisuje obavezu za pravna lica da sastavljaju, dostavljaju i objavljuju pojedinačne finansijske izvještaje, kao i konsolidovane finansijske izvještaje kada imaju kontrolu (matična pravna lica) nad jednim ili više pravnih lica (zavisna pravna lica), u skladu sa ovim zakonom, MRS i MSFI.

Priloženi pojedinačni finansijski izvještaji predstavljaju pojedinačne finansijske izvještaje Banke, na dan 31. decembar 2022. godine.

Zavisno pravno lice čiji je Banka 100% vlasnik je OTP Debt Collection d.o.o. Podgorica.

Banka je u sastavljanju ovih pojedinačnih finansijskih izvještaja primjenjivala računovodstvene politike obrazložene u napomeni 3.

Pojedinačni finansijski izvještaji Banke su iskazani u eurima (EUR), koja je funkcionalna valuta Banke i zvanična valuta u kojoj se podnose finansijski izvještaji u Crnoj Gori. Osim ako nije drugačije naznačeno, svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR.

2.2. Prva primjena Međunarodnih standarda finansijskog izvještavanja

Uzimajući u obzir da je u prethodnim periodima Banka pripremala finansijske izvještaje na osnovu Zakona o računovodstvu i propisa Centralne Banke Crne Gore koji regulišu finansijsko izvještavanje banaka a koji su zasnovani na Međunarodnim računovodstvenim standardima i Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja, prva primjena Međunarodnih standarda finansijskog izvještavanja nije rezultirala implementacijom novih standarda koji bi imali materijalno značajan efekat na finansijske izvještaje Banke. U skladu sa tim, procjene i politike primjenjene u tekućoj godini su konzistentne sa procjenama i politikama primjenjenim u skladu sa prethodnim propisima. U cilju usaglašavanja sa odredbama novog Zakona o kreditnim institucijama, propisima Centralne Banke Crne Gore i pripreme finansijskih izvještaja u skladu sa MSFI:

- Banka je prezentovala početni bilans stanja na dan 1. januara 2021. godine. S obzirom da prva primjena MSFI nije rezultirala implementacijom novih standarda i izmjenama računovodstvenih politika i procjena, nije bilo korekcija i izmjena uporednih podataka prezentovanih u prethodnim periodima.
- Banka je utvrdila da nije bilo izmjena objelodanjenih iznosa kapitala na dan 1. januara 2021. godine i 31. decembra 2021. godine kao i neto rezultata za godinu koja se završila 31. decembra 2021. godine kako bi se postiglo usaglašavanje sa MSFI, s obzirom da su procjene primjenjene na dan 1. januara 2021. godine i 31. decembra 2021. godine konzistentne sa onim primjenjenim na iste datume prema ranije primjenjenim propisima.
- Banka je ocijenila da je prezentacija Bilansa stanja, Bilansa uspjeha, Izvještaja o ostalom ukupnom rezultatu i Izvještaja o tokovima gotovine, definisana Odlukom o izvještajima koji se dostavljaju Centralnoj Banci Crne Gore („Sl. list CG”, br. 128/20), usklađena sa zahtjevima MSFI i u skladu sa tim, nije mijenjala prezentaciju uporednih podatke na dan 1. januara 2021. godine i na dan i za godinu završenu 31. januara 2021. godine.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2022. godine

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU POJEDINAČNIH FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA (nastavak)

2.3. Korišćenje procjenjivanja

Pripremanje pojedinačnih finansijskih izvještaja zahtijeva upotrebu procjena i pretpostavki koje utiču na efekte primjenjivanja politika, prikazane iznose aktive i pasive, i na prikazane iznose prihoda i rashoda tokom izvještajnog perioda. Procjene i prosuđivanja se donose na osnovu istorijskog iskustva i drugih činilaca, uključujući očekivanja u pogledu budućih događaja za koje se vjeruje da su u okvirima datih okolnosti razumna, gdje rezultati daju dobru osnovu za procjenu knjigovodstvene vrijednosti aktive i pasive koje se ne mogu jasno sagledati iz drugih izvora. Stvarni rezultati se mogu razlikovati od pomenutih procjena.

Procjene i prosuđivanja su predmet stalne procjene. Promjene računovodstvenih procjena se priznaju u periodu kada je došlo do izmjene, ako se izmjena odnosi samo na taj period odnosno, ako se izmjena odnosi na tekuće i buduće periode, priznaju se i u tom periodu i u budućim periodima. Posebna područja nesigurnosti procjenjivanja i kritičnih pretpostavki u primjeni računovodstvenih politika koje su od velikog značaja za iznose objelodanjene u pojedinačnim finansijskim izvještajima su:

(a) Gubitak usljed obezvrjeđenja kredita i plasmana

Banka vrši pregled svog kreditnog portfolija najmanje jednom mjesečno prilikom utvrđivanja da li gubitak usljed obezvrjeđenja treba evidentirati u bilansu uspjeha, Banka prosuđuje da li postoje bilo kakvi posmatrani podaci koji ukazuju na to da je u procijenjenim budućim novčanim tokovima kreditnog portfolija došlo do mjerljivog smanjenja, a prije nego što se takvo smanjenje može identifikovati za svaki pojedinačni kredit u okviru kreditnog portfolija. Takav dokaz može uključiti posmatrane podatke koji ukazuju na to da je došlo do promjena koje mogu imati štetnog uticaja, i to promjena u statusu dužnika u pogledu otplate kredita Banci, odnosno u privrednim uslovima u državi koji su u direktnoj vezi sa uticajem koji neizmirene ugovorne obaveze plaćanja mogu imati na sredstva Banke.

Rukovodstvo se oslanja na procjene koje se zasnivaju na istorijskim iskustvima u vezi gubitaka za sredstva sa karakteristikama kreditnog rizika, kao i na objektivnim dokazima o postojanju umanjenja vrijednosti, slične pomenutim u kreditnom portfoliju prilikom procjene budućih tokova gotovine. Metodologija i pretpostavke koji se koriste pri procjeni iznosa budućih tokova gotovine i njihovog vremenskog usklađivanja predmet su stalne kontrole, a u cilju svođenja razlike između procijenjenog i stvarnog gubitka na najmanju moguću mjeru.

(b) Umanjenje vrijednosti hartije od vrijednosti po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultati i investicije u pridružena društva, zavisna društva i zajedničke poduhvate po metodi kapitala

Banka utvrđuje da je došlo do umanjenja vrijednosti u hartijama od vrijednosti po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultati i investicije u zavisna društva onda kada dođe do značajnog ili produženog smanjenja njihove fer vrijednosti i to ispod njihove nabavne vrijednosti. Određivanje šta je značajno ili produženo zahtijeva rasuđivanje. Umanjenje vrijednosti može biti opravdano onda kada postoji dokaz da je došlo do pogoršanja u finansijskoj pozicijipreduzeća u koje se ulaže, privrednoj grani ili sektoru, kao i u novčanim tokovima iz poslovanja i finansiranja.

(c) Otpremnine i ostale dugoročne naknade zaposlenima

Sadašnja vrijednost sredstava za otpremnine za odlazak u penziju i ostale dugoročne beneficije zavisi od niza faktora utvrđenih od strane nezavisnog ovlašćenog aktuara upotrebom određenih pretpostavki. Bilo kakve promjene u ovim pretpostavkama uticale bi na sadašnju vrijednost ovih sredstava. Ključne pretpostavke za otpremnine i ostale dugoročne naknade zaposlenima prikazane su u napomeni 26.

(d) Rezervisanja

Rezervisanja se razmatraju na datum svakog bilansa stanja i prilagođavaju tako da odražavaju najbolju procjenu. Ako više nije vjerovatno da će odliv sredstava koji predstavlja ekonomske koristi biti potreban za namirenje date obaveze, rezervisanje se ukida preko bilansa uspjeha. Rezervisanje se priznaje u slučaju kada se očekuje da će Banka, kao rezultat prošlih događaja imati sadašnju zakonsku ili izvedenu obavezu, koja se može pouzdano utvrditi i za čije izmirenje se očekuje da će doći do odliva resursa, koji predstavljaju ekonomsku korist za Banku.

(e) Umanjenje vrijednosti nemonetarnih sredstava

Banka analizira vrijednosti po kojima su prikazana nematerijalna ulaganja i nekretnine, postrojenja i oprema Banke. Ukoliko postoji indikacija da je neko sredstvo obezvrjeđeno, nadoknativ iznos te imovine se procjenjuje kako bi se utvrdio iznos obezvrjeđenja. Ukoliko je nadoknativni iznos nekog sredstva procijenjen kao niži od vrijednosti po kojoj je to sredstvo prikazano, postojeća vrijednost tog sredstva se umanjuje do visine nadoknativne vrijednosti. Razmatranje obezvrjeđenja zahtijeva od rukovodstva procjene u pogledu tokova gotovine, stopa rasta i diskontnih stopa za jedinice koje generišu tokove gotovine, a koje su predmet razmatranja.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2022. godine

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU POJEDINAČNIH FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA (nastavak)

2.3. Korišćenje procjenjivanja (nastavak)

(f) Koristan vijek trajanja nekretnina, postrojenja i opreme i nematerijalnih ulaganja

Određivanje korisnog vijeka trajanja nekretnina, postrojenja i opreme i nematerijalnih ulaganja se zasniva na prethodnom iskustvu sa sličnim sredstvima, kao i na anticipiranom tehničkom razvoju i promjenama na koje utiče veliki broj ekonomskih ili industrijskih faktora (Napomene 3.9 i 3.10).

Aдекватnost određenog korisnog vijeka trajanja se preispituje na godišnjem nivou ili kada god postoji indikacija da je došlo do značajne promjene faktora koji su predstavljali osnov za određivanje korisnog vijeka trajanja.

(g) Fer vrijednost finansijskih instrumenata

Fer vrijednost finansijskih instrumenata kojima se trguje na aktivnom tržištu na dan bilansa stanja se bazira na kotiranim tržišnim cijenama. Fer vrijednost finansijskih instrumenata koji nisu kotirani na aktivnom tržištu se određuje korištenjem određenih tehnika procjene koji podrazumijevaju određeni stepen rasuđivanja u procjeni fer vrijednosti. Metode, pretpostavke i tehnike procjene koje se koriste za utvrđivanje fer vrijednosti detaljno su obrazložene u Napomeni 4.7.

2.4. Načelo stalnosti poslovanja

Pojedinačni finansijski izvještaji su sastavljeni u skladu sa načelom stalnosti poslovanja, koji podrazumijeva da će Banka nastaviti da posluje tokom neograničenog vremenskog perioda u doglednoj budućnosti.

Na dan 31. decembar 2022. godine Banka je ostvarila pozitivan rezultat u iznosu od EUR 30.863 hiljada (31. decembar 2021. godine: EUR 2.294 hiljada).

U svojim poslovnim planovima, Banka i u narednim periodu planira ostvarenje pozitivnog rezultata. Tokom 2022. godine Banke je održavala veoma snažnu poziciju kapitala, koja se ogleda u činjenici da se koeficijent solventnosti Banke na dan 31. decembar 2022. godine 19,58% što je značajno iznad regulatornog minimuma, kako je objelodanjeno u Napomeni 28.

Dodatno, dnevni koeficijent likvidnosti na dan 31. decembar 2022. godine je 1,57 što je takođe iznad iznad zakonski propisanog minimuma od 0,9.

2.5. Netiranje

Imovina i obaveze ili prihodi i rashodi ne smiju se netirati osim u slučaju kada postoji pravno izvršno pravo na netiranje i postoji namjera da se sredstvo realizuje i obaveza izmiri istovremeno ili na neto osnovi ili se to dozvoljava drugim MSFI. Sredstva i obaveze, i prihodi i rashodi Banke, prikazani su zasebno, osim u slučajevima kada netiranje odražava suštinu transakcije ili drugog događaja.

2.6. Uporedni podaci

Za pojedinačne finansijske izvještaje, sastavljene na dan 31. decembar 2022. godine, kao uporedni podatak Banka je iskazala podatke iz revidiranih pojedinačnih finansijskih izvještaja na 31. decembar 2021. godine.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2022. godine

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU POJEDINAČNIH FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA (nastavak)

2.7. Izmjene i dopune standarda koji čije su stupanje na snagu i primjena obavezni u tekućoj godini

Usvojene računovodstvene politike su u skladu sa onima iz prethodne finansijske godine, izuzev sledećih izmijenjenih MSFI koji su usvojeni od strane Banke od 1. januara 2022. godine:

- **MSFI 3 Poslovne kombinacije; MRS 16 Nekretnine, postrojenja i oprema; MRS 37 Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna imovina kao i godišnja poboljšanja 2018-2020 (Dopune)**

Izmjene su na snazi za godišnje periode izvještavanja koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2022. godine, uz dozvoljenu raniju primjenu. Odbor za međunarodne računovodstvene standarde je izdao izmjene MSFI uskog opsega na sledeći način:

MSFI 3 Poslovne kombinacije (Dopune) ažurira referencu u MSFI 3 Konceptualni okvir za finansijsko izvještavanje bez mijenjanja računovodstvenih zahtjeva za poslovne kombinacije.

MRS 16 Nekretnine, postrojenja i oprema (Dopune) zabranjuje da preduzeće od troškova nekretnina, postrojenja i opreme odbije iznose primljene po osnovu prodaje artikala proizvedenih dok kompanija priprema sredstvo za njegovo korišćenje. Umjesto toga, kompanija će prepoznati takav prihod od prodaje i povezane troškove u bilansu uspjeha.

MRS 37 Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna imovina (Dopune) navodi koje troškove preduzeće uključuje u određivanje troškova ispunjavanja ugovora u cilju procjene da li je ugovor štetan. Godišnja poboljšanja 2018-2020 dovode do manjih izmjena u MSFI 1 Prva primjena Međunarodnih standarda finansijskog izvještavanja, MSFI 9 Finansijski instrumenti, MRS 41 Poljoprivreda i Ilustrativni primjeri za MSFI 16 Lizing. Banka je procijenila da usvajanje izmjena ovog standarda nijesu imale uticaj na finansijske iskaze Banke.

- **MSFI 16 Lizing - COVID-19 olakšice za zakupce nakon 30. juna 2021. godine (Dopuna)**

Izmjena se primjenjuje na godišnje izvještajne periode koji počinju na dan ili nakon 1. aprila 2021. godine, uz dozvoljenu raniju primjenu, uključujući i finansijske izvještaje koji još nisu odobreni za objavljivanje na datum izdavanja ove dopune. U martu 2021. godine, Odbor je izmijenio uslove praktičnih izuzetaka od zahteva MSFI 16 koji zakupcima obezbijuje oslobađanje od primjene smjernica MSFI 16 o modifikacijama ugovora o zakupu, koje se odnose na olakšice koje su nastale kao direktna posledica pandemije COVID-19. Nakon dopuna, praktični izuzeci se sada primjenjuju na olakšice za zakup za koje svako smanjenje lizing plaćanja utiče samo na plaćanja koja prvobitno dospijevaju 30. juna 2022. godine, pod uslovom da su ispunjeni drugi uslovi za primjenu praktičnog izuzetka. Banka je procijenila da usvajanje izmjena ovog standarda nijesu imale uticaj na finansijske iskaze Banke.

2.8. Standardi koji su izdati, ali još uvijek nisu stupili na snagu i nijesu ranije usvoje

- **MRS 1 Prezentacija finansijskih izvještaja i MSFI Izvještaj iz prakse 2: Objelodanjivanje računovodstvenih politika (Dopune)**

Izmjene i dopune stupaju na snagu za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2023. godine, uz dozvoljenu raniju primjenu. Izmjene daju smjernice o primjeni koncepta procjene materijalnosti na objelodanjivanje računovodstvenih politika. Posebno, izmjene MRS 1 zamjenjuju zahtjev za objelodanjivanjem „značajnih“ računovodstvenih politika sa zahtjevom za objelodanjivanjem „materijalnih“ računovodstvenih politika. Takođe, uputstva i ilustrativni primjeri su dodati u Izvještaj iz prakse kako bi pomogli u primjeni koncepta materijalnosti prilikom donošenja procjena o objelodanjivanju računovodstvenih politika.

Banka je procijenila da usvajanje izmjena ovog standarda neće imati uticaj na finansijske iskaze Banke.

- **MRS 8 Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjenama i greške: Definicija računovodstvenih procjena (Dopune)**

Izmjene stupaju na snagu za godišnje izvještajne periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2023. godine, uz dozvoljenu raniju primjenu i primijenjuju se na promjene u računovodstvenim politikama i promjene računovodstvenih procjena koje se dešavaju na ili nakon početka tog perioda. Izmjenama se uvodi nova definicija računovodstvenih procjena, definisanih kao novčani iznosi u finansijskim izvještajima koji su predmet nesigurnosti pri odmeravanju. Takođe, dopunama se pojašnjava šta su promjene u računovodstvenim procjenama i kako se one razlikuju od promjena računovodstvenih politika i ispravki grešaka.

Banka je procijenila da usvajanje izmjena ovog standarda neće imati uticaj na finansijske iskaze Banke.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2022. godine

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU FINANSIJSKIH ISKAZA (nastavak)

2.8. Standardi koji su izdati, ali još uvijek nisu stupili na snagu i nijesu ranije usvoje (nastavak)

- **MRS 12 Porez na dobit: Odloženi porezi koji nastaju u vezi sa sredstvima i obavezama koje proističu iz jedne transakcije (Dopune)**

Izmjene su na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2023. godine, uz dozvoljenu raniju primjenu. Izmjene sužavaju obim i daju dalja pojašnjenja u vezi sa izuzetkom za početno priznavanje prema MRS 12 i preciziraju kako kompanije treba da obračunavaju odloženi porez u vezi sa imovinom i obavezama koje proističu iz jedne transakcije, kao što su lizing i obaveze vraćanja u prvobitno stanje. Izmjene i dopune pojašnjavaju da kada su plaćanja kojima se izmiruje obaveza odbitna za poreske svrhe, stvar je prosuđivanja, uzimajući u obzir važeći poreski okvir, da li se takvi odbici mogu za poreske svrhe pripisati obavezi ili povezanoj komponenti imovine. Prema izmjenama, izuzetak od početnog priznavanja se ne primjenjuje na transakcije koje pri početnom priznavanju dovode do jednakih oporezivih i odbitnih privremenih razlika. Primjenjuje se samo ako priznavanje lizing sredstva i obaveze zakupa (ili obaveze za vraćanje imovine u prvobitno, uključujući sa tom obavezom povezano sredstvo) dovede do oporezivih i odbitnih privremenih razlika koje nisu jednake. Banka je procijenila da usvajanje izmjena ovog standarda neće imati uticaj na finansijske iskaze Banke.

- **MRS 1 Prezentacija finansijskih izvještaja: Klasifikacija kratkoročnih i dugoročnih obaveza (Dopune)**

Izmjene i dopune su na snazi za godišnje izvještajne periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2024. godine, uz dozvoljenu raniju primjenu, i obavezu da se primjenjuju retrospektivno u skladu sa MRS 8. Cilj izmjena je da razjasni principe u MRS 1 za klasifikaciju obaveza na kratkoročne i dugoročne. Izmjenama je pojašnjeno značenje prava na odlaganje izmirenja obaveza, uslov da ovo pravo postoji na kraju izvještajnog perioda, da namera menadžmenta ne utiče na klasifikaciju na kratkoročne i dugoročne obaveze, da opcije druge ugovorne strane koje bi mogle da dovedu do izmirenja obaveza prenosom sopstvenih instrumenata kapitala entiteta ne utiču na klasifikaciju na kratkoročnu i dugoročnu obavezu. Takođe, izmjene i dopune preciziraju da samo kovenante sa kojima entitet mora biti usklađen na ili pre datuma izvještavanja mogu uticati na klasifikaciju obaveze. Dodatna obelodanjivanja su takođe potrebna za dugoročne obaveze koje proizilaze iz kreditnih aranžmana koji su predmet usaglašenosti sa kovenantama u roku od dvanaest meseci nakon datuma izvještavanja. Ove izmjene još uvek nijesu usvojene od strane EU. Banka je procijenila da usvajanje izmjena ovog standarda neće imati uticaj na finansijske iskaze Banke.

- **MSFI 16 Lizing: Obaveze po osnovu u transakciji prodaje i povratnog lizinga (Dopune)**

Izmjene su na snazi za godišnje izvještajne periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2024. godine, uz dozvoljenu raniju primjenu. Izmjene i dopune imaju za cilj da poboljšaju zahtjeve koje prodavac-zakupac koristi u odmjeraivanju obaveze za lizing koja proizilazi iz transakcije prodaje i povratnog zakupa u MSFI 16, dok se ne mijenja računovodstveni tretman zakupa koji nije u vezi sa transakcijama prodaje i povratnog lizinga. Konkretno, prodavac-zakupac određuje „lizing plaćanja” ili „revidirana lizing plaćanja” na takav način da prodavac-zakupac ne priznaje bilo kakav iznos dobitka ili gubitka koji se odnosi na pravo korišćenja koje zadržava. Primjena ovih zahteva ne sprečava prodavca-zakupca da prizna, u bilansu uspjeha, bilo kakav dobitak ili gubitak u vezi sa djelimičnim ili potpunim raskidom zakupa. Prodavac-zakupac primjenjuje izmenu retrospektivno u skladu sa MRS 8 na transakcije prodaje i povratnog zakupa koje su sklopljene nakon datuma početne primjene, što je početak godišnjeg izvještajnog perioda u kojem je entitet prvi put primijenio MSFI 16. Ove izmjene još uvek nisu usvojene od strane EU. Banka je procijenila da usvajanje izmjena ovog standarda neće imati uticaj na finansijske iskaze Banke.

- **Dopuna MSFI 10 - Konsolidovani finansijski izvještaji i MRS 28 - Investicije u pridružene entitete i zajednička ulaganja: Prodaja aktive između investitora i zavisnog društva**

Izmjene ukazuju na poznato neslaganje zahteva u MSFI 10 i onih u MRS 28, vezanih za prodaju ili unošenje aktive između investitora i njegovih zavisnih društava i zajedničkih ulaganja. Glavna posledica izmjena odnosi se na to da je ukupan gubitak ili dobitak priznat kada transakcija tangira poslovanje (bez obzira da li je reč o zavisnom društvu ili ne). Djelimičan dobitak ili gubitak je priznat kada transakcija tangira aktivu koja ne predstavlja biznis, čak i kada je ova aktiva dio zavisnog društva. U decembru 2015. godine Odbor za međunarodne računovodstvene standarde odložio je datum primjene ovog standarda na neodređeno vreme čekajući ishod istraživanja vezano za primjenu metoda učešća. Ove izmjene još uvijek nisu usvojene od strane EU. Banka je procijenila da usvajanje izmjena ovog standarda neće imati uticaj na finansijske iskaze Banke.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2022. godine

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU FINANSIJSKIH ISKAZA (nastavak)

2.9. Uticaj krize izazvane Covid-om 19 i situacije u Ukrajini na poslovanje Banke

Tokom 2020, 2021. i 2022. godine, zbog negativnog uticaja pandemije Covid-19 na poslovanje privrede, Centralna Banka Crne Gore (u daljem tekstu „CBCG“) je propisala set mjera za ublažavanje ovog negativnog uticaja. Donijete su sljedeće odluke, kojima je CBCG adresirala negativne posljedice pandemije koronavirusa pa potom i posljedice situacije u Ukrajini na finansijski sistem, kako slijedi:

- Odluka o privremenim mjerama za ublažavanje negativnih uticaja novog koronavirusa na finansijski sistem („Sl. list CG“, br. 19/20, 28/20 i 42/20),
- Odluka o privremenim mjerama za smanjenje negativnih posljedica uticaja epidemije novog koronavirusa na finansijski sistem nakon ublažavanja mjera za zaštitu stanovništva od zaraznih bolesti („Sl. list CG“, br. 46/20),
- Odluka o privremenim mjerama za ublažavanje negativnih uticaja epidemije zarazne bolesti COVID 19 na finansijski sistem („Sl. list CG“ br. 80/20, 105/20, 24/21, 33/21, 45/21, 53/21 i 116/21) i
- Odluka o privremenim mjerama za ublažavanje negativnih uticaja epidemije zarazne bolesti COVID 19 i situacije u Ukrajini na finansijski sistem („Sl. list CG“ br. 138/21, 54/22, 62/22),
- Odluka o privremenim mjerama za ublažavanje negativnih uticaja epidemije zarazne bolesti COVID 19 i situacije u Ukrajini na finansijski sistem („Sl. list Crne Gore“ br. 135/22).

Najnovija odluka o privremenim mjerama propisuje sljedeće mjere usmjerene na negativne posljedice krize izazvane Covid-om 19 i rata u Ukrajini:

1. zabrana isplate dividende akcionarima kreditnih institucija, osim isplate u obliku akcija kreditne institucije,
2. mogućnost da kreditna institucija iz izračuna stavki redovnog osnovnog kapitala isključi 100% iznosa nerealizovanih gubitaka, utvrđenih nakon stupanja na snagu ove odluke, prilikom vrednovanja određenih dužničkih finansijskih instrumenata raspoloživih za prodaju u skladu sa MSFI 9, koji su uključeni u ukupni ostali rezultat,
3. mogućnost da kreditna institucija u postupku procjene kreditne sposobnosti korisnika kredita i raspoređivanja stavki aktive u odgovarajuću klasifikacionu grupu, odnosno podgrupu, isključi sve ili pojedine kriterijume utvrđene u skladu sa članom 12 stav 3 Odluke o minimalnim standardima za upravljanje rizicima u kreditnim institucijama, koji se odnose na 2020. godinu i 4. smanjenje sa 12% na 6% (na godišnjem nivou) naknade koju su kreditne institucije dužne da plate CBCG za korišćenje propisanog iznosa obavezne rezerve koji ne vrate istog dana.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2022. godine

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU POJEDINAČNIH FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA (nastavak)

2.9. Uticaj krize izazvane Covid-om 19 i situacije u Ukrajini na poslovanje Banke (nastavak)

Restrukturirani krediti iz Odluke o privremenim mjerama za ublažavanje negativnih uticaja epidemije zarazne bolesti COVID 19 na finansijski sistem („Službeni list CG“, br. 80/20, 105/20, 24/21, 33/21, 45/21, 53/21 i 116/21) na dan 31. decembar 2022. godine iznose:

U hiljadama EUR

RESTRUKTURIRANI KREDITI iz Odluke o privremenim mjerama za ublažavanje negativnih uticaja epidemije zarazne bolesti COVID 19 na finansijski sistem	Ukupan broj dužnika	Iznos
Restrukturirani krediti UGROŽENIH DJELATNOSTI iz tačke 4 Odluke	46	45.768
Sektor turizma i sektor poljoprivrede, šumarstva i ribarstva	35	45.537
Ostale kategorije ugroženih djelatnosti iz Priloga 2 Odluke	11	231
Restrukturirani krediti FIZIČKIH LICA iz tačke 4a Odluke	13	436
Gotovinski neobezbijeđeni krediti fizičkih lica	13	436
Restrukturirani OSTALI KREDITI iz tačke 5 Odluke	33	13.425
Fizička lica	4	194
Pravna lica	29	13.231
UKUPNI RESTRUKTURIRANI KREDITI	92	59.629

Restrukturirani krediti iz Odluke o privremenim mjerama za ublažavanje negativnih uticaja epidemije zarazne bolesti COVID 19 na finansijski sistem („Službeni list CG“, br. 80/20, 105/20, 24/21, 33/21, 45/21, 53/21 i 116/21) na dan 31. decembar 2021. godine iznose:

U hiljadama EUR

RESTRUKTURIRANI KREDITI iz Odluke o privremenim mjerama za ublažavanje negativnih uticaja epidemije zarazne bolesti COVID 19 na finansijski sistem	Ukupan broj dužnika	Iznos
RESTRUKTURIRANI KREDITI iz tačke 4 Odluke	59	57.245
Sektor turizma i sektor poljoprivrede, šumarstva i ribarstva	42	56.104
Ostale kategorije ugroženih djelatnosti iz Priloga 2	15	1.020
Korisnici kredita čiji su ukupno ostvareni prihodi u 2020. godini najmanje 50% niži u odnosu na 2019. godinu (utvrđeno u skladu sa tačkom 2 st. 1 i 11 Odluke)	2	121
RESTRUKTURIRANI KREDITI FIZIČKIH LICA iz tačke 4a Odluke	17	728
Gotovinski neobezbijeđeni krediti fizičkih lica	17	728
RESTRUKTURIRANI OSTALI KREDITI iz tačke 5 Odluke	51	21.290
Fizička lica	5	279
Pravna lica	46	21.011
UKUPNI RESTRUKTURIRANI KREDITI	127	79.263

Na dan 31. decembar 2022. godine, ne postoje krediti fizičkih lica za koje je aktivan moratorijum (31. decembar 2021. godine: EUR 34 hiljade).

Banka kontinuirano prati povećane faktore neizvjesnosti, uključujući rusko-ukrajinski rat, globalnu inflaciju i opasnost od ponovne recesije u europodručju, koji mogu značajno uticati na finansijske performanse Banke u narednom periodu.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2022. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA

3.1. Prihodi i rashodi po osnovu kamata i naknada

Prihodi i rashodi po osnovu kamate, uključujući zateznu kamatu i ostale rashode vezane za kamatonosnu aktivu, odnosno kamatonosnu pasivu, obračunati po načelu uzročnosti prihoda i rashoda i uslovima iz obligacionog odnosa koji su definisani ugovorom između Banke i klijenta. Prihodi i rashodi od kamata priznaju se na bazi obračuna metodom efektivne kamatne stope perioda u kome su ostvareni, a unaprijed obračunate kamate razgraničavaju se na period trajanja ugovorne obaveze. Prihodi od kamata se uglavnom obračunavaju na plasmane komitentima, depozite kod drugih finansijskih institucija, dužničke hartije od vrijednosti, a rashodi od kamata se obračunavaju na finansijske obaveze po osnovu depozita i pozajmica. Naknada za odobravanje kredita, koja čini dio efektivne kamatne stope, evidentira se u okviru prihoda i rashoda od naknada, a u Bilansu uspjeha se prikazuje u okviru pozicije "Prihodi od kamata i slični prihodi". Naknade za odobravanje kredita se obračunavaju i naplaćuju jednokratno i knjiže se kao odloženi prihod, a priznaju se u prihode perioda u srazmjeri sa proteklom vremenom korišćenja kredita. Prihodi i rashodi od naknada i provizija obuhvataju takođe naknade po osnovu izdavanja garancija i akreditiva od strane Banke, domaćih i međunarodnih plaćanja i transakcija u stranim valutama, posredničkih i drugih usluga Banke. Ostali prihodi i rashodi od naknada i provizija evidentiraju se u trenutku pružanja usluga.

3.2. Preračunavanje deviznih iznosa

Poslovne promjene nastale u stranoj valuti su preračunate u EUR po srednjem kursu važećem na dan poslovne promjene. Sredstva i obaveze iskazane u stranoj valuti na dan bilansa stanja, preračunati su u EUR po srednjem kursu važećem na taj dan. Neto pozitivne ili negativne kursne razlike nastale prilikom poslovnih transakcija u stranoj valuti i prilikom preračuna pozicija bilansa stanja iskazanih u stranoj valuti knjižene su u korist ili na teret bilansa uspjeha, kao dobiti ili gubici po osnovu kursnih razlika. Preuzete i potencijalne obaveze u stranoj valuti preračunate su u EUR po srednjem kursu koji je važio na taj dan.

3.3. Lizing

U skladu sa standardom MSFI 16 „Lizing“, zakupci su u obavezi da osnovna sredstva sa pravom korišćenja dužim od 12 mjeseci priznaju kao osnovno sredstvo, uz istovremeno priznavanje obaveze po osnovu ovih zakupa. Izuzetak su kratkoročni zakupi i zakupi male vrijednosti.

a) Banka kao zakupac

Nakon zaključenja ugovora, Banka procjenjuje da li ugovor o zakupu pruža pravo kontrole korišćenja zakupljene imovine na određeno vrijeme u zamenu za naknadu. Na početku perioda zakupa, Banka priznaje imovinu sa pravom korišćenja i obavezu po osnovu zakupa. Izuzetak su:

- Kratkoročni zakup i
- Zakupi, gde je osnovno sredstvo male vrijednosti (pojedinačno sredstvo čija je vrijednost USD 5 hiljada ili manje kada je novo).

Banka priznaje rashod po osnovu zakupnine po linearnoj osnovi tokom trajanja zakupa ili na drugoj sistematskoj osnovi ako je ta osnova reprezentativnija.

Na datum početka, sredstvo sa pravom korišćenja mjeri se po nabavnoj vrednosti.

Trošak prava korišćenja obuhvata:

- iznos početnog mjerenja obaveze po osnovu zakupa;
- sve isplate zakupa izvršene na ili prije datuma početka, umanjene za sve primljene podsticaje za zakup;
- sve početne direktne troškove koje je zakupac imao; i
- procena troškova koje će zakupac snositi pri demontaži i uklanjanju osnovnog sredstva, obnavljanju lokacije na kojoj se nalazi ili vraćanju osnovne imovine u stanje koje zahtijevaju uslovi zakupa, osim ako ti troškovi ne nastanu za proizvodnju zaliha.

Na datum početka, obaveze po osnovu zakupa mjere se po sadašnjoj vrednosti zakupnina koje nisu plaćene na taj datum.

Diskontna stopa koja se primenjuje za izračunavanje sadašnje vrijednosti - osim ako ugovor nema druge odredbe, je inkrementalna stopa pozajmljivanja koja se zasniva na krivim prinosa nultog kupona državnih hartija od vrijednosti uvećanim za raspon koji odražava rizik Banke. OTP Banka je definisala metodologiju za izračunavanje diskontnih stopa.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2022. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.3. Lizing (nastavak)

Na datum početka, zakupnine uključene u odmjeravanje obaveze po osnovu zakupa uključuju:

- Fiksna plaćanja, umanjena za sve podsticaje za zakup;
- Iznose za koje se očekuje da će ih zakupac platiti pod garancijama rezidualne vrijednosti;
- izvršna cijena opcije kupovine ako je zakupac razumno siguran da će je iskoristiti;
- Isplate penala za raskid zakupa, ako rok zakupa odražava zakupac koji koristi mogućnost raskida zakupa.

Banka uvijek odvaja komponente ne-zakupa u ugovorima o zakupu (npr. naknada za osiguranje, računi za komunalne usluge) i knjiži ih kao trošak.

Isplate zakupa moraju biti uključene u mjerenje obaveze zakupa bez pripadajućih poreza.

U slučaju ugovora sa određenim rokom:

- Ako zakupac nema mogućnost produženja ili raskida u skladu sa ugovorom, rok zakupa je ugovorni rok;
- Ako zakupac ima mogućnost raskida ili produženja i ako je razumno sigurno da će zakupac iskoristiti tu opciju, rok zakupa je ugovorni rok, produžen ili skraćen sa rokom zasnovanim na opciji.

Ugovori na neodređeno vrijeme obično sadrže mogućnosti raskida. Ako zakupac i zakupodavac također imaju pravo da raskinu ugovor u bilo kom trenutku tokom trajanja zakupa ne više od neznatne kazne, rok zakupa koji se može smatrati izvršnim je otkazni rok, pa je rok zakupa jednak obavještenju o raskidu ugovora.

Obaveza zakupa obračunava se u ugovornoj valuti. Pri određivanju ugovorne valute, suština je iznad forme.

b) Banka kao davalac lizinga

Zakupi se klasifikuju kao finansijski zakupi kada uslovi zakupa prenose suštinski sve rizike i koristi od vlasništva na zakupca. Svi ostali zakupi su klasifikovani kao operativni.

Iznosi potraživanja od zakupaca po finansijskim zakupima evidentiraju se kao ostala potraživanja u iznosu neto ulaganja u zakup Banke. Prihod od zakupa po osnovu operativnog lizinga priznaju se tokom perioda važenja zakupa.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2022. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.4. Porezi i doprinosi

Porez na dobit

Tekući porez na dobit

Porez na dobit se obračunava i plaća u skladu sa Zakonom o porezu na dobit pravnih lica („Sl. list RCG“ br. 65/01, 12/02, 80/04, „Sl. list CG“ 40/08, 86/09, 40/11, 14/12, 61/13, 55/16, 146/21 i 152/22). Stope poreza na dobit pravnih lica su progresivne i iznose:

- 1) do 100.000,00 EUR 9%;
- 2) od 100.000,01 EUR do 1.500.000,00 EUR: 9.000,00 EUR + 12% na iznos preko 100.000,01 EUR;
- 3) preko 1.500.000,01 EUR: 177.000,00 EUR + 15% na iznos preko 1.500.000,01 EUR.

Oporeziva dobit se utvrđuje na osnovu dobiti Banke iskazane u pojedinačnom bilansu uspjeha uz usklađivanje prihoda i rashoda u skladu sa odredbama Zakona o porezu na dobit pravnih lica.

Zakon o porezu na dobit utvrđuje da gubitak po osnovu poreskog bilansa u tekućoj godini ne može da se prenese unazad. Gubici po poreskom bilansu tekuće godine mogu da smanje oporezivu dobit budućeg perioda, izuzev onih koji proizašle iz kapitalnih dobitaka i gubitaka, ne duže od 5 godina.

Odloženi porez na dobit

Odloženi porez na dobit se obračunava korišćenjem metode utvrđivanja obaveza prema bilansu stanja, za privremene razlike proizašle iz razlike između poreske osnove potraživanja i obaveza i njihove knjigovodstvene vrijednosti. Važeće poreske stope na datum bilansa stanja se koriste za utvrđivanje razgraničenog iznosa poreza na dobit. Odložene poreske obaveze se priznaju za sve oporezive privremene razlike. Odložena poreska sredstva se priznaju za sve odbitne privremene razlike i poreske gubitke i kredite, koji se mogu prenositi u naredne fiskalne periode, do stepena do kojeg će vjerovatno postojati oporeziva dobit od koje se odložena poreska sredstva mogu iskoristiti.

Porezi, doprinosi i druge dažbine koje ne zavise od rezultata poslovanja

Porezi i doprinosi koji ne zavise od rezultata poslovanja uključuju porez na imovinu, porez na dodatu vrijednost, doprinosi na zarade koji padaju na teret poslodavca, kao i druge poreze, naknade i doprinose koji se plaćaju prema raznim državnim i lokalnim poreskim propisima.

3.5. Gotovina i gotovinski ekvivalenti

U pojedinačnom izvještaju o novčanim tokovima pod gotovinom i gotovinskim ekvivalentima podrazumijevaju se novčanice i kovanice u blagajni i bankomatima, sredstva na računu kod Centralne banke Crne Gore, sredstva na računima kod poslovnih banaka kao i ostala visoko likvidna finansijska aktiva sa dospijanjem do tri mjeseca.

3.6. Finansijski instrumenti

Banka priznaje finansijsko sredstvo ili finansijsku obavezu u svom bilansu stanja kada, i isključivo kada entitet postane strana ugovornih odredbi finansijskog instrumenta.

Banka klasifikuje svoja finansijska sredstva u sljedeće kategorije: finansijska sredstva koja se mjere prema amortizovanom trošku, finansijska sredstva koja se mjere prema fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat i finansijska sredstva koja se mjere prema fer vrijednosti kroz bilans uspjeha na osnovu: poslovnog modela za upravljanje finansijskim sredstvima i karakteristika ugovorenih tokova gotovine finansijskog sredstva. Rukovodstvo određuje klasifikaciju finansijskih sredstava prilikom inicijalnog priznavanja u skladu sa usvojenim poslovnim modelom i rezultatom SPPI alata koji je pripremljen u skladu sa SPPI procedurom.

(a) Poslovni model

Poslovni modeli odražavaju način zajedničkog upravljanja grupama finansijskih sredstava radi ostvarivanja određenih poslovnih ciljeva. Poslovni model nije pristup klasifikaciji pojedinačnog instrumenta već se određuju na višem nivou objedinjavanja. Poslovni model Banke se odnosi na način na koji banka upravlja svojim finansijskim sredstvima za svrhe ostvarivanja tokova gotovine. Tokovi gotovine banke će biti rezultat prikupljanja ugovorenih tokova gotovine, prodaje finansijskih sredstava ili oboje. Ukoliko se tokovi gotovine realizuju na način drugačiji od očekivanja na datum na koji Banka vrši procjenu svog poslovnog modela, to ne znači prethodnu grešku u pojedinačnom finansijskim izvještajima Banke niti utiče na promjenu klasifikacije preostalih finansijskih sredstava koja se drže u tom poslovnom modelu.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2022. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.6. Finansijski instrumenti (nastavak)

Poslovni model definiše ključno rukovodstvo Banke.

(i) Poslovni model: prikupljanje ugovorenih tokova gotovine

Prilikom određivanja da li će se tokovi gotovine ostvariti prikupljanjem ugovorenih tokova gotovine finansijskih sredstava, Banka uzima u obzir učestalost, vrijednost i vremenski rok prodaje tokom prethodnih perioda, razloge tih prodaja i očekivanja u pogledu budućih prodaja. Banka uzima u obzir informacije o ranijim prodajama u kontekstu razloga tih prodaja i uslova koji su postojali u to vrijeme u poređenju sa postojećim uslovima. Mada cilj ovog poslovnog modela može da bude držanje finansijskih sredstava radi prikupljanja ugovorenih tokova gotovine, banka ne mora da drži sve ove instrumente do dospelja. Poslovni model može da bude držanje sredstava radi prikupljanja ugovorenih tokova gotovine, čak i kada prodaje finansijska sredstva zbog povećanja njihovog kreditnog rizika.

Bez obzira na njihovu učestalost i vrijednost, prodaje zbog povećanja kreditnog rizika sredstava nisu nedosljedne sa poslovnim modelom čiji je cilj držanje finansijskih sredstava radi prikupljanja ugovorenih tokova gotovine. Aktivnosti upravljanja kreditnim rizikom čiji je cilj minimiziranje potencijalnih kreditnih gubitaka usljed pogoršanja kredita sastavni su dio takvog poslovnog modela.

(ii) Poslovni model: prikupljanje ugovorenih tokova gotovine i prodaja finansijskih sredstava

Banka može držati finansijska sredstva u poslovnom modelu čiji se cilj ostvaruje i prikupljanjem ugovorenih tokova gotovine i prodajom finansijskih sredstava. Kod ove vrste poslovnog modela, ključno rukovodstvo banke donosi odluku da su prikupljanje ugovorenih tokova gotovine i prodaja finansijskih sredstava od značaja za ostvarivanje cilja poslovnog modela. U poređenju sa poslovnim modelom čiji je cilj držanje finansijskih sredstava radi prikupljanja ugovorenih tokova gotovine, ovaj model obično uključuje veću učestalost i vrijednost prodaja.

(iii) Ostali poslovni modeli

Finansijska sredstva se mjere prema fer vrijednosti kroz bilans uspjeha ako se ne drže u poslovnom modelu čiji je cilj držanje sredstva radi prikupljanja ugovorenih tokova gotovine ili u poslovnom modelu čiji se cilj ostvaruje prikupljanjem ugovorenih tokova gotovine i prodajom finansijskih sredstava. Portfolio finansijskih sredstava koji zadovoljava definiciju držanja radi trgovanja nije držanje radi prikupljanja ugovorenih tokova gotovine ili držanje radi prikupljanja ugovorenih tokova gotovine i prodaje finansijskih sredstava. Za takve portfolije, prikupljanje ugovorenih tokova gotovine je samo sporedno ostvarivanju cilja poslovnog modela.

(b) Karakteristike ugovorenih tokova gotovine finansijskih sredstava

Klasifikacija finansijskog sredstva se zasniva na karakteristikama njegovih ugovorenih tokova gotovine ako se finansijsko sredstvo drži u poslovnom modelu čiji je cilj držanje sredstava radi prikupljanja ugovorenih tokova gotovine ili u poslovnom modelu čiji je cilj prikupljanje ugovorenih tokova gotovine i prodaja finansijskih sredstava. Banka treba da odredi da li su ugovoreni tokovi gotovine sredstva isključivo plaćanja glavnice i kamate na iznos neizmirene glavnice.

Za svrhe primjene ovih stavova:

- glavnica je fer vrijednost finansijskog sredstva prilikom inicijalnog priznavanja
- kamata se sastoji od vremenske vrijednosti novca za kreditni rizik povezan sa neizmirenom glavnicom tokom određenog vremenskog perioda i za druge osnovne rizike i troškove kreditiranja, kao i profitne marže.

Ugovoreni tokovi gotovine koji su isključivo plaćanja glavnice i kamate na iznos neizmirene glavnice, su u skladu sa osnovnim ugovorom o kreditiranju. Ugovorni uslovi koji uvode izloženost rizicima ili volatilnost ugovorenih tokova gotovine koja nije povezana sa osnovnim ugovorom o kreditiranju, kao što je izloženost promjenama cijena kapitala ili robe, ne dovodi do ugovorenih tokova gotovine koji su isključivo plaćanja glavnice i kamate na iznos neizmirene glavnice.

Banka procjenjuje da li su ugovoreni tokovi gotovine isključivo plaćanja glavnice i kamate na iznos neizmirene glavnice za valutu u kojoj je denominovano finansijsko sredstvo.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2022. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.6. Finansijski instrumenti (nastavak)

Vremenska vrijednost novca je element kamate kojim se osigurava naknada samo za protok vremena. Međutim, u nekim slučajevima, element vremenske vrijednosti novca se može modifikovati. U takvim slučajevima, Banka procjenjuje promjenu kako bi odredila da li ugovoreni tokovi gotovine predstavljaju isključivo plaćanja glavnice i kamate na neizmireni iznos glavnice. Cilj procjene modifikovanog elementa vremenske vrijednosti novca je da se odredi koliko se mogu razlikovati nediskontovani ugovoreni tokovi gotovine od nediskontovanih tokova gotovine koji bi se ostvarili da se element vremenske vrijednosti novca nije modifikovao (referentni tokovi gotovine). Referentni instrument može biti stvarno ili hipotetičko finansijsko sredstvo.

Ukoliko se nediskontovani ugovoreni tokovi gotovine značajno - preko 2% - razlikuju od nediskontovanih referentnih tokova gotovine, finansijsko sredstvo treba naknadno mjeriti prema fer vrijednosti kroz bilans uspjeha. Banka će uzeti u obzir mogući efekat karakteristike ugovorenog toka gotovine u svakom izvještajnom periodu i kumulativno tokom cjelokupnog životnog vijeka finansijskog sredstva.

(c) Mjerenje finansijskih instrumenata

Banka prilikom inicijalnog priznavanja mjeri finansijsko sredstvo ili finansijsku obavezu po transakcionoj cijeni koja predstavlja tržišnu (fer) vrijednost, umanjenoj ili uvećanoj (u slučaju finansijskog sredstva ili finansijske obaveze koja se ne mjeri prema fer vrijednosti kroz bilans uspjeha) za transakcione troškove koji su direktno pripisivi akviziciji ili izdavanju finansijskog sredstva ili finansijske obaveze.

Banka koristi datum poravnanja tj. datum na koji je sredstvo dostavljeno relevantnoj strani uključujući finansijske instrumente u slučaju priznavanja i prestanka priznavanja.

Za svrhe mjerenja finansijskog sredstva nakon inicijalnog priznavanja, Banka klasifikuje finansijska sredstva u kategorije:

- finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha,
- finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat,
- hartije od vrijednosti prema amortizovanom trošku po metodi efektivne kamatne stope,
- krediti i potraživanja prema amortizovanom trošku po metodi efektivne kamatne stope.

Nakon inicijalnog priznavanja, Banka mjeri finansijska sredstva prema njihovoj fer vrijednosti bez oduzimanja transakcionih troškova koji mogu nastati prilikom prodaje ili drugog raspolaganja, izuzev za sljedeća finansijska sredstva:

- krediti i potraživanja koji se mjere prema amortizovanom trošku po metodi efektivne kamatne stope;
- hartije od vrijednosti koje se mjere prema amortizovanom trošku po metodi efektivne kamatne stope i
- ulaganja u vlasničke instrumente koji nemaju kotiranu cijenu na aktivnom tržištu i čija se fer vrijednost ne može pouzdano mjeriti, mjere se prema trošku.

Za sva finansijska sredstva osim onih koja se mjere po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha vrši se procjena umanjenja vrijednosti.

Banka naknadno mjeri sve finansijske obaveze prema amortizovanom trošku osim finansijskih obaveza prema fer vrijednosti kroz bilans uspjeha.

Banka može neopozivo odlučiti da se prilikom inicijalnog priznavanja finansijska obaveza mjeri prema fer vrijednosti kroz bilans uspjeha ako se na taj način otklanjaju ili značajno umanjuju nedosljednosti pri mjerenju ili priznavanju.

Banka je finansijske obaveze klasifikovala prema kategoriji mjerenja po amortizovanom trošku.

(a) Finansijsko sredstvo ili finansijska obaveza prema fer vrijednosti kroz bilans uspjeha

(i) Finansijska sredstva koja se drže radi trgovanja po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha

Banka nalaže da se u ovu kategoriju klasifikuju samo oni instrumenti i grupa instrumenata kod kojih trgovanje generalno odražava aktivnu i čestu kupovinu i prodaju i koji se generalno koriste u cilju ostvarivanja profita od kratkoročnih fluktuacija cijene ili marže dilera.

U ovu kategoriju se takođe klasifikuju finansijski instrumenti ako su dio portfolija identifikovanih finansijskih instrumenata kojima se zajednički upravlja i za koje postoji dokaz skorašnje aktuelnog obrasca ostvarivanja kratkoročnog profita.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2022. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.6. Finansijski instrumenti (nastavak)

Prema tumačenju Banke, period do 12 mjeseci treba smatrati kratkoročnim periodom u vezi sa navedenim. Ovaj period je, međutim, samo indikacija da je namjera zaključenja transakcije bila ostvarivanje kratkoročnog profita. Stvarni period držanja može zavisiti od razvoja situacije na tržištu i prekoračiti definisani rok.

(ii) Finansijska sredstva koja se vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha, koja se ne drže radi trgovanja

Finansijsko sredstvo se mjeri prema fer vrijednosti kroz bilans uspjeha, osim ukoliko se mjeri prema amortizovanom trošku ili po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat. Banka mjeri ulaganja u vlasničke instrumente prema fer vrijednosti kroz bilans uspjeha. Međutim banka može neopozivo odlučiti prilikom inicijalnog prepoznavanja da naknadno iskaže promjene fer vrijednosti ulaganja u vlasničke instrumente u ostali ukupan rezultat.

(iii) Označene kao fer vrijednost kroz bilans uspjeha nakon inicijalnog priznavanja (opcija fer vrijednosti)

Banka može koristiti ovu opciju samo u sljedećim slučajevima:

- klasifikacija otklanja ili značajno umanjuje nedosljednosti pri mjerenju ili priznavanju koja bi proistekla iz mjerenja sredstava ili obaveza ili priznavanja dobiti i gubitaka na ista na različitim osnovama („računovodstvena neusklađenost“).
- upravljanje grupom finansijskih sredstava, finansijskih obaveza ili oboje i njena procjena se vrši na osnovu fer vrijednosti, u skladu sa dokumentovanim upravljanjem rizikom ili investicionom strategijom, a informacije o grupi u tom pogledu dostavljaju se interno ključnim rukovodiocima entiteta.

Primjena opcije fer vrijednosti je ograničena samo na posebne situacije i moguća isključivo na osnovu direktne odluke rukovodstva Banke.

(b) Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat

Finansijska sredstva se mjere po fer vrijednosti kroz ostali ukupan rezultat ukoliko se ispune oba niže navedena uslova:

- finansijsko sredstvo se drži u poslovnom modelu čiji se cilj ostvaruje prikupljanjem ugovorenih tokova gotovine i prodajom finansijskih sredstava, i
- ugovorni uslovi finansijskog sredstva definišu određene datume za tokove gotovine koji su isključivo plaćanja glavnice i kamate na iznos neizmirene glavnice.

Prilikom inicijalnog priznavanja Banka može neopozivo odlučiti da za određena ulaganja u vlasničke instrumente naknadne promjene fer vrijednosti iskaže u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti ukoliko iste vlasničke instrumente ne drži radi trgovanja.

(c) Finansijski instrumenti prema amortizovanom trošku

Finansijska sredstva se mjere prema amortizovanom trošku ukoliko su oba uslova ispunjena:

- cilj poslovnog modela je držanje finansijskih sredstava radi prikupljanja ugovorenih tokova gotovine, i
- ugovorni uslovi finansijskog sredstva sadrže određene datume za tokove gotovine koji su isključivo plaćanja glavnice i kamate na iznos neizmirene glavnice.

Banka naknadno mjeri sve finansijske obaveze prema amortizovanom trošku, osim finansijskih obaveza prema fer vrijednosti kroz bilans uspjeha.

(d) Umanjenje vrijednosti finansijskih instrumenata

Banka nalaže da se za sva finansijska sredstva, izuzev onih koja se mjere prema fer vrijednosti kroz bilans uspjeha, vrši procjena umanjena vrijednosti u skladu sa MSFI 9.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2022. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.6. Finansijski instrumenti (nastavak)

U skladu sa MSFI 9, pri inicijalnom priznavanju i na datume izvještavanja (poslednji kalendarski dan mjeseca izvještavanja), finansijska sredstva se moraju rasporediti u jednu od sljedeće tri kategorije:

- Stage 1 - kvalitetna
- Stage 2 - kvalitetna, ali u poređenju sa inicijalnim priznavanjem pokazuje značajno povećanje kreditnog rizika
- Stage 3 - nekvalitetna

Na svaki datum izvještavanja, Banka procjenjuje da li je kreditni rizik finansijskog sredstva značajno veći u odnosu na inicijalno priznavanje sredstva. Prilikom procjene, Banka koristi promjenu rizika neizvršenja obaveze tokom očekivanog životnog vijeka finansijskog sredstva umjesto promjenu iznosa očekivanih kreditnih gubitaka. Da bi izvršio tu procjenu, Banka upoređuje rizik neizvršenja obaveze u pogledu finansijskog sredstva na datum izvještavanja sa rizikom neizvršenja obaveze u pogledu finansijskog sredstva na datum inicijalnog priznavanja.

Umanjenje vrijednosti potraživanja je jednako razlici bruto knjigovodstvene vrijednosti potraživanja na datum procjene i sadašnje vrijednosti očekivanih tokova gotovine potraživanja diskontovanih na datum procjene po prvobitnoj efektivnoj kamatnoj stopi izloženosti (obračunato pri inicijalnom priznavanju ili, u slučaju varijabilne stope, preračunato po poslednjoj promjeni kamatne stope).

Za pojedinačno značajne izloženosti, koji su u Stage 3, Banka individualno procjenjuje ispravku vrijednosti. Ukoliko je kredit obezbijeđen kolateralom, procjena se radi na osnovu novčanih tokova iz kolaterala, uzimajući u obzir vrijednost prinudne prodaje i likvidacionu vrijednost kolaterala. Procjenjene ispravke vrijednosti mogu biti jednake nuli, kada je očekivana naplata veća od iznosa izloženosti, tj. u slučajevima kada je vrijednost kolaterala na osnovu prezentiranih scenarija veća od izloženost klijenta.

(e) Prestanak priznavanja

(i) Finansijska sredstva

Finansijsko sredstvo (ili dio finansijskog sredstva ili grupe finansijskih sredstava) prestaje da se priznaje ukoliko je:

- došlo do isteka prava na gotovinske prilive po osnovu tog sredstva; ili
- Banka prenijela pravo na gotovinske prilive po osnovu sredstva ili je preuzela obavezu da izvrši isplatu primljene gotovine po osnovu tog sredstva u punom iznosu bez materijalno značajnog odlaganja plaćanja trećem licu po osnovu ugovora o prenosu; i
- Banka ili izvršila prenos svih rizika i koristi u vezi sa sredstvom, ili nije ni prenijela, ni zadržala sve rizike i koristi u vezi sa sredstvom, ali je prenijela kontrolu nad njim.

Kada je Banka prenijela prava na gotovinske prilive po osnovu sredstava ili je zaključila ugovor o prenosu, i pri tom nije niti prenijela niti zadržala sve rizike i koristi u vezi sa sredstvom, niti je prenijela kontrolu nad sredstvom, sredstvo se priznaje u onoj mjeri koliko je Banka angažovana u pogledu sredstava. Dalje angažovanje Banke, koje ima formu garancije na preneseno sredstvo, se vrednuje u iznosu originalne knjigovodstvene vrijednosti sredstava ili iznosu maksimalnog iznosa naknade koju bi Banka morala da isplati, u zavisnosti od toga koji iznos je niži.

(ii) Finansijske obaveze

Finansijske obaveze prestaju da se priznaju kada je obaveza predviđena ugovorom ispunjena, otkazana ili istekla. U slučaju gdje je postojeća finansijska obaveza zamijenjena drugom obavezom prema istom povjeriocu, ali pod značajno promijenjenim uslovima ili ukoliko su uslovi kod postojeće obaveze značajno izmijenjeni, takva zamjena ili promjena uslova tretira se kao prestanak priznavanja prvobitne obaveze sa istovremenim priznavanjem nove obaveze, dok se razlika između prvobitne i nove vrijednosti obaveze priznaje u bilansu uspjeha.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2022. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.7. Primjena Odluke o kriterijumima i načinu klasifikacije aktive i obračunavanju rezervacija za potencijalne kreditne gubitke kreditne institucije

Od 01. januara 2022. godine, Odluka o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom u bankama („Sl. list CG“ br. 22/12, 55/12, 57/13, 44/17, 82/17,86/18, 42/19) prestaje da važi, a u dijelu klasifikovanja stavki aktive i vanbilansa zamjenjuje je Odluka o kriterijumima i načinu klasifikacije aktive i obračunavanju rezervacija za potencijalne kreditne gubitke kreditne institucije („Sl. list CG“, br. 127/20 i 140/21).

U skladu sa ovom odlukom, Banka vrednuje i objelodanjuje stavke bilansne aktive i vanbilansne stavke u skladu sa Međunarodnim računovodstvenim standardima, odnosno Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja. Banka je dužna da utvrdi metodologiju za vrednovanje i umanjenje vrijednosti finansijske aktive u skladu sa MSFI 9 - Finansijski instrumenti. Banka primjenjuje sopstvenu metodologiju za procjenu obezvrjeđenja bilansne aktive i vjerovatnog gubitka po vanbilansnim stavkama koja je usaglašena sa zahtjevima MSFI 9 - Finansijski instrumenti.

Pored vrednovanja stavki aktive i vanbilansnih stavki u skladu sa Međunarodnim računovodstvenim standardima, odnosno Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja, Banka je dužna da zavisno od vjerovatnoće ostvarivanja gubitka, stavke aktive klasifikuje u jednu od sljedećih klasifikacionih grupa:

1. grupu A – „dobra aktiva“; U klasifikacionu grupu „A“ klasifikuje se kredit i druga potraživanja kod kojih postoje čvrsto dokumentovani dokazi da će biti naplaćeni u skladu sa ugovorenim uslovima u punom iznosu.
2. grupu B – „aktiva sa posebnom napomenom“, sa podgrupama „B1“ i „B2“; U klasifikacionu grupu „B“ podgrupe „B1“ i „B2“ klasifikuje se kredit za koji postoji mala vjerovatnoća ostvarivanja gubitka, ali taj kredit mora biti predmet posebne pažnje banke, jer bi potencijalni rizik, ukoliko ne bi bio adekvatno praćen, mogao da dovede do slabijih perspektiva u pogledu njegove naplate.
3. grupu C – „substandardna aktiva“, sa podgrupama „C1“ i „C2“; U klasifikacionu grupu „C“ klasifikuje se kredit za koji postoji visoka vjerovatnoća ostvarivanja gubitka, zbog jasno utvrđenih slabosti koje ugrožavaju njegovu otplatu.
4. grupu D – „sumnjiva aktiva“; U klasifikacionu grupu „D“ klasifikuje se kredit za koji je naplata u cjelosti, imajući u vidu kreditnu sposobnost dužnika, vrijednost i mogućnost realizacije kolaterala, malo vjerovatna.
5. grupu E – „gubitak“; U klasifikacionu grupu E – „gubitak“ klasifikuje se kredit koje će biti u potpunosti nenaplativ, ili će biti naplaćen u neznatnom iznosu.

Iznos rezervi za potencijalne gubitke za plasmane Banke klasifikovane u kategoriju A je obračunat primjenom procenata od 0.5%. Procijenjeni iznos rezerve za potencijalne gubitke je obračunat primjenom procenata od 2% do 7% na plasmane klasifikovane u kategoriju B, od 20% do 40% na plasmane kategorije C, 70% na plasmane kategorije D i 100% na plasmane kategorije E.

Banka razvija sveobuhvatnu strategiju postupanja sa nekvalitetnim kreditima za period od tri godine i utvrđuje godišnje ciljeve vezane za smanjenje nivoa nekvalitetnih kredita (operativni ciljevi).

U skladu sa novom Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje rizicima u kreditnim institucijama („Sl. list CG“ br. 134/21), u slučaju prodaje potraživanja Banka više nije u obavezi da traži mišljenje CBCG prije sprovođenja transakcije. Međutim, u slučaju značajnije prodaje (izloženost preko 500.000 EUR ili 10% osnovnog kapitala) dužna je da obavijesti CBCG o sprovednoj transakciji.

Zakon o kreditnim institucijama je počeo sa primjenom 01. januara 2022. godine i u vezi sa procesom naplate potraživanja, predmetnim Zakonom je definisan; (i) rok u kome je kreditna institucija dužna da obavijesti dužnika i druga lica o raskidu ugovora o kreditu, (ii) strukturi duga i (iii) osnovu zahtjeva za naplatu.

U januaru 2022. godine usvojene su i izmjene Zakona o stečaju koje se uglavnom odnose na (i) stečajne upravnike i formiranje registra stečajne mase, ali i na (ii) formiranje odbora povjerilaca, (iii) rok za prijavu potraživanja i (iv) iznos utvrđenog avansa.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2022. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.8. Investicije u pridružena društva, zavisna društva i zajedničke poduhvate po metodi kapitala

Banka inicijalno priznaje ulaganje u bilansu stanja nakon sticanja kontrole nad korisnikom ulaganja. Datum sticanja kontrole je datum registracije ulaganja u Centralnom registru Privrednih subjekata, osim ako ne postoji pismeni sporazum sa definisanim datumom. Inicijalno priznata vrijednost se sastoji od nabavne vrijednosti i bilo kojih drugih troškova koji se direktno pripisuju akviziciji umanjenoj za eventualna obezvređenja.

Na svaki datum izvještavanja Banka procjenjuje da li postoji bilo kakva indikacija da vrijednosti ovih sredstava može biti umanjena. Ukoliko takva indikacija postoji, banka vrši procjenu povraćaja. Vrijednost sredstva se smatra umanjenom kada njegova knjigovodstvena vrijednost premaši iznos povraćaja sredstava. Banka bilježi gubitak po osnovu umanjenja vijednosti kao trošak u bilansu uspjeha.

Banka priznaje prihode po osnovu investicija samo ako su zavisna društva izvršila distribuciju rezultata, odnosno ako su zavisna društva donijela odluku o raspodjeli dobiti. Ovi prihodi se evidentiraju u bilansu uspjeha. Zavisna pravna lica predstavljaju ona pravna lica u kojima izvještajno pravno lice ima udio u vlasništvu iznad 50% ili više od polovine prava glasa ili pravo upravljanja finansijskom, odnosno poslovnom politikom zavisnog društva.

3.9. Nekretnine, postrojenja i oprema

Nekretnine, postrojenja i oprema su na dan 31. decembar 2022. godine iskazana po nabavnoj vrijednosti, umanjenoj za ispravku vrijednosti. Nabavnu vrijednost čini vrijednost po fakturi dobavljača, uvećana za zavisne troškove po osnovu nabavke i troškove dovođenja sredstava u stanje funkcionalne pripravnosti.

Procijenjeni korisni vijek trajanja nekretnina i opreme je sljedeći:

	2022.	2021.
Građevinski objekti	40	40
Računari i prateća oprema	4 - 5	4 - 5
Kancelarijski namještaj	4 – 10	4 – 10
Motorna vozila	8	8
Bankomati	7	7
Ostala oprema	8	8

Ulaganja u sredstva po osnovu tekućeg održavanja priznaju se kao rashod perioda u kom su nastala.

3.10. Nematerijalna sredstva

Stečene licence iskazuju se po nabavnoj vrijednosti. Licence imaju ograničen vijek trajanja i iskazuju se po nabavnoj vrijednosti, umanjenoj za akumuliranu ispravku vrijednosti. Amortizacija se obračunava u skladu sa periodom korišćenja utvrđenim ugovorom ukoliko je ugovoreni period korišćenja kraći od pet godina, a ukoliko je ugovoreni period korišćenja duži od pet godina amortizacija se obračunava primjenom proporcionalne metode, po stopi od 20,00%, kako bi se troškovi licenci raspodijelili u toku njihovog procijenjenog vijeka upotrebe. Troškovi računarskih softvera kapitalizuju se u iznosu troškova nastalih u sticanju i stavljanju u upotrebu. Ovi troškovi se amortizuju tokom njihovog procijenjenog vijeka upotrebe. Amortizacija se obračunava primjenom proporcionalne metode, po stopi od 20,00% kako bi se troškovi softvera raspodijelili u toku njihovog procijenjenog vijeka upotrebe.

Vrijednost baze klijenata daje informaciju o tome koliku vrijednost Banka može da ostvari od „starih“ klijenata u narednim godinama. Vrijednost baze klijenata utvrđena je, 31. jula 2019. godine u poslovnoj kombinaciji sticanja Podgoričke banke od strane Banke. Baza klijenata se amortizuje do 2032. godine.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2022. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.11. Obezvrjeđenje materijalne i nematerijalne imovine

Na dan pojedinačnog izvještaja o finansijskom položaju, rukovodstvo Banke analizira vrijednosti po kojima je prikazana nematerijalna i materijalna imovina Banke. Ukoliko postoji indikacija da je neko sredstvo obezvrijeđeno, nadoknadivi iznos te imovine se procjenjuje kako bi se utvrdio iznos umanjenja vrijednosti. Ukoliko je nadoknadivi iznos nekog sredstva procijenjen kao niži od vrijednosti po kojoj je to sredstvo prikazano, postojeća vrijednost tog sredstva se umanjuje do visine nadoknadive vrijednosti.

Gubitak po osnovu umanjenja vrijednosti imovine priznaje se kao rashod tekućeg perioda i iskazuje se u okviru Ostalih rashoda. Ako naknadno dođe do situacije da gubitak zbog umanjenja vrijednosti priznat u ranijim godinama ne postoji ili se smanjio, vrijednost sredstva se povećava do revidirane procjene o njegovoj nadoknadivoj vrijednosti, ali tako da povećana vrijednost po kojoj se sredstvo vodi ne bude veća od vrijednosti po kojoj bi se sredstvo vodilo da nije bio u prethodnim godinama priznat utvrđeni gubitak zbog obezvrjeđivanja sredstava.

3.12. Stečena aktiva

Stečena aktiva predstavlja imovinu koja je postala vlasništvo Banke po osnovu naplate potraživanja za plasmane koji su bili obezbijeđeni navedenom imovinom. Banka evidentira primljena sredstva po nižoj od neto knjigovodstvene vrijednosti potraživanja ili tržišne vrijednosti sredstva obezbijeđenja umanjenoj za troškove prodaje.

Inicijalno, stečena sredstva evidentiraju se po vrijednosti utvrđenoj u procesu sticanja. Naknadno, stečena sredstva se vrednuju po nižoj od knjigovodstvene vrijednosti i procijenjene vrijednosti sredstva, utvrđenoj od strane nezavisnog procjenitelja.

U skladu sa Odlukom o minimalnim standardima za ulaganje kreditnih institucija u nepokretnosti i osnovna sredstva („Sl. list CG“, br. 126/20) ukupna ulaganja kreditne institucije u nepokretnosti i osnovna sredstva ne smiju biti veća od iznosa redovnog osnovnog kapitala kreditne institucije. Izuzetno, banka može imati ulaganja u nepokretnosti i osnovna sredstva i iznad ovog nivoa, ako su ispunjeni sljedeći uslovi:

- 1) iznos ulaganja u nepokretnosti i osnovna sredstva koji prelazi iznos redovnog osnovnog kapitala, kreditna institucija tretira kao odbačenu stavku pri izračunavanju redovnog osnovnog kapitala kreditne institucije;
- 2) nakon umanjenja redovnog osnovnog kapitala, izvršenog u skladu sa tačkom 1), nivo regulatornog kapitala i koeficijent adekvatnosti ukupnog kapitala kreditne institucije prelaze zakonom propisani minimum.

Za nepokretnost koju je stekla u zamjenu za potraživanja u postupku restrukturiranja duga, u stečajnom postupku, odnosno postupku likvidacije nad dužnikom banke, u postupku reorganizacije dužnika u skladu sa propisima kojima se uređuje stečaj, ili u postupku izvršenja radi namirenja potraživanja, banka je dužna da pri obračunavanju ukupnog iznosa ulaganja u nepokretnosti i osnovna sredstva u obračun uključi vrijednost te nepokretnosti minimalno u sljedećim procentima:

- 1) 0% ako od dana sticanja nepokretnosti nije proteklo više od četiri godine;
- 2) 30% ako je od dana sticanja nepokretnosti proteklo više od četiri, ali ne više od pet godina;
- 3) 50% ako je od dana sticanja nepokretnosti proteklo pet, ali ne više od šest godina;
- 4) 75% ako je od dana sticanja nepokretnosti proteklo više od šest godina.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2022. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.13. Kapital i rezerve

Kapital Banke je ostatak imovine Banke nakon odbitka svih njenih obaveza. Kapital se ne procjenjuje i ne mjeri posebno. Ukupan kapital Banke se sastoji od akcijskog kapitala, rezervi, akumuliranog dobitka (gubitka) i dobiti tekuće godine.

3.14. Rezervisanja

Rezervisanja su obaveze sa neizvjesnim rokom dospjeća ili iznosom.

Priznaju se kada:

- Banka ima važeću zakonsku ili ugovorenu obavezu koja je rezultat prošlih događaja;
- kada je u većoj mjeri vjerovatno da će podmirenje obaveze iziskivati odliv sredstava i
- kada se pouzdano može procijeniti iznos obaveze.

Rezervisanja se odmjeravaju po sadašnjoj vrijednosti očekivanih izdataka potrebnih za izmirenje obaveza. Rezervisanja se razmatraju na datum svakog bilansa stanja i prilagođavaju tako da odražavaju najbolju sadašnju procjenu. Ako više nije vjerovatno da će odliv sredstava koji predstavlja ekonomske koristi biti potreban za namirenje date obaveze, rezervisanje se ukida preko bilansa uspjeha.

Banka ne priznaje rezervisanje po osnovu potencijalnih obaveza dok ne potvrdi da li ima sadašnju obavezu koja može da dovede do odliva resursa koji predstavljaju ekonomske koristi ili ako pouzdana procjena ne može da se napravi, te se u tom slučaju objelodanjuje.

3.15. Beneficije zaposlenih

U skladu sa propisima koji se primjenjuju u Crnoj Gori, Banka je u obavezi da plaća doprinose državnim fondovima kojima se obezbjeđuje socijalna sigurnost zaposlenih. Ove obaveze uključuju doprinose na teret zaposlenih i na teret poslodavca, u iznosima koji se obračunavaju primjenom zakonom propisanih stopa. Banka ima zakonsku obavezu da izvrši obustavu obračunatih doprinosa iz bruto zarada zaposlenih, i da za njihov račun izvrši prenos obustavljenih sredstava u korist odgovarajućih državnih fondova.

Doprinosi na teret poslodavca i doprinosi na teret zaposlenog se knjiže na teret rashoda perioda na koji se odnose.

U skladu sa Kolektivnim ugovorom, Banka je u obavezi da prilikom odlaska u penziju zaposlenom isplati otpremninu u visini 6 prosječnih neto zarada zaposlenih u Banci koja važi u mjesecu u kojem se vrši isplata. U pojedinačnim finansijskim izvještajima Banke na dan 31. decembar 2022. godine, izvršeno je rezervisanje, obračunato od strane nezavisnog ovlaštenog aktuara. Pomenute obaveze se vrednuju po sadašnjoj vrijednosti budućih odliva gotovine, uzimajući u obzir buduće povećanje zarada koje se raspodjeljuje na minuli i budući radni staž u skladu sa planom nadoknada. Svi aktuarski dobiti i gubici koji proističu iz promjena pretpostavki i iskustvenih korekcija priznaju se odmah u bilansu uspjeha.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2022. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.16. Finasijske garancije

Ugovor o finansijskoj garanciji je ugovor kojim se Banka, kao izdavalac garancije obavezuje da na poziv korisnika garancije izvrši plaćanja do iznosa naznačenog na garanciji, u slučaju da nalogodavac garancije ne izvrši plaćanje ili ne izvrši ugovorene obaveze.

Finasijske garancije se početno priznaju u finansijskim izvještajima po fer vrijednosti sa primljenom naknadom. Naknadno vrednovanje garancija se vrši po većoj od amortizovane vrijednosti naknade i najbolje procjene iznosa potrebnih za izmirenje obaveze koja može nastati kao rezultat date garancije.

3.17. Sredstva na upravljanju (Custody usluge)

Banka pruža usluge poslova sa hartijama od vrijednosti pravnim licima i građanima, pri čemu drži i upravlja imovinom ili ulaže sredstva primljena u različite finansijske instrumente po nalogu klijenta. Za pružanje ovih usluga Banka priznaje prihod od naknada. Upravljana sredstva nisu imovina Banke i nisu priznata u pojedinačnim finansijskim izvještajima, dok primljena novčana sredstva priznata su u okviru obaveza Banke. Banka nije izložena kreditnom riziku vezanom za takve plasmane, jer ne garantuje za ove investicije.

3.18. Transakcije sa povezanim licima

U skladu sa Zakonom o kreditnim institucijama, lica povezana sa kreditnom institucijom su strane koje predstavljaju:

- 1) akcionari kreditne institucije koji imaju 5% ili više učešća u kapitalu ili akcijama kreditne institucije sa pravom glasa;
- 2) članovi nadzornog ili upravnog odbora i prokuristi kreditne institucije;
- 3) lica odgovorna za rad kontrolnih funkcija, ovlašćeno lice za sprječavanje pranja novca, lice odgovorno za poslovanje sa pravnim licima, lice odgovorno za rad sa stanovništvom, kao i
- 4) druga lica koja sa kreditnom institucijom imaju ugovor o radu čije odredbe ukazuju na značajan uticaj tih lica na poslovanje kreditne institucije, odnosno sadrži odredbe kojim se određuje nagrada za rad tih lica po posebnim kriterijumima koji se razlikuju od uslova za lica koja imaju zaključene standardne ugovore o radu;
- 5) pravno lice u kojem kreditna institucija, član nadzornog ili upravnog odbora ili prokurista kreditne institucije imaju značajno učešće;
- 6) pravno lice čiji je član organa upravljanja istovremeno i član nadzornog ili upravnog odbora ili prokurista kreditne institucije;
- 7) pravno lice čiji član organa upravljanja ima 10% ili više akcija kreditne institucije sa pravom glasa;
- 8) član organa upravljanja društva koje je, direktno ili indirektno, matično ili zavisno društvo kreditne institucije;
- 9) lice koje djeluje za račun lica iz tačke 1 do 7 u vezi sa poslovima iz kojih bi nastala ili bi se povećala izloženost kreditne institucije;
- 10) lice koje sa licem iz tačke 1 do 8 predstavlja povezano lice;
- 11) član uže porodice fizičkih lica iz tačke 1 do 8.

Prilikom posmatranja svake moguće transakcije sa povezanom stranom pažnja je usmjerena na suštinu odnosa, a ne samo na pravni oblik.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2022. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.19. Pravična (fer) vrijednost

Računovodstveni propisi važeći u Crnoj Gori definišu fer vrijednost kao vrijednost koja bi se naplatila za prodaju sredstva odnosno platila za izmirenje obaveze u regularnoj transakciji između učesnika na tržištu na dan mjerenja u datim tržišnim okolnostima.

Obaveza Banke je da objelodani sve informacije u vezi sa poštenom (fer) vrijednošću sredstava, potraživanja i obaveza za koje postoje raspoložive tržišne informacije i za koje se identifikuje materijalno značajna razlika između knjigovodstvenih vrijednosti i poštene (fer) vrijednosti.

U Crnoj Gori ne postoji dovoljno tržišno iskustvo, stabilnost i likvidnost kod kupovine i prodaje finansijskih sredstava i obaveza, kao i ostalih finansijskih instrumenata, i zvanične tržišne informacije nijesu u svakom trenutku raspoložive. Stoga, pravičnu (fer) vrijednost nije moguće pouzdano utvrditi u uslovima nepostojanja aktivnog tržišta, kako to zahtijevaju računovodstveni propisi važeći u Crnoj Gori. Po mišljenju rukovodstva, iznosi objelodanjeni u pojedinačnim finansijskim izvještajima odražavaju realnu vrijednost koja je u datim okolnostima najvjerodostojnija i najkorisnija za potrebe izvještavanja. Za iznos identifikovanih procijenjenih rizika da knjigovodstvena vrijednost neće biti realizovana, vrši se ispravka vrijednosti na osnovu odluke rukovodstva Banke.

3.20. Zarada po akciji

Osnovna zarada po akciji izračunava se dijeljenjem godišnje neto dobiti koja pripada vlasnicima običnih akcija sa ponderisanim prosječnim brojem običnih akcija koje su bile u opticaju tokom perioda. Razvodnjena zarada po akciji se izračunava na isti način kao osnovna zarada po akciji, ali determinante su prilagodjene da reflektuju potencijalno umanjeње koje se može desiti ukoliko se konvertibilne dužničke hartije od vrijednosti, opcije, varanti ili drugi ugovori o izdavanju običnih akcija izvrše, tj. obične akcije se izdaju.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2022. godine

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI

4.1. Upravljanje rizicima

U Strategiji upravljanja rizicima, Banka je kao materijalno značajne rizike kojima je izložena u svom poslovanju identifikovala sljedeće :

- a) **Kreditni rizik** – rizik gubitka kao posljedica neizmirenja obaveza prema Banci. Pored rizika druge ugovorne strane ili osnovnog kreditnog rizika, uključuje sledeće potkategorije:
  - rizik koncentracije - rizik od nastanka negativnih efekata za Banku koji proizilaze iz postojanja pojedinačnih, direktnih i indirektnih izloženosti prema jednoj ugovornoj strani, grupi povezanih ugovornih strana ili centralnih ugovornih strana, ili koji proizilaze iz postojanja skupa izloženosti u vezi sa zajedničkim faktorima rizika;
  - rizik zemlje – predstavlja vjerovatnoću da Banka ostvari gubitke koji proizilaze iz nemogućnosti dužnika sa sjedištem van Crne Gore da izmire svoje obaveze plaćanja ili prvobitne uslove ugovora iz razloga koji se odnose na političko, društveno i ekonomsko okruženje države u kojoj dužnik ima sjedište ili prebivalište;
  - rezidualni rizik - rizik gubitka za Banku koji nastaje ukoliko su rezultati primjene priznatih tehnika ublažavanja kreditnog rizika koje koristi Banka manje efikasni od očekivanog. Rezidualni rizik takođe znači rizik velike devalvacije ili ograničene utrživosti kolaterala iz kreditne izloženosti.

- b) **Operativni rizik** – definiše se kao rizik ostvarivanja gubitaka za kreditnu instituciju koji proizilazi iz neadekvatnih ili neuspjelih internih procesa, ljudi i sistema ili spoljnih događaja, uključujući pravni rizik.
- c) **Tržišni rizik** – vjerovatnoća realizacije gubitaka po osnovu bilansnih i van-bilansnih finansijskih instrumenata kao posljedica promjene kamatnih stopa, kursa valuta, cijena, tržišnih indeksa i/ili drugih tržišnih faktora od uticaja na vrijednost finansijskih instrumenata, kao i rizici povezani sa utrživošću tih instrumenata.
- d) **Kamatni rizik u bankarskoj knjizi (IRRBB)** – mogućnost nepovoljnih promjena neto prihoda od kamata (NII) i/ili ekonomske vrijednosti kapitala (EVE) u vezi sa instrumentima bankarske knjige usled fluktuacija tržišnih kamatnih stopa.
- e) **Rizik likvidnosti** – rizik da Banka neće biti u stanju da obezbijedi dovoljnu količinu novca za izmirenje dospjelih obaveza ili rizik da će novac morati da obezbijedi pod nepovoljnim uslovima.
- f) **Reputacioni rizik** – predstavlja potencijalni gubitak reputacije kao rezultat stvarnog ili percipiranog gubitka “reputacionog kapitala”.
- g) **Strateški rizik i rizik profitabilnosti** - rizik od gubitaka usled pogoršanja zarade bilo zbog neadekvatne poslovne strategije ili njene neadekvatne primjene. Ova definicija implicira da gubici zbog strateškog rizika i rizika profitabilnosti nastaju kroz negativnu neto zaradu koja umanjuje raspoloživa sopstvena sredstva institucija.
- h) **ESG rizik** – odnosi se na faktore životne sredine, socijalne i upravljačke faktore, tj. tri centralna faktora u mjerenju održivosti i društvenog uticaja investicije, kreditne izloženosti ili aktivnosti. ESG rizici se odnose na rizike koji se odnose ili proizilaze iz ESG faktora.
- i) **Rizik usklađenosti** – predstavlja potencijalni pravni rizik, rizik od nadzornih ili drugih službenih sankcija, značajnih finansijskih gubitaka ili štete po ugled zbog nepoštovanja zakona ili drugih nezakonodavnih standarda i internih pravila koja se primjenjuju na finansijsku organizaciju i koje se odnose na njegove uslužne djelatnosti.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2022. godine

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

4.1. Upravljanje rizicima (nastavak)

Banka je organizovala proces upravljanja rizicima kao sastavni dio svoje strukture upravljanja koja je ugrađena u sve ključne procese počevši od razvoja proizvoda do naplate nekvalitetnih potraživanja.

U pogledu upravljanja rizicima, Banka je definisala sljedeće strateške ciljeve:

- balansiranje rizika i povraćaja
- održavanje potencijalnih gubitaka u okviru kapaciteta i apetita za preuzimanje rizika
- mjerenje, procjenjivanje i obezbjeđivanje adekvatne pokrivenosti svih relevantnih rizika
- pružanje podrške linijama poslovanja u cilju ostvarenja njihovih strateških ciljeva

U cilju ostvarivanja navedenih ciljeva, funkcija upravljanja rizicima koristi sljedeći skup alata:

- identifikacija glavnih rizika koji su svojstveni njenim procesima stvaranja vrijednosti
- procjena nivoa rizika na osnovu istorijskih podataka i procjene budućih trendova
- kontrola rizika
- tehnike ublažavanja rizika kao što su definisanje limita izloženosti, zahtjeva u pogledu kolaterala, hedžinga, uspostavljanje kontrolisanog okruženja itd.

Osnovni cilj upravljanja kreditnim rizikom je podrška linijama poslovanja da ostvare svoje ciljeve rasta bez prekomjerenih gubitaka. Da bi ostvarila ovaj osnovni cilj, banka nastoji da razvije i održava dobro diversifikovan portfolio koji može da se odupre šokovima u bilo kojoj privrednoj grani, geografskom regionu ili grupi klijenata kojima je izložena.

U tekstu niže navedeni su glavni principi za kvalitetno upravljanje kreditnim rizikom:

- primarni izvor otplate kredita treba da bude gotovinski tok iz glavne poslovne djelatnosti/prihoda klijenta,
- sve proizvode i usluge banke treba razvijati na principima zdravog upravljanja kreditnim rizikom u cilju obezbjeđenja implementacije kreditne politike.

Upravljanje kreditnim rizikom se sprovodi putem kreditne politike i raznih operativnih procedura koje se odnose na proces identifikacije rizika, sistem limita, odlučivanje i kontrolu.

Banka stavlja poseban akcenat na razvoj alata za analizu i modelovanje kao što su bodovne liste za odobravanje, za svrhe upravljanja kreditnim rizikom. Rezultati procjene rizika se inkorporiraju u uslove proizvoda sa ciljem da se održi poželjni profil rizika kreditnog portfolija.

Da bi obezbijedila da profil rizika bude u okvirima definisanog apetita za preuzimanje rizika, banka koristi sljedeće alate za kontrolu kreditnog rizika:

- procedure za odobravanje kredita i kreditnu kontrolu
- praćenje usklađenosti sa apetitom za preuzimanje rizika
- praćenje uvođenja i implementacije politika i proizvoda
- upravljanje portfoliom
- izvještavanje
- kontrola implementacije kompetencija u praksi primjenom tehnika uzorkovanja

Od 01. januara 2022. godine, na snazi je Zakon o kreditnim institucijama („Sl. list CG“, br. 072/19, 082/60, 008/21), koji je zamijenio prethodni Zakon o bankama. Ovim zakonom su detaljnije definisane uloge kontrolnih funkcija, pri čemu je funkcija kontrole rizika dio grupe kontrolnih funkcija zajedno sa odjeljenjima za internu reviziju i usklađenost poslovanja.

Poslovi funkcije kontrole rizika detaljnije su regulisani odredbama Odluke o sistemu upravljanja u kreditnoj instituciji („Sl. list CG“, br. 119/20), kojom su propisani poslovi za koje kreditna institucija obezbjeđuje da se obavljaju. u okviru funkcije kontrole rizika.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2022. godine

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

4.2. Kreditni rizik

U svom poslovanju Banka nastoji da posluje sa klijentima dobre kreditne sposobnosti, kako bi smanjila što je više moguću izloženost kreditnom riziku koji predstavlja rizik da dužnici neće biti u mogućnosti da dugovanja prema Banci izmire u potpunosti i na vrijeme. Banka vrši rezervisanja za gubitke po osnovu umanjenja vrijednosti, a koji se odnose na gubitke nastale na dan bilansa stanja. Prilikom donošenja odluke o kreditiranju vodi se računa o promjenama u privredi, odnosno stanju pojedinih privrednih grana koje čine dio kreditnog portfolija Banke, a koji mogu dovesti do gubitaka koji se razlikuju od gubitaka po osnovu kojih je izvršeno rezervisanje na dan bilansa stanja.

Kako je pomenuto, Centralna banka Crne Gore je donijela Odluka o kriterijumima i načinu klasifikacije aktive i obračunavanju rezervacija za potencijalne kreditne gubitke kreditne institucije ("Sl. list CG", br. 127/20 i 140/21), koja podrazumijeva primjenu Međunarodnih standarda finansijskog izvještavanja prilikom vrednovanja i iskazivanja stavki bilansne aktive i vanbilansnih stavki. Shodno navedenoj Odluci, Banka je utvrdila metodologiju za procjenu obezvrjeđenja bilansne aktive i vjerovatnog gubitka po vanbilansnim stavkama. Banka metodologiju dosljedno primjenjuje, preispituje najmanje jednom godišnje i po potrebi prilagođava rezultatima preispitivanja, kao i prilagođava pretpostavke na kojima je metodologija zasnovana.

Ublažavanje kreditnog rizika podrazumijeva održavanje rizika na prihvatljivom nivou Banke, odnosno održavanje prihvatljivog kreditnog portfolija. Ublažavanje kreditnog rizika se sprovodi kroz ugovaranje adekvatnih sredstava obezbeđenja potraživanja.

4.2.1. Upravljanje kreditnim rizikom

Izloženost kreditnom riziku ispoljava se kao rizik finansijskog gubitka koji nastaje kao posljedica nemogućnosti dužnika da ispuni sve ugovorene obaveze prema Banci. Banka upravlja preuzetim kreditnim rizikom tako što određuje limite u odnosu na velike kredite, pojedinačne korisnike kredita i povezana lica. Pomenuti rizici se kontinuirano prate i predmet su kontrole koja se vrši jednom godišnje ili češće. U skladu sa matricom odlučivanja, svi krediti iznad propisanog limita odobreni su od strane Komiteta za odobravanje kredita i limita.

U skladu sa limitima propisanim od strane Centralne banke Crne Gore, granska koncentracija kredita je predmet kontinuiranog praćenja.

Izloženost riziku po pojedinačnim zajmoprimalocima, uključujući druge banke i finansijske institucije, dalje se ograničava tako što se utvrđuje podlimit u odnosu na bilansnu i vanbilansnu izloženost. Stvarna izloženost u odnosu na utvrđene limite se redovno prati.

Upravljanje izloženošću kreditnom riziku vrši se redovnom analizom sposobnosti korisnika kredita i potencijalnih korisnika kredita da otplaćuju obaveze. Klijentima sa određenim problemima u poslovanju Banka odobrava reprogramiranje potraživanja, kako bi se maksimalno iskoristile raspoložive mogućnosti za namirenje potraživanja, a da istovremeno sposobnost korisnika kredita da uredno servisira dugove bude održiva.

Preuzete i potencijalne obaveze po osnovu kredita

Primarna svrha ovih instrumenta je da se obezbijedi da sredstva budu dostupna klijentu u skladu sa zahtjevima. Garancije i aktivirani akreditivi predstavljaju neopozive garancije Banke da će izvršiti plaćanje u slučaju da klijent ne može da ispuni svoje obaveze prema trećim stranama, i stoga nose isti kreditni rizik kao i krediti. Dokumentarni i komercijalni akreditivi – koji predstavljaju pisanu izjavu o obavezi Banke preuzetou u ime klijenta, a kojom se trećem licu daje ovlašćenje da kod Banke vuče mjenice do iznosa dogovorenog posebnim uslovima – su obezbijeđeni osnovnom isporukom robe na koju se odnose, te stoga, nose manji rizik nego direktna pozajmica.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2022. godine

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

4.2. Kreditni rizik (nastavak)

4.2.2. Rezervisanja za gubitke po osnovu umanjenja vrijednosti u skladu sa računovodstvenim propisima važećim u Crnoj Gori

U skladu sa zahtjevima računovodstvenih propisa važećih u Crnoj Gori, Banka alocira finansijska sredstva koja se vrednuju po amortizovanoj vrijednosti i po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat u tri stepena (u daljem tekstu "Stage"):

- Stage 1 – kvalitetna aktiva bez značajnog povećanja kreditnog rizika od početnog priznavanja
- Stage 2 - kvalitetna aktiva sa značajnim povećanjem kreditnog rizika od početnog priznavanja, ali ne i umanjene vrijednosti
- Stage 3 - nekvalitetna, obezvrjeđena imovina

Kvalitetna (stage 1) imovina uključuje sva finansijska sredstva u slučaju kojih događaji i uslovi navedeni u stage 2 i stage 3 ne postoje na izvještajni datum.

Klijent ili kredit moraju biti kvalifikovani kao kašnjenje ako od sljedeća dva uslova nastupi jedan ili oba:

- ako klijent ima dospjeli iznos preko praga materijalnosti, u kontinuitetu, duže od 90 dana. To je objektivni kriterijum.
- postoji mogućnost da klijent ne plati sve svoje obaveze. Ovaj uslov se ispituje na osnovu kriterijuma vjerovatnoće kašnjenja.

Predmet kvalifikacija kašnjenja je izloženost (bilansna i vanbilansna) koja uzrokuje kreditni rizik (tako da potiče iz kreditnih obaveza, ugovora o preuzimanju rizika).

Kad finansijska imovina pokazuje značajan porast kreditnog rizika, alocira se u stage 2, ako na datum izvještavanja postoji bilo koji od sljedećih okidača, bez ispunjavanja bilo kog od uslova za svrstavanje u fazu nekvalitetna imovina (stage 3):

- kašnjenje plaćanja prelazi 30 dana,
- klasifikovana je kao kvalitetna restrukturirana imovina (performing forborne),
- na osnovu pojedinačne odluke, valuta ugovora je pretrpjela je značajan „šok" od trenutka isplate kredita i ne postoji hedžing pozicija u vezi s tim,
- ocjena transakcije/klijenta premašuje unaprijed definisanu vrijednost ili pada u okviru određenog opsega ili u poređenju sa istorijskom vrijednošću pogoršava se do unaprijed definisanog stepena. U slučaju da stage klasifikacija na osnovu rejtinga nije moguća, sljedeće pravilo se mora koristiti kao stage 2 okidač: 10+ dana kašnjenja u posljednjih 6 mjeseci,
- u slučaju hipotekarnih kredita, odnos kredita i vrijednosti kolaterala (LTV) premašuje unaprijed definisanu stopu ili u poređenju sa istorijskom vrijednošću pogoršava se do unaprijed definisanog stepena,
- default status drugog kredita fizičkog lica, u slučaju da ne postoji unakrsno prenošenje default statusa,
- praćenje klasifikacije korporativnih i opštinskih klijenata iznad različitih pragova definisanih na nivou Grupe,
- u slučaju da dođe do značajne promjene u makroekonomskom okruženju i da to rezultira značajnim povećanjem kreditnog rizika tokom vijeka trajanja, Komitet za rezerve OTP grupe ima pravo da transferiše pogođene kredite/portfolija u stage 2.

Finansijsko sredstvo je nekvalitetno, odnosno, sredstvo se dodeljuje stage 3 kada bilo koji od sljedećih događaja ili uslova postoji na datum izvještavanja:

- u kašnjenju (*default status* - na osnovu definicije kašnjenja na nivou Banke),
- klasifikovano je kao nekvalitetno restrukturirano (non-performing forborne), na osnovu definicije restrukturiranja na nivou Banke,
- klasifikacija monitoringa korporativnih i opštinskih klijenata iznad različitih pragova definisanih na nivou Banke

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2022. godine

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

4.2. Kreditni rizik (nastavak)

4.2.2. Rezervisanja za gubitke po osnovu umanjenja vrijednosti u skladu sa računovodstvenim propisima važećim u Crnoj Gori (nastavak)

Kada se izračunava rezerva za gubitke za izloženosti kategorizovane u faze, potreban je sljedeći proces po fazama:

- Stage 1 (kvalitetno sredstvo): rezerva za gubitke se priznaje u iznosu jednakom 12-mjesečnom očekivanom kreditnom gubitku,
- Stage 2 (značajno povećanje kreditnog rizika): priznavanje rezervi za gubitke u iznosu jednakom očekivanom kreditnom gubitku tokom njegovog trajanja,
- Stage 3 (nekvalitetno): treba priznati rezerve za gubitke u iznosu jednakom očekivanom kreditnom gubitku tokom trajanja kredita.

Za očekivane kreditne gubitke tokom trajanja kredita, subjekat treba da procijeni rizik neizvršenja obaveza za finansijsku imovinu tokom njenog očekivanog vijeka trajanja. Dvanaestomjesečni očekivani kreditni gubici predstavljaju dio očekivanih kreditnih gubitaka tokom trajanja kredita i predstavljaju nedostatke u gotovini koji će nastati ako dođe do neispunjavanja obaveza u periodu od 12 mjeseci nakon datuma izvještavanja (ili kraćeg perioda ako je očekivani vijek finansijskog instrumenta kraći od 12 mjeseci), ponderisano vjerovatnoćom nastanka tog neizvršenja.

Subjekt treba da procijeni očekivane kreditne gubitke finansijskog sredstva na način koji odražava:

- nepristrasan i ponderisan iznos koji se određuje vrednovanjem niza mogućih ishoda
- vremensku vrijednost novca i
- razumne i korisne informacije koje su dostupne bez nepotrebnih troškova ili napora na datum izvještavanja o prošlim događajima, trenutnim uslovima i prognozama budućih ekonomskih uslova.

(i) Definisane očekivanog kreditnog gubitka na individualnoj i kolektivnoj osnovi

Sljedeće izloženosti su predmet kolektivne procjene:

- izloženosti koje nisu u *Stage 3*,
- izloženosti koje su u *Stage 3* ali nijesu značajne na samostalnoj osnovi.

Na individualnoj osnovi se procjenjuju izloženosti u *Stage 3* preko praga materijalnosti.

Izračunavanje umanjenja mora biti pripremljeno i odobreno od strane organizacionih djelova Banke koji upravljaju rizikom. Izračunavanje, svi relevantni faktori (vrijednost potraživanja, prvobitna i tekuća efektivna kamatna stopa, ugovoreni i očekivani novčani tokovi (iz posla i / ili kolateralna) za pojedinačne periode čitavog životnog ciklusa imovine, druge bitne informacije koje se primjenjuju tokom procjene) i kriterijumi istih (uključujući faktore na kojima se zasniva klasifikacija kao *stage 3*) moraju biti dokumentovani pojedinačno, tj. po potraživanjima.

Obezvrjeđenje potraživanja jednako je razlici između računa potraživanja (bruto knjigovodstvene vrijednosti) na dan procjene i sadašnje vrijednosti očekivanih novčanih tokova potraživanja diskontovanih do datuma procjene originalnom efektivnom kamatnom stopom izloženosti (EKS) izračunatoj kod početnog priznavanja, ili u slučaju varijabilne stope, preračunato po poslednjoj promjeni kamatne stope).

Procjena očekivanih budućih novčanih tokova trebala bi da bude usmjerena na budućnost i takođe mora sadržavati efekte moguće promjene makroekonomskih izgleda. Za procjenu očekivanog novčanog toka moraju se koristiti najmanje dva scenarija. Ponderi vjerovatnoće moraju biti dodijeljeni pojedinačnim scenarijima. Za izračunavanje umanjenja vrijednosti transakcije, mora se primijeniti sadašnja vrijednost izračunata kao ponderisani prosjek pojedinačnih scenarija. Procjena mora da odražava vjerovatnoću nastanka i ne-nastanka kreditnog gubitka, čak iako je najvjerovatniji rezultat ne-nastanak gubitka.

Na kolektivnoj osnovi:

U metodologiji kolektivnog rezervisanja kreditni rizik i promjena kreditnog rizika mogu se pravilno obuhvatiti razumijevanjem karakteristika rizika portfolija. Da bi se to postiglo, glavni pokretači rizika se identifikuju i koriste za formiranje homogenih segmenata koji imaju slične karakteristike rizika. Očekuje se da će segmentacija ostati stabilna od mjeseca do mjeseca, međutim redovna (barem jednom godišnje) revizija procesa segmentacije treba da bude uspostavljena kako bi se obuhvatila promjena karakteristika rizika. Segmentacija se mora izvršiti odvojeno za svaki parametar, jer u svakom pojedinačnom slučaju različiti faktori mogu biti relevantni.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2022. godine

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

4.2. Kreditni rizik (nastavak)

4.2.2. Rezervisanja za gubitke po osnovu umanjenja vrijednosti u skladu sa računovodstvenim propisima važećim u Crnoj Gori (nastavak)

Komitet za rezerve OTP Grupe propisuje smjernice koje se odnose na metodologiju kolektivnog obezvrjeđivanja na nivou grupe. Pored toga, Komitet ima pravo da se saglasi sa parametrima rizika (PD - vjerovatnoća neispunavanja obaveza, LGD – gubitak usljed kašnjenja, EAD - izloženost u kašnjenju) i kriterijumima segmentacije koje je predložila Banka.

Pregled parametara mora se obavljati najmanje jednom godišnje, a rezultate treba da odobri Komitet za rezerve Grupe.

Parametri za rezervisanje bi trebali da budu testirani, najmanje jednom godišnje.

U slučaju kvalitetne (stage 1) izloženosti treba izračunati 12-mjesečnu vjerovatnoću neispunavanja obaveza (PD - vjerovatnoća kašnjenja). U slučaju izloženosti koje pokazuju značajan porast kreditnog rizika (stage 2) ili nekvalitetnih (stage 3) izloženosti, mora se koristiti PD (vjerovatnoća kašnjenja) za životni vijek sredstva. PD (vjerovatnoća kašnjenja) životnog vijeka mora se izračunati množenjem matrice prelaza u skladu sa preostalim ugovornim rokom dospijanja ili očekivanim trajanjem izloženosti. Tokom množenja treba koristiti istu matricu za cio životni vijek, osim kada je „broj godina koje su protekle od isplate" faktor segmentacije; u ovom slučaju, matrice koje se odnose na različite godine preostalog trajanja su različite.

Banka koristi dvije različite metode za kolektivno procijenjene izloženosti:

- Hipotekarni krediti stanovništva i portfolio koja ne pripadaju retail-u (mala i srednja preduzeća i velika preduzeća) koji su značajno osigurani hipotekom: modifikovana LGL (loss given loss) metodologija zasnovana na pregledu kvaliteta imovine (AQR). Primarni izvor podataka je sami kolateral, ali se uzima u obzir i povraćaj novca.
- Potrošački krediti, finansiranje automobila i neosigurane izloženosti: LGL metodologija zasnovana na oporavku procijenjena na osnovu istorijskih podataka

Važno je da su parametri PD (vjerovatnoća kašnjenja) i LGD (gubitak zbog kašnjenja) konzistentni u smislu stope oporavljanja i oporavka.

Kalkulacija očekivanih gubitaka trebalo bi da bude usmjerena na budućnost, uključujući i prognoze budućih ekonomskih uslova. Ovo se može postići primjenom 3-5 različitih makroekonomskih scenarija, koji se mogu integrisati u parametre PD (vjerovatnoća kašnjenja), LGD (gubitak zbog kašnjenja) i EAD (izloženost po kašnjenju).

U skladu sa regulativom CBCG koja su stupila na snagu 01. januara 2022. godine, snižen je prag značajnosti za individualnu procjenu rezervi za S3 klijente sa EUR 400 hiljada na EUR 300 hiljada na nivou klijentske grupe za pravna lica. Takođe, uvedena je i individualna procjena za S3 fizička lica koja prelaze pomenuti prag značajnih izloženosti.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2022. godine

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

4.2. Kreditni rizik (nastavak)

4.2.3. Maksimalna izloženost kreditnom riziku po bilansnim i vanbilansnim stavkama

	31. decembar 2022.	U hiljadama EUR 31. decembar 2021.
Sredstva		
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	371.700	231.096
Kreditni i potraživanja od banaka po amortizovanoj vrijednosti	85.373	121.662
Kreditni i potraživanja od klijenata po amortizovanoj vrijednosti	1.062.583	926.364
Hartije od vrijednosti po amortizovanoj vrijednosti	90.971	69.341
Ostala finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti	2.551	1.924
Hartije od vrijednosti po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	4.783	2.542
Investicije u pridružena društva, zavisna društva i zajedničke poduhvate po metodi kapitala	335	335
Ostala finansijska potraživanja	8.642	3.815
	1.626.938	1.357.079
Vanbilansne stavke		
Plative garancije privrednim društvima	43.970	33.559
Činidbene garancije privrednim društvima	61.633	48.467
Neiskorišćeni dokumentovani akreditivi	791	860
Neopozive obaveze za davanje kredita	166.132	150.973
	272.526	233.859
Ukupna izloženost kreditnom riziku	1.899.464	1.590.938

Izloženost kreditnom riziku kontroliše se pribavljanjem instrumenata obezbjeđenja i garancija pravnih i fizičkih lica.

Prije odobravanja kredita i drugih plasmana Banka procijenjuje dužnikovu kreditnu sposobnost, uzimajući u obzir kriterijume koje je utvrdila internim aktom, kao i pravnu valjanost i procijenjenu vrijednost kolaterala.

Vrijednost kolaterala izračunava se kao njegova neto vrijednost, pod kojom se podrazumijeva tržišna vrijednost umanjena za sve troškove koji se odnose na realizaciju kolaterala.

Pored toga, fizička lica su u obavezi da svoju mjesečnu zaradu primaju preko transakcionog računa kod Banke u cilju smanjenja kreditnog rizika.

Tipovi instrumenata obezbjeđenja su:

- depoziti;
- pravo zaloge na industrijskim mašinama, hartijama od vrijednosti, zalihama i vozilima;
- hipoteke na nepokretnostima i fiducijarni prenos vlasništva;
- mjenice;
- ovlašćenja;
- administrativne zabrane; i
- žiranti i polise osiguranja.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2022. godine

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

4.2. Kreditni rizik (nastavak)

4.2.3. Maksimalna izloženost kreditnom riziku po bilansnim i vanbilansnim stavkama (nastavak)

Kreditni i plasmani su prikazani u narednim tabelama:

31. decembar 2022. godine	Bruto izloženost					Ispravka vrijednosti					
	Ukupna neto izloženost	Stage 1	Stage 2	Stage 3	POCI	Ukupno bruto	Stage 1	Stage 2	Stage 3	POCI	Ukupno ispravka vrijednosti
Kreditni i potraživanja od banaka po amortizovanoj vrijednosti	85.373	85.602	-	-	-	85.602	(229)	-	-	-	(229)
- Stambeni krediti	181.884	177.870	2.715	1.860	605	183.050	(220)	(131)	(808)	(7)	(1.166)
- Prekoračenje po tekućim Računima	2.022	1.880	104	236	13	2.233	(12)	(6)	(183)	(10)	(211)
- Potrošački krediti	224.032	217.010	5.259	7.575	435	230.279	(773)	(245)	(4.938)	(291)	(6.247)
- Kreditne kartice	5.073	4.727	182	357	5	5.271	(6)	(9)	(182)	(1)	(198)
- Namjenski krediti	94	61	16	30	5	112	-	-	(16)	(2)	(18)
- Ostali krediti fizičkim licima, pokriveni hipotekom	66.835	58.158	6.906	2.674	450	68.188	(66)	(223)	(1.007)	(57)	(1.353)
- Ostali potrošački krediti	1.259	658	211	1.353	-	2.222	(3)	(11)	(949)	-	(963)
- Krediti za automobile	43	35	4	7	-	46	-	-	(3)	-	(3)
- Krediti malim preduzećima	8.766	7.053	1.109	1.886	455	10.503	(52)	(70)	(1.353)	(262)	(1.737)
- Krediti srednjim i velikim Preduzećima	412.108	343.206	73.395	14.475	1.471	432.547	(7.924)	(7.344)	(5.026)	(145)	(20.439)
- Krediti Vladi i opštinama	160.467	162.671	-	-	-	162.671	(2.204)	-	-	-	(2.204)
- Krediti finansijskim institucijama	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kreditni i potraživanja od klijenata po amortizovanoj vrijednosti	1.062.583	973.329	89.901	30.453	3.439	1.097.122	(11.260)	(8.039)	(14.465)	(775)	(34.539)
Hartije od vrijednosti po amortizovanoj vrijednosti	90.971	92.276	-	-	-	92.276	(1.305)	-	-	-	(1.305)
Ostala finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti	2.551	2.554	3	3	-	2.560	(6)	(1)	(2)	-	(9)
Hartije od vrijednosti po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	4.783	664	-	4.119	-	4.783	-	-	-	-	-
Investicije u pridružena društva, zavisna društva i zajedničke poduhvate po metodi kapitala	335	335	-	-	-	335	-	-	-	-	-
Ostala finansijska imovina	8.642	8.167	314	32.453	-	40.934	(83)	(58)	(32.151)	-	(32.292)
	1.255.238	1.162.927	90.218	67.028	3.439	1.323.612	(12.883)	(8.098)	(46.618)	(775)	(68.374)
Neopozive obaveze za davanje kredita	162.981	159.298	6.369	462	3	166.132	(2.806)	(271)	(74)	-	(3.151)
Plative i činidbene garancije i neiskorišćeni dokumentovani akreditivi	104.972	102.235	3.959	-	200	106.394	(1.235)	(182)	-	(5)	(1.422)
	267.953	261.533	10.328	462	203	272.526	(4.041)	(453)	(74)	(5)	(4.573)

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2022. godine

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

4.2. Kreditni rizik (nastavak)

4.2.3. Maksimalna izloženost kreditnom riziku po bilansnim i vanbilansnim stavkama (nastavak)

Kreditni i plasmani su prikazani u narednim tabelama:

31. decembar 2021. godine	Bruto izloženost					Ispravka vrijednosti					Ukupno ispravka vrijednosti
	Ukupna neto izloženost	Stage 1	Stage 2	Stage 3	POCI	Ukupno bruto	Stage 1	Stage 2	Stage 3	POCI	
Kreditni i potraživanja od banaka po amortizovanoj vrijednosti	121.662	121.813	-	-	-	121.813	(151)	-	-	-	(151)
- Stambeni krediti	162.470	127.954	34.372	2.123	573	165.022	(291)	(1.229)	(1.013)	(19)	(2.552)
- Prekoračenje po tekućim Računima	3.018	1.374	1.597	202	15	3.188	(7)	(21)	(134)	(8)	(170)
- Potrošački krediti	205.818	193.779	10.539	6.600	529	211.447	(560)	(569)	(4.222)	(278)	(5.629)
- Kreditne kartice	3.411	2.818	525	336	8	3.687	(13)	(28)	(231)	(4)	(276)
- Namjenski krediti	216	137	65	26	7	235	-	(2)	(15)	(2)	(19)
- Ostali krediti fizičkim licima, pokriveni hipotekom	55.967	36.266	18.409	2.769	483	57.927	(74)	(573)	(1.212)	(101)	(1.960)
- Ostali potrošački krediti	1.412	765	206	1.620	-1	2.590	(3)	(11)	(1.164)	-	(1.178)
- Krediti za automobile	106	90	8	11	-	109	-	-	(3)	-	(3)
- Krediti malim preduzećima	11.023	8.167	1.836	2.323	616	12.942	(43)	(77)	(1.673)	(126)	(1.919)
- Krediti srednjim i velikim Preduzećima	338.725	244.401	94.345	17.922	1.315	357.983	(4.989)	(7.970)	(6.249)	(50)	(19.258)
- Krediti Vladi i opštinama	141.548	142.688	203	-	-	142.891	(1.322)	(21)	-	-	(1.343)
- Krediti finansijskim institucijama	2.650	2.713	-	-	-	2.713	(63)	-	-	-	(63)
Kreditni i potraživanja od klijenata po amortizovanoj vrijednosti	926.364	761.152	162.105	33.932	3.545	960.734	(7.365)	(10.501)	(15.916)	(588)	(34.370)
Hartije od vrijednosti po amortizovanoj vrijednosti	69.341	70.019	-	-	-	70.019	(678)	-	-	-	(678)
Ostala finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti	1.924	1.919	12	2	-	1.933	(6)	(2)	(1)	-	(9)
Hartije od vrijednosti po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	2.542	2.542	-	-	-	2.542	-	-	-	-	-
Investicije u pridružena društva, zavisna društva i zajedničke poduhvate po metodi kapitala	335	335	-	-	-	335	-	-	-	-	-
Ostala finansijska imovina	3.815	3.339	319	9.881	-	13.539	(73)	(48)	(9.603)	-	(9.724)
	1.125.983	961.119	162.436	43.815	3.545	1.170.915	(8.273)	(10.551)	(25.520)	(588)	(44.932)
Neopozive obaveze za davanje kredita	148.159	144.448	6.352	155	18	150.973	(2.108)	(639)	(57)	(10)	(2.814)
Plative i činidbene garancije i neiskorišćeni dokumentovani akreditivi	81.907	80.389	1.581	716	200	82.886	(812)	(17)	(97)	(53)	(979)
	230.066	224.837	7.933	871	218	233.859	(2.920)	(656)	(154)	(63)	(3.793)

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2022. godine

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

4.2. Kreditni rizik (nastavak)

4.2.3. Maksimalna izloženost kreditnom riziku po bilansnim i vanbilansnim stavkama (nastavak)

31. decembar 2022. godine	U hiljadama EUR							
	Nedospjeli neobezvrijeđeni	Dospjeli neobez- vrijeđeni	Pojedinačno procijenjeni	Ukupno bruto	Pojedinačna ispravka vrijednosti	Grupna ispravka vrijednosti	Ukupna ispravka vrijednosti	Ukupno neto
Stambeni krediti	156.334	26.716	-	183.050	-	(1.166)	(1.166)	181.884
Prekoračenje po tekućim računima	11	2.222	-	2.233	-	(211)	(211)	2.022
Potrošački krediti	195.730	34.549	-	230.279	-	(6.247)	(6.247)	224.032
Kreditne kartice	563	4.706	2	5.271	(2)	(196)	(198)	5.073
Namjenski krediti	77	35	-	112	-	(18)	(18)	94
Ostali krediti fizičkim licima, pokriveni hipotekom	52.601	15.587	-	68.188	-	(1.353)	(1.353)	66.835
Ostali potrosacki krediti	725	616	881	2.222	(525)	(438)	(963)	1.259
Kreditni za automobile	35	11	-	46	-	(3)	(3)	43
Kreditni malim i preduzećima	6.952	3.541	10	10.503	(5)	(1.732)	(1.737)	8.766
Kreditni srednjim i velikim preduzećima	321.452	96.133	14.962	432.547	(4.738)	(15.701)	(20.439)	412.108
Kreditni Vladi i opštinama	159.280	3.391	-	162.671	-	(2.204)	(2.204)	160.467
Kreditni finansijskim institucijama	-	-	-	-	-	-	-	-
Total	893.760	187.507	15.855	1.097.122	(5.270)	(29.269)	(34.539)	1.062.583
Kreditni i potraživanja od banaka po amortizovanoj vrijednosti	85.602	-	-	85.602	-	(229)	(229)	85.373
	979.362	187.507	15.855	1.182.724	(5.270)	(29.498)	(34.768)	1.147.956

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2022. godine

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

4.2. Kreditni rizik (nastavak)

4.2.3. Maksimalna izloženost kreditnom riziku po bilansnim i vanbilansnim stavkama (nastavak)

	U hiljadama EUR							
	Nedospjeli neobezvrijeđeni	Dospjeli neobezvrijeđeni	Pojedinačno procijenjeni	Ukupno bruto	Pojedinačna ispravka vrijednosti	Grupna ispravka vrijednosti	Ukupna ispravka vrijednosti	Ukupno neto
31. decembar 2021. godine								
Stambeni krediti	137.437	27.585	-	165.022	-	(2.552)	(2.552)	162.470
Prekoračenje po tekućim računima	9	3.179	-	3.188	-	(170)	(170)	3.018
Potrošački krediti	172.694	38.753	-	211.447	-	(5.629)	(5.629)	205.818
Kreditne kartice	2.481	1.126	80	3.687	(79)	(197)	(276)	3.411
Namjenski krediti	160	75	-	235	-	(19)	(19)	216
Ostali krediti fizičkim licima, pokriveni hipotekom	41.522	16.405	-	57.927	-	(1.960)	(1.960)	55.967
Ostali potrošački krediti	746	1.844	-	2.590	-	(1.178)	(1.178)	1.412
Kreditni za automobile	90	19	-	109	-	(3)	(3)	106
Kreditni malim i preduzećima	8.316	2.140	2.486	12.942	(1.640)	(279)	(1.919)	11.023
Kreditni srednjim i velikim Preduzećima	277.341	61.733	18.909	357.983	(6.186)	(13.072)	(19.258)	338.725
Kreditni Vladi i opštinama	134.644	8.247	-	142.891	-	(1.343)	(1.343)	141.548
Kreditni finansijskim institucijama	2.713	-	-	2.713	-	(63)	(63)	2.650
	778.153	161.106	21.475	960.734	(7.905)	(26.465)	(34.370)	926.364
Kreditni i plasmani dati Bankama	121.813	-	-	121.813	-	(151)	(151)	121.662
	899.966	161.106	21.475	1.082.547	(7.905)	(26.616)	(34.521)	1.048.026

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2022. godine

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

4.2. Kreditni rizik (nastavak)

4.2.3. Maksimalna izloženost kreditnom riziku po bilansnim i vanbilansnim stavkama (nastavak)

Tabele u nastavku prikazuju izloženosti po klasama aktive:

31. decembar 2022.	Ukupna neto izloženost	Bruto izloženost					U hiljadama EUR Ispravka vrijednosti				
		Stage 1	Stage 2	Stage 3	POCI	Total	Stage 1	Stage 2	Stage 3	POCI	Total
Grupa A - Krediti i potraživanja od banaka po amortizovanoj vrijednosti	85.373	85.602	-	-	-	85.602	(229)	-	-	-	(229)
- Grupa A	963.136	913.779	60.682	3.119	1.153	978.733	(9.814)	(5.138)	(645)	-	(15.597)
- Grupa B	85.310	59.495	29.136	1.271	30	89.932	(1.445)	(2.877)	(300)	-	(4.622)
- Grupa C	11.063	55	83	16.123	383	16.644	(1)	(24)	(5.532)	(24)	(5.581)
- Grupa D	351	-	-	801	7	808	-	-	(457)	-	(457)
- Grupa E	2.723	-	-	9.139	1.866	11.005	-	-	(7.531)	(751)	(8.282)
Kreditni i potraživanja od klijenata po amortizovanoj vrijednosti	1.062.583	973.329	89.901	30.453	3.439	1.097.122	(11.260)	(8.039)	(14.465)	(775)	(34.539)
Grupa A - Hartije od vrijednosti po amortizovanoj vrijednosti	90.971	92.276	-	-	-	92.276	(1.305)	-	-	-	(1.305)
Grupa A - E - Ostala finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti	2.551	2.554	3	3	-	2.560	(6)	(1)	(2)	-	(9)
Grupa A - E - Hartije od vrijednosti po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	4.783	664	-	4.119	-	4.783	-	-	-	-	-
Grupa A - Investicije u zavisna društva	335	335	-	-	-	335	-	-	-	-	-
- Grupa A	8.087	8.167	2	1	-	8.170	(83)	-	-	-	(83)
- Grupa B	254	-	312	-	-	312	-	(58)	-	-	(58)
- Grupa C	246	-	-	427	-	427	-	-	(181)	-	(181)
- Grupa D	55	-	-	1.923	-	1.923	-	-	(1.868)	-	(1.868)
- Grupa E	-	-	-	30.102	-	30.102	-	-	(30.102)	-	(30.102)
Ostala finansijska potraživanja	8.642	8.167	314	32.453	-	40.934	(83)	(58)	(32.151)	-	(32.292)
Ukupno	1.255.238	1.162.927	90.218	67.028	3.439	1.323.612	(12.883)	(8.098)	(46.618)	(775)	(68.374)
- Grupa A	149.140	150.277	1.536	43	3	151.859	(2.643)	(69)	(7)	-	(2.719)
- Grupa B	13.498	9.021	4.831	13	-	13.865	(163)	(202)	(2)	-	(367)
- Grupa C	335	-	2	394	-	396	-	-	(61)	-	(61)
- Grupa D	4	-	-	5	-	5	-	-	(1)	-	(1)
- Grupa E	4	-	-	7	-	7	-	-	(3)	-	(3)
Neopozive obaveze za davanje kredita	162.981	159.298	6.369	462	3	166.132	(2.806)	(271)	(74)	-	(3.151)
- Grupa A	94.801	94.473	1.321	-	200	95.994	(1.146)	(42)	-	(5)	(1.193)
- Grupa B	10.171	7.762	2.638	-	-	10.400	(89)	(140)	-	-	(229)
- Grupa C	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
- Grupa D	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
- Grupa E	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Plative i činidbene garancije i neiskorišćeni dokumentovani akreditiv	104.972	102.235	3.959	-	200	106.394	(1.235)	(182)	-	(5)	(1.422)
	267.953	261.533	10.328	462	203	272.526	(4.041)	(453)	(74)	(5)	(4.573)

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2022. godine

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

4.2. Kreditni rizik (nastavak)

4.2.3. Maksimalna izloženost kreditnom riziku po bilansnim i vanbilansnim stavkama (nastavak)

Tabele u nastavku prikazuju izloženosti po klasama aktive:

U hiljadama EUR

31. decembar 2021.	Ukupna neto izloženost	Bruto izloženost					Ispravka vrijednosti				
		Stage 1	Stage 2	Stage 3	POCI	Total	Stage 1	Stage 2	Stage 3	POCI	Total
Grupa A - Krediti i potraživanja od banaka po amortizovanoj vrijednosti	121.662	121.813	-	-	-	121.813	(151)	-	-	-	(151)
- Grupa A	859.879	739.558	131.497	2.912	1.333	875.300	(6.950)	(7.766)	(702)	(3)	(15.421)
- Grupa B	61.520	21.533	30.494	17.930	192	70.149	(414)	(2.700)	(5.515)	-	(8.629)
- Grupa C	1.612	61	110	2.327	96	2.594	(1)	(33)	(948)	-	(982)
- Grupa D	350	-	4	943	18	965	-	(2)	(613)	-	(615)
- Grupa E	3.003	-	-	9.820	1.906	11.726	-	-	(8.138)	(585)	(8.723)
Kreditni i potraživanja od klijenata po amortizovanoj vrijednosti	926.364	761.152	162.105	33.932	3.545	960.734	(7.365)	(10.501)	(15.916)	(588)	(34.370)
Grupa A - Hartije od vrijednosti po amortizovanoj vrijednosti	69.341	70.019	-	-	-	70.019	(678)	-	-	-	(678)
Grupa A - E - Ostala finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti	1.924	1.919	12	2	-	1.933	(6)	(2)	(1)	-	(9)
Grupa A - Hartije od vrijednosti po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	2.542	2.542	-	-	-	2.542	-	-	-	-	-
Grupa A - Investicije u zavisna društva	335	335	-	-	-	335	-	-	-	-	-
- Grupa A	3.270	3.339	5	2	-	3.346	(73)	(1)	(2)	-	(76)
- Grupa B	267	-	314	-	-	314	-	(47)	-	-	(47)
- Grupa C	205	-	-	342	-	342	-	-	(137)	-	(137)
- Grupa D	73	-	-	121	-	121	-	-	(48)	-	(48)
- Grupa E	-	-	-	9.416	-	9.416	-	-	(9.416)	-	(9.416)
Ostala finansijska potraživanja	3.815	3.339	319	9.881	-	13.539	(73)	(48)	(9.603)	-	(9.724)
Ukupno	1.125.983	961.119	162.436	43.815	3.545	1.170.915	(8.273)	(10.551)	(25.520)	(588)	(44.932)
- Grupa A	133.363	132.514	2.882	55	6	135.457	(1.922)	(158)	(13)	(1)	(2.094)
- Grupa B	14.764	11.934	3.469	53	-	15.456	(186)	(481)	(25)	-	(692)
- Grupa C	15	-	-	19	1	21	-	-	(6)	-	(6)
- Grupa D	2	-	-	4	-	4	-	-	(2)	-	(2)
- Grupa E	15	-	-	24	11	35	-	-	(11)	(9)	(20)
Neopozive obaveze za davanje kredita	148.159	144.448	6.352	155	18	150.973	(2.108)	(639)	(57)	(10)	(2.814)
- Grupa A	73.477	72.663	1.261	201	200	74.325	(736)	(13)	(46)	(53)	(848)
- Grupa B	8.411	7.726	320	480	-	8.526	(76)	(4)	(35)	-	(115)
- Grupa C	19	-	-	35	-	35	-	-	(16)	-	(16)
- Grupa D	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
- Grupa E	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Plative i činidbene garancije i neiskorišćeni dokumentovani akreditiv	81.907	80.389	1.581	716	200	82.886	(812)	(17)	(97)	(53)	(979)
	230.066	224.837	7.933	871	218	233.859	(2.920)	(656)	(154)	(63)	(3.793)

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2022. godine

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

4.2. Kreditni rizik (nastavak)

4.2.3. Maksimalna izloženost kreditnom riziku po bilansnim i vanbilansnim stavkama (nastavak)

Tabele u nastavku analiziraju pregled kretanja izloženosti po klasama aktive:

	U hiljadama EUR				
Kredit i potraživanja od klijenata po amortizovanoj vrijednosti	Stage 1	Stage 2	Stage 3	POCI	Ukupno
Bruto knjigovodstvena vrijednost na 31. decembar 2021. godine	761.152	162.105	33.932	3.545	960.734
Promjene u bruto knjigovodstvenoj vrijednosti					
- Prelazak u stage 1	50.798	(49.858)	(940)	-	-
- Prelazak u stage 2	(5.497)	6.640	(1.143)	-	-
- Prelazak u stage 3	(2.556)	(2.917)	5.473	-	-
Promjene vrijednosti finansijskog sredstva u toku godine, plasmani aktivni na dan 01.januar 2022. godine	(89.601)	(13.954)	(4.475)	396	(107.634)
Finansijska sredstva koja su prestala sa priznavanjem, aktivni na dan 01. januar 2022. godine	(123.348)	(20.186)	(6.874)	(502)	(150.910)
Nova finansijska sredstva, stanje na dan 31. decembar 2022. godine	382.381	8.071	4.480	-	394.932
Bruto knjigovodstvena vrijednost na 31. decembar 2022. godine	973.329	89.901	30.453	3.439	1.097.122
Ispravka vrijednosti na 31. decembar 2022. godine	(11.260)	(8.039)	(14.465)	(775)	(34.539)
Neto knjigovodstvena vrijednost na 31. decembar 2022. godine	962.069	81.862	15.988	2.664	1.062.583
Kredit i potraživanja od klijenata po amortizovanoj vrijednosti	Stage 1	Stage 2	Stage 3	POCI	Ukupno
Bruto knjigovodstvena vrijednost na 31. decembar 2021. godine	806.667	113.329	30.831	4.379	955.206
Promjene u bruto knjigovodstvenoj vrijednosti					
- Prelazak u stage 1	6.622	(6.311)	(311)	-	-
- Prelazak u stage 2	(73.865)	74.066	(201)	-	-
- Prelazak u stage 3	(4.159)	(3.902)	8.061	-	-
Promjene vrijednosti finansijskog sredstva u toku godine, plasmani aktivni na dan 01.januar 2021. godine	(106.766)	(12.545)	(3.715)	(519)	(123.545)
Finansijska sredstva koja su prestala sa priznavanjem, aktivni na dan 01. januar 2021. godine	(80.029)	(9.331)	(5.367)	(315)	(95.042)
Nova finansijska sredstva, stanje na dan 31. decembar 2021. godine	212.682	6.799	4.634	-	224.115
Bruto knjigovodstvena vrijednost na 31. decembar 2021. godine	761.152	162.105	33.932	3.545	960.734
Ispravka vrijednosti na 31. decembar 2021. godine	(7.365)	(10.501)	(15.916)	(588)	(34.370)
Neto knjigovodstvena vrijednost na 31. decembar 2021. godine	753.787	151.604	18.016	2.957	926.364

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2022. godine

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

4.2. Kreditni rizik (nastavak)

4.2.3. Maksimalna izloženost kreditnom riziku po bilansnim i vanbilansnim stavkama (nastavak)

U hiljadama EUR

Kreditni i potraživanja od klijenata po amortizovanoj vrijednosti	Stage 1	Stage 2	Stage 3	POCI	Ukupno
Ispravka vrijednosti na 31. decembar 2022. godine	(7.365)	(10.501)	(15.916)	(588)	(34.370)
Promjene ispravke vrijednosti					
- Prelazak u stage 1	(2.076)	1.858	218	-	-
- Prelazak u stage 2	24	(247)	223	-	-
- Prelazak u stage 3	11	204	(215)	-	-
Neto ispravke vrijednosti u toku godine, plasmani aktivni na dan 01. januar 2022. godine	1.873	477	116	(256)	2.210
Finansijska sredstva koja su prestala sa priznavanjem, aktivni na dan 01. januar 2022. godine	1.631	668	2.560	69	4.928
Ispravke vrijednosti za nova finansijska sredstva, stanje na dan 31. decembar 2022. godine	(5.358)	(498)	(1.451)	-	(7.307)
Ispravka vrijednosti na 31. decembar 2022. godine	(11.260)	(8.039)	(14.465)	(775)	(34.539)

Kreditni i potraživanja od klijenata po amortizovanoj vrijednosti	Stage 1	Stage 2	Stage 3	POCI	Ukupno
Ispravka vrijednosti na 31. decembar 2022. godine	(10.820)	(10.561)	(12.754)	(485)	(34.620)
Promjene ispravke vrijednosti					
- Prelazak u stage 1	(366)	260	106	-	-
- Prelazak u stage 2	739	(794)	55	-	-
- Prelazak u stage 3	31	389	(420)	-	-
Neto ispravke vrijednosti u toku godine, plasmani aktivni na dan 01. januar 2021. godine	4.523	(144)	(3.656)	(111)	612
Finansijska sredstva koja su prestala sa priznavanjem, aktivni na dan 01. januar 2021. godine	1.064	733	1.757	8	3.562
Ispravke vrijednosti za nova finansijska sredstva, stanje na dan 31. decembar 2021. godine	(2.536)	(384)	(1.004)	-	(3.924)
Ispravka vrijednosti na 31. decembar 2021. godine	(7.365)	(10.501)	(15.916)	(588)	(34.370)

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2022. godine

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

4.2. Kreditni rizik (nastavak)

4.2.3. Maksimalna izloženost kreditnom riziku po bilansnim i vanbilansnim stavkama (nastavak)

	U hiljadama EUR				
	Stage 1	Stage 2	Stage 3	POCI	Ukupno
Neopozive obaveze za davanje kredita i finansijske garancije i neiskorišćeni dokumentovani akreditivi					
Bruto knjigovodstvena vrijednost na 31. decembar 2021. godine	224.837	7.933	871	218	233.859
Promjene u bruto knjigovodstvenoj vrijednosti					
- Prelazak u stage 1	1.676	(1.621)	(55)	-	-
- Prelazak u stage 2	(3.186)	3.187	(1)	-	-
- Prelazak u stage 3	(37)	(17)	54	-	-
Finansijska sredstva koja su prestala sa priznavanjem, aktivni na dan 01. januar 2022. godine	(87.069)	(2.071)	(761)	(3)	(89.904)
Promjena vrijednosti finansijskog sredstva	(24.923)	(645)	(35)	(12)	(25.615)
Nova finansijska sredstva, stanje na dan 31. decembar 2022. godine	150.235	3.562	389	-	154.186
Bruto knjigovodstvena vrijednost na 31. decembar 2022. godine	261.533	10.328	462	203	272.526
Ispravka vrijednosti na 31 decembar 2022. godine	(4.041)	(453)	(74)	(5)	(4.573)
Neto knjigovodstvena vrijednost na 31. decembar 2022. godine	257.492	9.875	388	198	267.953
Neopozive obaveze za davanje kredita i finansijske garancije i neiskorišćeni dokumentovani akreditivi					
Bruto knjigovodstvena vrijednost na 31. decembar 2020. godine	164.556	4.028	593	326	169.503
Promjene u bruto knjigovodstvenoj vrijednosti					
- Prelazak u stage 1	781	(749)	(32)	-	-
- Prelazak u stage 2	(1.434)	1.435	(1)	-	-
- Prelazak u stage 3	(135)	(24)	159	-	-
Finansijska sredstva koja su prestala sa priznavanjem, aktivni na dan 01. januar 2021. godine	(75.916)	(1.858)	(466)	(88)	(78.328)
Promjena vrijednosti finansijskog sredstva	(23.241)	(366)	(109)	(20)	(23.736)
Nova finansijska sredstva, stanje na dan 31. decembar 2021. godine	160.226	5.467	727	-	166.420
Bruto knjigovodstvena vrijednost na 31. decembar 2021. godine	224.837	7.933	871	218	233.859
Ispravka vrijednosti na 31 decembar 2021. godine	(2.920)	(656)	(154)	(63)	(3.793)
Neto knjigovodstvena vrijednost na 31. decembar 2021. godine	221.917	7.277	717	155	230.066

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2022. godine

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

4.2. Kreditni rizik (nastavak)

4.2.3. Maksimalna izloženost kreditnom riziku po bilansnim i vanbilansnim stavkama (nastavak)

U hiljadama EUR

**Neopozive obaveze za davanje kredita i
finansijske garancije i neiskorišćeni
dokumentovani akreditivi**

	Stage 1	Stage 2	Stage 3	POCI	Ukupno
Ispravka vrijednosti na 31. decembar 2021. godine	(2.920)	(656)	(154)	(63)	(3.793)
Promjene ispravke vrijednosti					
- Prelazak u stage 1	(102)	91	11	-	-
- Prelazak u stage 2	32	(32)	-	-	-
- Prelazak u stage 3	-	1	(1)	-	-
Neto ispravke vrijednosti u toku godine, plasmani aktivni na dan 01. januar 2022. godine	174	219	8	9	410
Finansijska sredstva koja su prestala sa priznavanjem, aktivni na dan 01. januar 2022. godine	1.049	67	121	1	1.238
Ispravka vrijednosti za nova finansijska sredstva, stanje na dan 31. decembar 2022. godine	(2.274)	(143)	(59)	48	(2.428)
Ispravka vrijednosti na 31. decembar 2022. godine	(4.041)	(453)	(74)	(5)	(4.573)

**Neopozive obaveze za davanje kredita i
finansijske garancije i neiskorišćeni
dokumentovani akreditivi**

	Stage 1	Stage 2	Stage 3	POCI	Ukupno
Ispravka vrijednosti na 31. decembar 2020. godine	(2.383)	(190)	(174)	(90)	(2.837)
Promjene ispravke vrijednosti					
- Prelazak u stage 1	(102)	91	11	-	-
- Prelazak u stage 2	14	(14)	-	-	-
- Prelazak u stage 3	1	1	(2)	-	-
Neto ispravke vrijednosti u toku godine, plasmani aktivni na dan 01. januar 2021. godine	667	13	(18)	6	668
Finansijska sredstva koja su prestala sa priznavanjem, aktivni na dan 01. januar 2021. godine	1.074	59	121	21	1.275
Ispravka vrijednosti za nova finansijska sredstva, stanje na dan 31. decembar 2021. godine	(2.191)	(616)	(92)	-	(2.899)
Ispravka vrijednosti na 31. decembar 2021. godine	(2.920)	(656)	(154)	(63)	(3.793)

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2022. godine

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

4.2. Kreditni rizik (nastavak)

4.2.4. Krediti i plasmani

a) Fer vrijednost sredstava obezbjeđenja do visine plasmana obezbijeđenih tim sredstvima

	31. decembar 2022.	U hiljadama EUR 31. decembar 2021.
Depoziti i garancije	55.138	55.388
Hartije od vrijednosti	802	608
Zaloga	25.655	16.678
Hipoteke	619.468	531.774
Ukupno	701.063	604.448

b) Fer vrijednost sredstava obezbjeđenja do visine plasmana obezbijeđenih tim sredstvima po načinu procjene izloženosti

	31. decembar 2022.	U hiljadama EUR 31. decembar 2021.
Za grupno procijenjene plasmane		
Depoziti i garancije	55.138	55.387
Hartije od vrijednosti	364	407
Zaloga	24.997	15.037
Hipoteke	567.349	470.776
Ukupno	647.848	541.607

	31. decembar 2022.	U hiljadama EUR 31. decembar 2021.
Za individualno procijenjene plasmane		
Depoziti i garancije	-	1
Hartije od vrijednosti	438	201
Zaloga	658	1.641
Hipoteke	52.119	60.998
Ukupno	53.215	62.841

Za kredite stanovništva, u zavisnosti od tipa proizvoda, Banka prilikom odobrenja kredita kao predmet hipoteke uzima nepokretnosti procijenjene od strane nezavisnog ovlaštenog procjenjivača, koja je prihvaćena od strane Banke.

Vrijednost LTV koeficijenta (prihvaćena procijenjena vrijednost nekretnine od strane Banke / iznos kredita *100) varira od 30% do 100% (u zavisnosti od tipa proizvoda, prihoda koji se uzima u obračun prilikom odobravanja kredita, visine odobrenog iznosa kredita, kao i od lokacije nekretnine koja se daje pod hipoteku). Za stambene kredite koji se odobravaju u okviru projekata (npr. Vlada projekat 1000+) LTV koeficijent može imati vrijednost i do 100%.

U slučaju kupovine stanova u izgradnji, LTV koeficijent se računa na osnovu kupoprodajne cijene prikazane kroz predugovor o kupoprodaji.

Nekretnine koje se uzimaju kao kolateral su stambeni prostori, porodične stambene zgrade, poslovni objekti i poslovni prostori.

Za kredite privredi, LTV zavisi od više parametara kao što su interni rejting klijenta, tip proizvoda, svrha kredita itd.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2022. godine

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

4.2. Kreditni rizik (nastavak)

4.2.4. Krediti i plasmani (nastavak)

c) Restrukturirani krediti i plasmani

Banka je zajmoprimcu restrukturirala kredit ako je zbog pogoršanja dužnikove kreditne sposobnosti:

- a. produžila rok otplate za glavnice ili kamatu;
- b. smanjila kamatnu stopu na odobreni kredit;
- c. smanjila iznos duga, glavnice ili kamate;
- d. izvršila preuzimanje duga;
- e. izvršila kapitalizaciju kamate;
- f. izvršila zamjenu postojećeg novim kreditom;
- g. napravila druge slične pogodnosti koje olakšavaju finansijsku poziciju zajmoprimca.

Prilikom restrukturiranja kredita Banka vrši finansijsku analizu zajmoprimca i procjenjuje mogućnosti zajmoprimca, nakon restrukturiranja kredita, da ostvari novčane tokove koji će biti dovoljni za otplatu glavnice i kamate kredita.

Banka je na dan 31. decembar 2022. godine imala EUR 32.716 hiljada restrukturiranih kredita (2021. godine: EUR 30.828 hiljada).

d) Geografska koncentracija

Geografska koncentracija izloženosti Banke kreditnom riziku je prikazana u sljedećoj tabeli:

	U hiljadama EUR				
	Crna Gora	Evropska Unija	SAD i Kanada	Ostale zemlje	Ukupno
Kreditni i potraživanja od banaka po amortizovanoj vrijednosti	-	47.868	30.766	6.739	85.373
Kreditni i potraživanja od klijenata po amortizovanoj vrijednosti	1.054.998	96	182	7.307	1.062.583
Hartije od vrijednosti po amortizovanoj vrijednosti	90.971	-	-	-	90.971
Ostala finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti	543	-	-	2.008	2.551
Hartije od vrijednosti po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	4.711	61	-	11	4.783
Investicije u pridružena društva, zavisna društva i zajedničke poduhvate po metodi kapitala	335	-	-	-	335
Ostala finansijska imovina	8.642	-	-	-	8.642
31. decembar 2022. godine	1.160.200	48.025	30.948	16.065	1.255.238

	U hiljadama EUR				
	Crna Gora	Evropska Unija	SAD i Kanada	Ostale zemlje	Ukupno
Kreditni i potraživanja od banaka po amortizovanoj vrijednosti	-	90.783	17.983	12.896	121.662
Kreditni i potraživanja od klijenata po amortizovanoj vrijednosti	918.779	96	182	7.307	926.364
Hartije od vrijednosti po amortizovanoj vrijednosti	69.341	-	-	-	69.341
Ostala finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti	40	-	-	1.884	1.924
Hartije od vrijednosti po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	2.470	61	-	11	2.542
Investicije u pridružena društva, zavisna društva i zajedničke poduhvate po metodi kapitala	335	-	-	-	335
Ostala finansijska imovina	3.815	-	-	-	3.815
31. decembar 2021. godine	994.780	90.940	18.165	22.098	1.125.983

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2022. godine

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

4.2. Kreditni rizik (nastavak)

4.2.4 Krediti i plasmani (nastavak)

d) Geografska koncentracija (nastavak)

Banka u cilju identifikovanja, mjerenja, procjene i praćenja izloženosti riziku zemlje koristi metodologije i iskustva OTP Grupe kao i odluku Centralne banke Crne Gore.

Izloženost riziku mjeri se i vrednuje za sve zemlje u kojima se nalazi sjedište, odnosno prebivalište dužnika banke. Izloženost Banke riziku zemlje mjeri se na osnovu pojedinačnog plasmana, određenog aktom, koji podrazumijeva kontrolu rejtinga zemlje dužnika, vodeći računa o političkim, ekonomskim i socijalnim prilikama u zemlji dužnika.

Banka sve zemlje dužnika rangira u sljedeće kategorije rizičnosti:

- 1) nerizične zemlje;
- 2) zemlje niskog rizika;
- 3) zemlje srednjeg rizika i
- 4) zemlje visokog rizika.

Rangiranje zemalja dužnika služi Banci za limitiranje izloženosti Banke prema pojedinim zemljama dužnika, odnosno grupama.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2022. godine

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

4.2. Kreditni rizik (nastavak)

4.2.4 Krediti i plasmani (nastavak)

e) Industrijska koncentracija

Koncentracija po djelatnostima izloženosti Banke kreditnom riziku je prikazana u sljedećoj tabeli:

	U hiljadama EUR						Ukupno
	Kreditni i potraživanja od klijenata	Kreditni i potraživanja od banaka	Hartije od vrijednosti po amortizovanoj vrijednosti	Ostala finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti	Hartije od vrijednosti po po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	Investicije u zavisna preduzeća	
Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	6.527	-	-	-	-	-	6.527
Vađenje rude i kamena	1.148	-	-	-	-	-	1.148
Prerađivačka industrija	18.337	-	-	-	4.119	-	22.456
Snabdijevanje električnom energijom	8.267	-	-	-	267	-	8.534
Snabdijevanje vodom	268	-	-	-	-	-	268
Građevinarstvo	50.760	-	-	-	-	-	50.760
Trgovina na veliko i trgovina na malo i popravka motornih vozila i motocikla	155.370	-	-	-	-	-	155.370
Saobraćaj i skladištenje	9.673	-	-	-	-	-	9.673
Usluge pružanja smještaja i ishrane	117.328	-	-	-	-	-	117.328
Informisanje i komunikacije	355	-	-	-	-	-	355
Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	6.733	85.373	-	2.551	292	335	95.284
Poslovanje nekretninama	2.056	-	-	-	-	-	2.056
Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	5.429	-	-	-	-	-	5.429
Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	6.869	-	-	-	-	-	6.869
Državna uprava i odbrana i obavezno socijalno osiguranje	156.578	-	90.971	-	-	-	247.549
Obrazovanje	57	-	-	-	-	-	57
Zdravstvo i socijalna zaštita	1.051	-	-	-	-	-	1.051
Umjetničke, zabavne i rekreativne djelatnosti	926	-	-	-	-	-	926
Ostale uslužne djelatnosti	617	-	-	-	21	-	638
Fizička lica – rezidenti	479.348	-	-	-	-	-	479.348
Nerezidenti	36.120	-	-	-	84	-	36.204
Ukupno neto krediti, faktoring i forfeting i pale garancije	1.063.817	85.373	90.971	2.551	4.783	335	1.247.830
Kamatna potraživanja i ispravka vrijednosti kamatnih potraživanja	101	-	-	-	-	-	101
Neto vremenska razgraničenja naknada i kamata	(1.335)	-	-	-	-	-	(1.335)
31. decembar 2022. godine	1.062.583	85.373	90.971	2.551	4.783	335	1.246.596

Navedena tabela ne sadrži ostalu finansijsku imovinu u iznosu od EUR 8.642 hiljada.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2022. godine

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

4.2. Kreditni rizik (nastavak)

4.2.4 Krediti i plasmani (nastavak)

e) Industrijska koncentracija (nastavak)

	Kredit i potraživanj a od klijenata	Kredit i potraživanj a od banaka	Hartije od vrijednosti po amortizovan oj vrijednosti	Ostala finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti	Hartije od vrijednosti po po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	Investicije u zavisna preduzeća	Ukupno
Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	6.539	-	-	-	-	-	6.539
Vađenje rude i kamena	1.218	-	-	-	-	-	1.218
Prerađivačka industrija	17.212	-	-	-	1.985	-	19.197
Snabdijevanje električnom energijom	-	-	-	-	168	-	168
Snabdijevanje vodom	355	-	-	-	-	-	355
Građevinarstvo	45.540	-	-	-	-	-	45.540
Trgovina na veliko i trgovina na malo i popravka motornih vozila i motocikla	134.954	-	-	-	-	-	134.954
Saobraćaj i skladištenje	7.288	-	-	-	-	-	7.288
Usluge pružanja smještaja i ishrane	86.214	-	-	-	-	-	86.214
Informisanje i komunikacije	30.937	-	-	-	-	-	30.937
Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	9.349	121.662	-	1.924	297	335	133.567
Poslovanje nekretninama	2.181	-	-	-	-	-	2.181
Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	3.089	-	-	-	-	-	3.089
Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	5.357	-	-	-	-	-	5.357
Državna uprava i odbrana i obavezno socijalno osiguranje	136.341	-	69.341	-	-	-	205.682
Obrazovanje	59	-	-	-	-	-	59
Zdravstvo i socijalna zaštita	855	-	-	-	-	-	855
Umjetničke, zabavne i rekreativne djelatnosti	1.563	-	-	-	-	-	1.563
Ostale uslužne djelatnosti	496	-	-	-	20	-	516
Fizička lica – rezidenti	430.895	-	-	-	-	-	430.895
Nerezidenti	7.296	-	-	-	72	-	7.368
Ukupno neto krediti, faktoring i forfeting i pale garancije	927.738	121.662	69.341	1.924	2.542	335	1.123.542
Kamatna potraživanja i ispravka vrijednosti kamatnih potraživanja	124	-	-	-	-	-	124
Neto vremenska razgraničenja naknada i kamata	(1.498)	-	-	-	-	-	(1.498)
31. decembar 2021. godine	926.364	121.662	69.341	1.924	2.542	335	1.122.168

Navedena tabela ne sadrži ostalu finansijsku imovinu u iznosu od EUR 3.815 hiljada.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2022. godine

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

4.2. Kreditni rizik (nastavak)

4.2.4 Krediti i plasmani (nastavak)

g) Ročnost vanbilansnih stavki

Ročnost vanbilansnih stavki po kojima je Banka izložena kreditnom riziku je sljedeća:

	U hiljadama EUR			Ukupno
	Neopozive obaveze za davanje kredita	Plative i činidbene garancije	Neiskorišćeni dokumentarni akreditiv	
31. decembar 2022. godine				
Do 1 godine	166.132	38.074	791	204.997
Od 1 do 5 godina	-	67.529	-	67.529
	<u>166.132</u>	<u>105.603</u>	<u>791</u>	<u>272.526</u>
				U hiljadama EUR
	Neopozive obaveze za davanje kredita	Plative i činidbene garancije	Neiskorišćeni dokumentarni akreditiv	Ukupno
31. decembar 2021. godine				
Do 1 godine	150.973	17.089	860	168.922
Od 1 do 5 godina	-	64.937	-	64.937
	<u>150.973</u>	<u>82.026</u>	<u>860</u>	<u>233.859</u>

4.3. Tržišni rizik

Banka je izložena tržišnim rizicima. Tržišni rizik predstavlja potencijalni gubitak uzrokovan nepovoljnim promjenama na tržištu: kamatnih stopa, deviznih pozicija, cijena, indeksa i/ili ostalih faktora koji utiču na vrijednost finansijskih instrumenata. Najčešće, glavni izvori tržišnog rizika su devizne pozicije i rizik kamatne stope. Limiti za izloženost tržišnim rizicima su interno propisani i usklađeni sa limitima propisanim od strane Centralne banke Crne Gore.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2022. godine

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

4.3. Tržišni rizik (nastavak)

4.3.1 Devizni rizik

Devizni ili valutni rizik predstavlja rizik da banka ostvari gubitke u svom poslovanju usljed promjena u deviznim kursovima. Rizik deviznog kursa definiše se prije svega kao potencijalni gubitak na nepokrivenoj i nezaštićenoj otvorenoj deviznoj poziciji (imovini, potraživanjima, kapitalu i obavezama koje glase na stranu valutu). Izloženost deviznom riziku se redovno prati putem usklađivanja sa limitima propisanim od strane Centralne banke Crne Gore.

Izloženost riziku od promjena kursa valuta na dan 31. decembar 2022. godine prikazana je u sljedećoj tabeli:

	U hiljadama EUR				
	USD	Ostale valute	Ukupno strane valute	Lokalna valuta (EUR)	Ukupno
SREDSTVA					
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	1.740	974	2.714	368.986	371.700
Kredit i potraživanja od banaka po amortizovanoj vrijednosti	29.934	8.171	38.105	47.268	85.373
Kredit i potraživanja od klijenata po amortizovanoj vrijednosti	-	-	-	1.062.583	1.062.583
Hartije od vrijednosti po amortizovanoj vrijednosti	-	-	-	90.971	90.971
Ostala finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti	2.014	-	2.014	537	2.551
Hartije od vrijednosti po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	-	-	-	4.783	4.783
Investicije u zavisna društva	-	-	-	335	335
Ostala finansijska potraživanja	2	-	2	8.640	8.642
Ukupna sredstva	33.690	9.145	42.835	1.584.103	1.626.938
OBAVEZE					
Depoziti banaka i centralnih banaka koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti	5	-	5	1.455	1.460
Depoziti klijenata koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti	31.709	9.074	40.783	1.279.132	1.319.915
Kredit banaka i centralnih banaka koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti	-	-	-	25.001	25.001
Kredit klijenata koji nijesu banke koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti	-	-	-	24.389	24.389
Ostale finansijske obaveze	-	-	-	458	458
Ostale obaveze	1.934	8	1.942	28.183	30.125
Ukupno obaveze	33.648	9.082	42.730	1.358.618	1.401.348
Neto devizna izloženost:					
- 31. decembar 2022. godine	42	63	105	225.485	225.590

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2022. godine

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

4.3. Tržišni rizik (nastavak)

4.3.1 Devizni rizik (nastavak)

Izloženost riziku od promjena kursa valuta na dan 31. decembar 2021. godine prikazana je u sljedećoj tabeli:

	USD	Ostale valute	Ukupno strane valute	U hiljadama EUR	
				Lokalna valuta (EUR)	Ukupno
SREDSTVA					
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	907	1.717	2.624	228.472	231.096
Kredit i potraživanja od banaka po amortizovanoj vrijednosti	29.414	6.335	35.749	85.913	121.662
Kredit i potraživanja od klijenata po amortizovanoj vrijednosti	-	-	-	926.364	926.364
Hartije od vrijednosti po amortizovanoj vrijednosti	-	-	-	69.341	69.341
Ostala finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti	1.884	-	1.884	40	1.924
Hartije od vrijednosti po po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	-	-	-	2.542	2.542
Investicije u zavisna društva	-	-	-	335	335
Ostala finansijska potraživanja	-	-	-	3.815	3.815
Ukupna sredstva	32.205	8.052	40.257	1.316.822	1.357.079
OBAVEZE					
Depoziti banaka i centralnih banaka koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti	5	-	5	1.384	1.389
Depoziti klijenata koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti	31.940	7.896	39.836	1.010.972	1.050.808
Kredit banaka i centralnih banaka koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti	-	-	-	36.792	36.792
Kredit klijenata koji nijesu banke koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti	-	-	-	31.081	31.081
Ostale finansijske obaveze	241	96	337	19.527	19.864
Ukupno obaveze	32.186	7.992	40.178	1.099.756	1.139.934
Neto devizna izloženost:					
- 31. decembar 2021. godine	19	60	79	217.066	217.145

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2022. godine

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

4.3. Tržišni rizik (nastavak)

4.3.1. Devizni rizik (nastavak)

Naredna tabela prikazuje neto deviznu poziciju Banke na dan 31. decembar 2022. godine. Banka je izložena efektima promjena deviznih kurseva najznačajnijih valuta, koji utiču na njen finansijski položaj i novčane tokove. Rukovodstvo uspostavlja ograničenja na stepen izloženosti po valutama koja se redovno prate. Osnovni kapital je obračunat u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala kreditnih institucija („Sl. list CG“ br. 128/20, 140/21 i 144/22; 31. decembar 2021. godine: u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala banaka („Sl. list CG“ br. 38/11, 55/12 i 82/17)).

	U hiljadama EUR				Ukupno
	USD	GBP	CHF	Ostalo	
Devizna sredstva	33.690	2.188	4.378	2.579	42.835
Obaveze u devizama	33.648	2.190	4.362	2.530	42.730
Neto otvorena pozicija:					
-31. decembar 2022. godine	<u>42</u>	<u>(2)</u>	<u>16</u>	<u>49</u>	
% od osnovnog kapitala					
- 31. decembar 2022. godine	<u>0,02%</u>	<u>0,00%</u>	<u>0,01%</u>	<u>0,03%</u>	
Agregatna otvorena pozicija:					
- 31. decembar 2022. godine	<u>105</u>				
% od osnovnog kapitala:					
- 31. decembar 2022. godine	<u>0,06%</u>				
	USD	GBP	CHF	Ostalo	Ukupno
Devizna sredstva	32.205	2.450	3.581	2.021	40.257
Obaveze u devizama	32.186	2.442	3.581	1.969	40.178
Neto otvorena pozicija:					
-31. decembar 2021. godine	<u>19</u>	<u>8</u>	<u>-</u>	<u>52</u>	
% od osnovnog kapitala					
- 31. decembar 2021. godine	<u>0,01%</u>	<u>0,00%</u>	<u>0,00%</u>	<u>0,03%</u>	
Agregatna otvorena pozicija:					
- 31. decembar 2021. godine	<u>79</u>				
% od osnovnog kapitala:					
- 31. decembar 2021. godine	<u>0,04%</u>				

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2022. godine

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

4.3. Tržišni rizik (nastavak)

4.3.2. Rizik od promjene kamatnih stopa

Rizik od promjene kamatnih stopa predstavlja potencijalni negativan uticaj kretanja kamatnih stopa na finansijski rezultat Banke. Kako bi ovaj rizik svela na minimum, Banka u svom poslovanju teži da održi ravnotežu između kamatonosno osjetljive aktive i pasive. Takođe, Banka ne koristi aktivne strategije koje za cilj imaju kreiranje otvorenih pozicija kako bi se iskoristio određeni trend promjene kamatnih stopa. Imajući u vidu obim i složenost poslovanja Banke, razlika između kamatonosne aktive i pasive predstavlja najveći izvor ove vrste rizika. Za procjenu rizika promjene kamatnih stopa, Banka koristi tehniku razlike dospijeca aktive i pasive („gap“ dospijeca) i analizira potencijalni uticaj promjene kamatnih stopa na bilans uspjeha ali i na ekonomsku vrijednost svog kapitala.

Naredna tabela prikazuje kamatonosna i nekamatonosna sredstva i obaveze Banke na dan 31. decembar 2022. godine:

	Aktiva / pasiva sa varijabiln om KS	Aktiva / pasiva sa fiksnom KS	Nekamaton osna aktiva / pasiva	U hiljadama EUR Ukupno
AKTIVA				
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	-	371.700	-	371.700
Kredit i potraživanja od banaka po amortizovanoj vrijednosti	-	85.373	-	85.373
Kredit i potraživanja od klijenata po amortizovanoj vrijednosti	359.131	703.452	-	1.062.583
Hartije od vrijednosti po amortizovanoj vrijednosti	-	90.971	-	90.971
Ostala finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti	-	2.007	544	2.551
Hartije od vrijednosti po po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	-	-	4.783	4.783
Investicije u pridružena društva, zavisna društva i zajedničke poduhvate po metodi kapitala	-	-	335	335
Ostala finansijska potraživanja	-	-	8.642	8.642
Ukupna aktiva	<u>359.131</u>	<u>1.253.503</u>	<u>14.304</u>	<u>1.626.938</u>
PASIVA				
Depoziti banaka i centralnih banaka koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti	-	225	1.235	1.460
Depoziti klijenata koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti	-	980.841	339.074	1.319.915
Kredit i potraživanja od banaka i centralnih banaka koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti	-	25.000	1	25.001
Kredit i potraživanja od klijenata koji nijesu banke koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti	4.529	4.789	15.071	24.389
Ostale finansijske obaveze	-	458	-	458
Ostale obaveze	-	-	30.125	30.125
Ukupno obaveze	<u>4.529</u>	<u>1.011.313</u>	<u>385.506</u>	<u>1.401.348</u>
Neto izloženost:				
- 31. decembar 2022. godine	<u>354.602</u>	<u>242.190</u>	<u>-(371.202)</u>	<u>225.590</u>

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2022. godine

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

4.3. Tržišni rizik (nastavak)

4.3.2. Rizik od promjene kamatnih stopa (nastavak)

Naredna tabela prikazuje kamatonosna i nekamatonosna sredstva i obaveze Banke na dan 31. decembar 2021. godine:

	Aktiva / pasiva sa varijabiln om KS	Aktiva / pasiva sa fiksnom KS	Nekamaton osna aktiva / pasiva	U hiljadama EUR Ukupno
AKTIVA				
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	-	231.096	-	231.096
Kredit i potraživanja od banaka po amortizovanoj vrijednosti	-	121.662	-	121.662
Kredit i potraživanja od klijenata po amortizovanoj vrijednosti	350.230	576.134	-	926.364
Hartije od vrijednosti po amortizovanoj vrijednosti	-	69.341	-	69.341
Ostala finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti	-	1.876	48	1.924
Hartije od vrijednosti po po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat Investicije u pridružena društva, zavisna društva i zajedničke poduhvate po metodi kapitala	-	-	2.542	2.542
	-	-	335	335
Ostala finansijska potraživanja	-	-	3.815	3.815
Ukupna aktiva	350.230	1.000.109	6.740	1.357.079
PASIVA				
Depoziti banaka i centralnih banaka koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti	-	225	1.164	1.389
Depoziti klijenata koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti	-	812.310	238.498	1.050.808
Kredit i banaka i centralnih banaka koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti	-	36.643	149	36.792
Kredit i klijenata koji nijesu banke koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti	5.206	15.253	10.622	31.081
Ostale finansijske obaveze	-	-	19.864	19.864
Ukupno obaveze	5.206	864.431	270.297	1.139.934
Neto izloženost:				
- 31. decembar 2021. godine	345.024	135.678	-263.557	217.145

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2022. godine

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

4.4. Operativni rizik

Operativni rizik predstavlja rizik prouzrokovanja gubitaka za Banku usljed propusta (nenamjernih i namjernih) u radu zaposlenih, neodgovarajućih internih procedura i procesa, neadekvatnog upravljanja informacionim i drugim sistemima u Banci, kao i usljed nastupanja nepredvidivih spoljnih događaja, uključujući i pravni rizik.

Izloženost operativnom riziku se redovno prati putem usklađivanja sa limitima propisanim od strane Centralne banke Crne Gore. Cilj upravljanja operativnim rizikom je da se obezbijedi da nivo izloženosti operativnom riziku bude u skladu sa Strategijom upravljanja rizicima i politikama Banke, odnosno minimiziranje gubitaka po osnovu operativnih rizika.

Proaktivna identifikacija i procjena rizika se vrši jednom godišnje i na taj način se procjenjuje izloženost operativnim rizicima, uzimajući u obzir mogućnost, odnosno učestalost nastanka, kao i njihov potencijalni uticaj na Banku. Dodatno, najmanje jednom godišnje se radi i scenario analiza koja se odnosi na manje vjerovatne događaje mnogo ozbiljnijeg potencijalnog uticaja na Banku, kao što su elementarne nepogode, napadi na IT sistem, pad sistema platnog prometa, značajno povlačenje depozita itd. Scenarija se usaglašavaju na nivou OTP Grupe.

U nastojanju da ojača upravljanje operativnim rizikom u banci, Banka je uspostavila Komitet za upravljanje operativnim rizikom, na kome se raspravlja i odlučuje o pitanjima od značaja za aktivnosti upravljanja operativnim rizikom. U skladu sa ovlaštenjima Nadzornog odbora za pružanje podrške u nadzoru sprovođenja strategije upravljanja rizicima (između ostalih operativnih rizika), Odbor za rizike je formirao Komitet za upravljanje operativnim rizikom.

Komitet prati promjene u operativnim rizicima, aktivnostima upravljanja operativnim rizikom i aktivnostima planiranja kontinuiteta poslovanja, i stara se da rješenja za upravljanje rizicima i linije izvještavanja određene zakonom, kao i one koje zahtijeva menadžment, funkcionišu ispravno.

4.5. Reputacioni rizik

Rizik tekućih i budućih prihoda i kapitala zbog negativnog javnog mišljenja o načinu poslovanja Banke. Pitanje reputacije je vrlo složeno i u osnovi nastaje kao ocjena koju daju klijenti, o načinu, vodjenju i pružanju usluga. Na kratak rok na reputacioni rizik Banke utiče i reklamna aktivnost i marketing.

4.6. Rizik likvidnosti

Upravljanje likvidnošću je jedan od ključnih zadataka Banke. Rizik likvidnosti predstavlja rizik da Banka neće moći obezbijediti dovoljno novčanih sredstava za izmirenje obaveza u trenutku njihove dospelosti, ili rizik da će Banka za izmirivanje dospjelih obaveza morati obezbjeđivati novčana sredstva iz drugih izvora po razumnoj cijeni i blagovremeno.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2022. godine

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

4.6 Rizik likvidnosti (nastavak)

4.6.1. Upravljanje rizikom likvidnosti

Za potrebe mjerenja i praćenja rizika likvidnosti Banka vrši mjerenje i praćenje neto tokova gotovine praćenjem potraživanja i obaveza Banke po periodu preostalom do dospelja, mjerenjem i upoređivanjem priliva i odliva gotovine, odnosno GAP analizom. Banka na dnevnom nivou radi projekciju likvidnosti, oslanjajući se na sve dostupne informacije o očekivanim prilivima i odlivima od strane biznis sektora, kao i drugih organizacionih djelova Banke, čije aktivnosti imaju uticaj na ovaj rizik.

Usklađenost i kontrolisana neusklađenost dospelja i kamatnih stopa po osnovu sredstava i obaveza su od velikog značaja za rukovodstvo Banke. Nije uobičajeno da Banka ima kompletno usklađenu poziciju, budući da poslovne transakcije često imaju neodređen rok dospelja i da su različitih vrsta. Neusklađena pozicija potencijalno povećava profitabilnost, ali i povećava rizik od gubitka.

Dospelja sredstava i obaveza i sposobnost Banke da po prihvatljivim troškovima obezbijedi izvore sredstava po dospelju obaveza, važan su činilac u procjeni likvidnosti Banke i njene izloženosti promjenama kamatnih stopa i kurseva.

Potrebe za likvidnošću za pokrivanje garancija odnosno aktiviranih akreditiva su znatno manje od iznosa preuzetih obaveza, budući da Banka ne očekuje da treća strana povuče ugovorena sredstva. Ukupni neizmireni iznos ugovorne obaveze kojom se odobrava kredit sa produženim rokom dospelja ne mora nužno dovesti do budućih zahtjeva za likvidnim sredstvima, s obzirom da će mnoge od ovih obaveza isteći ili biti okončane bez finansiranja.

Likvidnost Banke kao njena sposobnost da u roku izvršava dospjele obaveze, zavisi sa jedne strane od bilansne strukture (struktura aktive, diverzifikovanost i raspoloživost pozicija pasive), a sa druge strane od usklađenosti tokova priliva i odliva sredstava. Struktura finansijskih sredstava i obaveza na dan 31. decembar 2022. godine ukazuje na postojanje ročne neusklađenosti preostalog perioda dospelja sredstava i obaveza od 1 do 5 godina. Glavni razlog navedene ročne neusklađenosti što su kratkoročni izvori sredstava sa rokom dospelja do jednog mjeseca, prije svega depoziti po viđenju, plasirani na duži vremenski period, u najvećem dijelu kao krediti i potraživanja od klijenata. Banka je razvila i primjenjivala postupak testiranja otpornosti na stres i postupak računanja stabilnog nivoa depozita a-vista koji se koriste u svrhu praćenja usklađenosti ročnosti. Analize koje se koriste u skladu sa Procedurom za izračunavanje stabilnih depozita omogućavaju Banci da koristi kratkoročne izvore za plasman sredstava na duži period.

U slučaju potrebe, Banka će povući sredstva od OTP Bank Plc Budimpešta u cilju prevazilaženja negativnog gapa.

Banka tokom 2022. godine nije imala probleme sa održavanjem likvidnosti. Racio likvidnosti na dan 31. decembar 2022. godine bio je 1,57 (31. decembra 2021. godine: 1,51).

Ročna usklađenost finansijske aktive i finansijskih obaveza u pregledu koji slijedi sa stanjem na dan 31. decembar 2022. godine prikazana je prema očekivanom dospelju.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2022. godine

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

4.6. Rizik likvidnosti (nastavak)

4.6.1. Upravljanje rizikom likvidnosti (nastavak)

	U hiljadama EUR					
	Do 1 mjeseca	Od 1 do 3 mjeseca	Od 3 do 12 mjeseci	Od 1 do 5 godina	Preko 5 godina	Ukupno
31. decembar 2022. godine						
FINANSIJSKA AKTIVA U BILANSU STANJA						
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka i potraživanja od banaka						
	302.541	-	-	69.172	-	371.713
Gotovina i gotovinski ekvivalenti (bruto)	302.541	-	-	69.172	-	302.541
Sredstva obavezne rezerve	-	-	-	69.172	-	69.172
Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti	121.645	42.966	195.534	622.734	301.869	1.284.740
Kredit i potraživanja od banaka	85.602	-	-	-	-	85.602
Kredit i potraživanja od klijenata	31.874	42.966	195.534	548.760	278.080	1.097.214
Hartije od vrijednosti	-	-	-	71.932	23.781	95.713
Ostala finansijska sredstva	4.169	-	-	2.042	-	6.211
Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	-	-	-	4.783	-	4.783
Hartije od vrijednosti	-	-	-	4.783	-	4.783
Ukupno	424.186	42.966	195.534	696.689	301.861	1.661.236
FINANSIJSKE OBAVEZE U BILANSU STANJA						
Finansijske obaveze koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti						
	96.931	55.446	62.417	1.144.083	11.594	1.370.471
Depoziti banaka i centralnih banaka	1.460	-	-	-	-	1.460
Depoziti klijenata	95.060	55.186	35.855	1.133.489	-	1.319.590
Kredit i potraživanja od banaka i centralnih banaka	-	-	25.000	-	-	25.000
Kredit i potraživanja od klijenata koji nisu banke	411	260	1.562	10.594	11.594	24.421
Ukupne	96.931	55.446	62.417	1.144.083	11.594	1.370.471
Ročna neusklađenost:						
- 31. decembar 2022. godine	327.255	(12.480)	133.117	(447.394)	290.267	290.765

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2022. godine

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

4.6 Rizik likvidnosti (nastavak)

4.6.1. Upravljanje rizikom likvidnosti (nastavak)

	U hiljadama EUR					
	Do 1 mjeseca	Od 1 do 3 mjeseca	Od 3 do 12 mjeseci	Od 1 do 5 godina	Preko 5 godina	Ukupno
31. decembar 2021. godine						
Finansijska aktiva u bilansu stanja						
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka i potraživanja od banaka	175.056	-	-	56.142	-	231.198
Gotovina i gotovinski ekvivalenti (bruto)	175.056	-	-	-	-	175.056
Sredstva izdvojene obavezne rezerve	-	-	-	56.142	-	56.142
Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti	156.999	33.772	180.858	499.894	287.539	1.159.062
Kredit i potraživanja od banaka	121.813	-	-	-	-	121.813
Kredit i potraživanja od klijenata	31.479	33.772	180.858	462.315	252.353	960.777
Hartije od vrijednosti	-	-	-	36.045	35.523	71.568
Ostala finansijska sredstva	3.707	-	-	1.876	-	5.583
Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	-	-	-	2.542	-	2.542
Hartije od vrijednosti	-	-	-	2.542	-	2.542
Ukupno	332.055	33.772	180.858	558.920	287.876	1.393.481
Finansijske obaveze u bilansu stanja						
Finansijske obaveze koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti	77.511	61.468	59.441	910.655	10.500	1.119.575
Depoziti banaka i centralnih banaka	1.389	-	-	-	-	1.389
Depoziti klijenata	75.671	43.929	28.542	902.293	-	1.050.435
Kredit banaka i centralnih banaka	-	16.643	20.000	-	-	36.643
Kredit klijenata koji nijesu banke	451	896	10.899	8.362	10.500	31.108
Ukupne obaveze	77.511	61.468	59.441	910.655	10.500	1.119.575
Ročna neusklađenost:						
- 31. decembar 2021. godine	254.444	(27.696)	121.417	(351.735)	277.376	273.906

Gap likvidnosti "od 16 do 180 dana" je negativan na 31. decembar 2022. godine djelimično usljed iznosa kratkoročnih pozajmica od matične banke, koji dospijeva u tom roku (EUR 25.000 hiljada), a djelimično zbog modela koji Banka koristi za raspređivanje avista depozita, po kojem u tom periodu dospijeva oko EUR 15 hiljada više depozita, nego kredita.

Obzirom da pozajmicu od OTP-a Banka periodično obnavlja (roll-over) u zavisnosti od potreba za likvidnošću, ova vrijednost gapa nije problematična sa aspekta likvidnosti. Dodatno, priložena tabela prikazuje gepove likvidnosti pojedinačno, a ne kumulativno, što znači da čak i u situaciji da Banka vrati pozajmljeni iznos od EUR 25.000 hiljada, to ne bi stvorilo problem sa likvidnošću Banke.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2022. godine

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

4.7. Fer vrijednost finansijskih instrumenata

4.7.1. Fer vrijednost finansijskih instrumenata

Fer vrijednost finansijskih sredstava i obaveza

	U hiljadama EUR			
	Knjigovodstvena vrijednost		Fer vrijednost	
	31. decembar 2022.	31. decembar 2021.	31. decembar 2022.	31. decembar 2021.
Finansijska sredstva				
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	371.700	231.096	371.700	231.096
Kredit i potraživanja od banaka po amortizovanoj vrijednosti	85.373	121.662	85.373	121.662
Kredit i potraživanja od klijenata po amortizovanoj vrijednosti	1.062.583	926.364	1.062.583	926.364
Hartije od vrijednosti po amortizovanoj vrijednosti	90.971	69.341	90.971	69.341
Ostala finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti	2.551	1.924	2.551	1.924
Hartije od vrijednosti po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	4.783	2.542	4.783	2.542
Investicije u zavisna društva	335	335	335	335
Ostala finansijska potraživanja	8.642	3.815	8.642	3.815
Ukupna finansijska sredstva	1.626.938	1.357.079	1.626.938	1.357.079
Finansijske obaveze				
Depoziti banaka i centralnih banaka koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti	1.460	1.389	1.460	1.389
Depoziti klijenata koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti	1.319.915	1.050.808	1.319.915	1.050.808
Kredit i potraživanja od banaka koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti	25.001	36.792	25.001	36.792
Kredit i potraživanja od klijenata koji nisu banke koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti	24.389	31.081	24.389	31.081
Ostale finansijske obaveze	458	-	458	-
Ostale obaveze	30.125	19.864	30.125	19.864
Ukupne finansijske obaveze	1.401.348	1.139.934	1.401.348	1.139.934

Pravična vrijednost je vrijednost koja bi se naplatila za prodaju sredstva odnosno platila za izmirenje obaveza u regularnoj transakciji između učesnika na tržištu na dan mjerenja u datim tržišnim okolnostima. Međutim, ne postoje dostupne tržišne cijene za određeni dio finansijskih instrumenata Banke. U uslovima u kojima nema dostupnih tržišnih cijena, pravična vrijednost se procenjuje primjenom modela diskontovanja novčanih tokova ili drugih modela. Promjene pretpostavki koje leže u osnovi procjena, uključujući diskontne stope i procijenjene novčane tokove, u značajnoj mjeri utiču na procjene.

Hijerarhija fer vrijednosti finansijskih instrumenata vrednovanih po fer vrijednosti

Računovodstveni propisi važeći u Crnoj Gori definišu hijerarhiju tehnika vrednovanja na osnovu toga da li su inputi koje zahtijevaju te tehnike vrednovanja raspoloživi ili ne. Raspoloživi inputi odlikavaju tržišne podatke dobijene iz nezavisnih izvora; inputi koji nisu raspoloživi uključuju tržišne pretpostavke Banke. Ove dvije vrste inputa stvorile su sljedeću hijerarhiju fer vrijednosti:

- Nivo 1 – Kotirane vrijednosti (nekorigovane) na aktivnom tržištu istih sredstava i obaveza. Ovaj nivo uključuje kotirane instrumente kapitala.
- Nivo 2 – Unosi koji ne predstavljaju kotirane vrijednosti uključene u Nivo 1, a koji su raspoloživi i tiču se datog sredstva ili obaveze, bilo direktno (tj. u vidu cijena/vrijednosti) ili indirektno (u vidu zaključaka na osnovu cijena/vrijednosti).
- Nivo 3 – unosi za sredstva i obaveze koji nisu zasnovani na raspoloživim tržišnim podacima. Ovaj Nivo uključuje ulaganja u kapital pod tržišnim pretpostavkama Banke (ne postoje raspoloživi podaci).

Ova hijerarhija zahtijeva upotrebu raspoloživih tržišnih podataka kada isti postoje. Prilikom procjene fer vrijednosti Banka uzima u obzir raspoložive tržišne vrijednosti kad god je to moguće.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2022. godine

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

4.7. Fer vrijednost finansijskih instrumenata (nastavak)

4.7.1. Fer vrijednost finansijskih instrumenata (nastavak)

31. decembar 2022. godine	Nivo 1	Nivo 2	Nivo 3	Ukupno
Hartije od vrijednosti po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat – instrumenti kapitala	-	4.646	137	4.783
Ukupna sredstva	-	4.646	137	4.783
31. decembar 2021. godine	Nivo 1	Nivo 2	Nivo 3	Ukupno
Hartije od vrijednosti po po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat – instrumenti kapitala	-	2.413	129	2.542
Ukupna sredstva	-	2.413	129	2.542

Tehnike vrednovanja i pretpostavke korišćene za vrednovanje finansijskih instrumenata vrednovanih po fer vrijednosti

Fer vrijednost hartija od vrijednosti po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat je zasnovana na tržišnim cijenama. Ukoliko informacije o tržišnim cijenama nisu raspoložive, koriste se tržišne cijene kotiranih hartija od vrijednosti sa sličnim karakteristikama. Na dan 31. decembar 2022. godine, tržišne cijene hartija od vrijednosti vrednovanih po fer vrijednosti u portfoliju Banke su u najvećoj mjeri bile dostupne.

Hijerarhija fer vrijednosti finansijskih instrumenata koji nisu vrednovani po fer vrijednosti

Procijenjena fer vrijednost finansijskih instrumenata, prema hijerarhiji fer vrijednosti data je u narednoj tabeli:

31. decembar 2022. godine	Nivo 1	Nivo 2	Nivo 3	Ukupno	Knjigovo- dstvena vrijednost
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	-	371.700	-	371.700	371.700
Kredit i potraživanja od banaka po amortizovanoj vrijednosti	-	-	85.373	85.373	85.373
Kredit i potraživanja od klijenata po amortizovanoj vrijednosti	-	-	1.062.583	1.062.583	1.062.583
Hartije od vrijednosti po amortizovanoj vrijednosti	-	90.971	-	90.971	90.971
Ostala finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti	-	-	2.551	2.551	2.551
Investicije u zavisna društva	-	-	335	335	335
Ostala finansijska potraživanja	-	-	8.642	8.642	8.642
Ukupna sredstva	-	462.671	1.164.267	1.626.938	1.626.938
Depoziti banaka i centralnih banaka koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti	-	-	1.460	1.460	1.460
Depoziti klijenata koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti	-	-	1.319.915	1.319.915	1.319.915
Kredit banaka i centralnih banaka koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti	-	-	25.001	25.001	25.001
Kredit klijenata koji nijesu banke koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti	-	-	24.389	24.389	24.389
Ostale finansijske obaveze	-	-	458	458	458
Ostale obaveze	-	-	30.125	30.125	30.125
Ukupne obaveze	-	-	1.401.348	1.401.348	1.401.348

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2022. godine

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

4.7. Fer vrijednost finansijskih instrumenata (nastavak)

4.7.2 Fer vrijednost finansijskih instrumenata koji nisu vrednovani po fer vrijednosti

31. decembar 2021. godine	Nivo 1	Nivo 2	Nivo 3	Ukupno	Knjigovo- dstvena vrijednost
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	-	231.096	-	231.096	231.096
Kredit i potraživanja od banaka po amortizovanoj vrijednosti	-	-	121.662	121.662	121.662
Kredit i potraživanja od klijenata po amortizovanoj vrijednosti	-	-	926.364	926.364	926.364
Hartije od vrijednosti po amortizovanoj vrijednosti	-	69.341	-	69.341	69.341
Ostala finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti	-	-	1.924	1.924	1.924
Investicije u zavisna društva	-	-	335	335	335
Ostala finansijska potraživanja	-	-	3.815	3.815	3.815
Ukupna sredstva	-	300.437	1.054.100	1.354.537	1.354.537
Depoziti banaka i centralnih banaka koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti	-	-	1.389	1.389	1.389
Depoziti klijenata koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti	-	-	1.050.808	1.050.808	1.050.808
Kredit banaka i centralnih banaka koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti	-	-	36.792	36.792	36.792
Kredit klijenata koji nijesu banke koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti	-	-	31.081	31.081	31.081
Ostale finansijske obaveze	-	-	19.864	19.864	19.864
Ukupne obaveze	-	-	1.139.934	1.139.934	1.139.934

Tehnike vrednovanja i pretpostavke korišćene za vrednovanje finansijskih instrumenata koji nisu vrednovani po fer vrijednosti

Fer vrijednost finansijskih instrumenata koji nisu vrednovani po fer vrijednosti obračunata je samo za potrebe objelodanjanja, bez efekata na pozicije bilansa stanja ili bilansa uspjeha. Dodatno, s obzirom na to da nema aktivnog trgovanja ovim instrumentima, određivanje njihove fer vrijednosti zahtijeva korišćenje procjena rukovodstva u značajnoj mjeri.

Fer vrijednost je cijena koja se može primiti za prodaju nekog sredstva ili platiti za prenos neke obaveze u uobičajenoj transakciji na glavnom (ili najpovoljnijem) tržištu na datum odmjerenja pod tekućim tržišnim uslovima bez obzira na to da li je cijena direktno utvrđiva ili procijenjena korišćenjem neke druge tehnike vrednovanja. Međutim, ne postoje dostupne tržišne cijene za određeni dio finansijskih instrumenata Banke, koji su prema tome klasifikovani u nivo 2 i nivo 3 hijerarhije fer vrijednosti. U uslovima u kojima nema dostupnih tržišnih cijena, fer vrijednost se procenjuje primjenom modela diskontovanja novčanih tokova ili drugih modela. Promjene pretpostavki koje leže u osnovi procjena, uključujući diskontne stope i procijenjene novčane tokove, u značajnoj mjeri utiču na procjene.

Prilikom procjene fer vrijednosti finansijskih instrumenata koji nisu vrednovani po fer vrijednosti i klasifikovani su kao nivo 2 i nivo 3 primijenjene niže navedene pretpostavke.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2022. godine

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

4.7. Fer vrijednost finansijskih instrumenata (nastavak)

4.7.2 Fer vrijednost finansijskih instrumenata koji nisu vrednovani po fer vrijednosti (nastavak)

Kredit i potraživanja od banaka

Potraživanja od drugih banaka obuhvataju međubankarske plasmane i pozicije u procesu naplate, vezane za varijabilne kamatne stope. Budući novčani tokovi su diskontovani na sadašnju vrijednost primjenom efektivnih kamatnih stopa. Za kredite i potraživanja od banaka kod kojih je ugovorena varijabilna kamatna stopa, promjene u varijabilnim kamatnim stopama se reflektuju u promjenama efektivnih kamatnih stopa, tako da je fer vrijednost plasmana sa varijabilnom kamatnom stopom i prekonoćnih depozita približno jednaka knjigovodstvenoj vrijednosti ovih finansijskih sredstava iskazanoj na dan bilansa stanja.

Kredit i potraživanja od klijenata

Fer vrijednost je određena primjenom modela diskontovanih novčanih tokova, koji uključuje i pretpostavke izloženosti kreditnom riziku, riziku kamatnih stopa, „PD“, „LGD“, u mjeri u kojoj je isto primjenljivo. S obzirom na to da je značajan dio kredita klijentima odobren po fiksnim kamatnim stopama, u cilju utvrđivanja fer vrijednosti kredita klijentima sa fiksnom kamatnom stopom iskazanih po amortizovanoj vrijednosti, izvršeno je poređenje kamatnih stopa po kojima su krediti odobravani klijentima sa raspoloživim informacijama o preovlađujućim tržišnim kamatnim stopama u bankarskom sektoru Crne Gore, odnosno prosječnim ponderisanim kamatnim stopama po djelatnostima, kao što je prikazano u narednoj tabeli:

- u procentima -

Djelatnost	Prosječna ponderisana efektivna kamatna stopa za period 1. januara do 31. decembra 2022. godine	
	Banka	Bankarski sektor u Crnoj Gori
Privreda	3,71%	4,30%
Vlada i pravna lica u državnom vlasništvu	3,41%	3,76%
Fizička lica	6,68%	7,10%

* Prosječne ponderisane kamatne stope CBCG objavljuje na kraju mjeseca

Prema mišljenju rukovodstva Banke, fer vrijednost kredita klijentima obračunata kao sadašnja vrijednost budućih novčanih tokova diskontovanih primjenom važećih tržišnih stopa, odnosno prosječnih ponderisanih kamatnih stopa za bankarski sektor, ne odstupa značajno od iskazanih knjigovodstvenih vrijednosti kredita na dan bilansa stanja. Po mišljenju rukovodstva, iznosi u pojedinačnim finansijskim izvještajima odražavaju realnu vrijednost koja je u datim okolnostima najvjerodostojnija i najkorisnija za potrebe finansijskog izvještavanja.

Hartije od vrijednosti po amortizovanom trošku

Hartije od vrijednosti po amortizovanom trošku obuhvataju dugoročne dužničke instrumente - Ministarstva finansija Vlade Crne Gore.

Po mišljenju rukovodstva, iznosi hartija od vrijednosti po amortizovanom trošku u pojedinačnim finansijskim izvještajima odražavaju vrijednost koja je u datim okolnostima najvjerodostojnija i najkorisnija za potrebe finansijskog izvještavanja, imajući u vidu da rukovodstvo nema namjeru da prodaje HOV prije njihovog dospijea.

Investicije u pridružena društva, zavisna društva i zajedničke poduhvate po metodi kapitala

U cilju utvrđivanja fer vrijednost investicija u zavisna preduzeća, rukovodstvo Banke smatra da ne postoje objektivni dokazi o obezvredjenju i da knjigovodstvena vrijednost ovih investicija odražava realnu vrijednost na datum izvještaja, a koja u datim okolnostima predstavlja najvjerodostojniju i najkorisniju za potrebe objelodanjanja fer vrijednosti ovih instrumenata.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2022. godine

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

4.7. Fer vrijednost finansijskih instrumenata (nastavak)

4.7.2 Fer vrijednost finansijskih instrumenata koji nisu vrednovani po fer vrijednosti (nastavak)

Depoziti i obaveze po kreditima

Za depozite po viđenju, kao i depozite sa preostalim rokom dospijeca kraćim od godinu dana, pretpostavka je da procijenjena fer vrijednost ne odstupa značajno od knjigovodstvenih vrijednosti.

Procijenjena fer vrijednost kamatonosnih depozita sa fiksnom kamatnom stopom i preostalim rokom dospijeca preko godinu dana, bez navedene tržišne cijene bazira se na diskontovanom toku gotovine primjenom važeće kamatne stope na nove obaveze sa sličnim preostalim dospijecom. Prema mišljenju rukovodstva, kamatne stope Banke su usklađene sa važećim tržišnim kamatnim stopama, i shodno tome iznosi u pojedinačnim finansijskim izvještajima odražavaju realnu vrijednost koja u datim okolnostima najvjerodostojnije odražava pravičnu vrijednost navedenih finansijskih instrumenata.

Za fer vrijednost obaveza po kreditima sa varijabilnom kamatnom stopom pretpostavka je da aproksimira knjigovodstvenoj vrijednosti ovih obaveza na dan izvještavanja.

Ostala sredstva i ostale obaveze

Po mišljenju rukovodstva, iznosi ostalih sredstava i ostalih obaveza u pojedinačnim finansijskim izvještajima odražavaju realnu vrijednost koja je u datim okolnostima najvjerodostojnija i najkorisnija za potrebe finansijskog izvještavanja.

4.8. Upravljanje kapitalom

Upravljanje kapitalom ima za cilj:

- usaglašenost sa propisima regulatora,
- zaštitu sposobnosti Banke da održi stalnost poslovanja kako bi bila u mogućnosti da obezbijedi isplate akcionarima i naknade ostalim vlasnicima, i
- obezbjeđenje kapitala za podršku daljeg razvoja Banke.

Rukovodstvo Banke vrši kontrolu adekvatnosti kapitala korišćenjem metodologije i limita propisanih od strane Centralne banke Crne Gore Zakonom o kreditnim institucijama („Sl. list CG“ br. 72/19, 82/20, 8/21) i Odlukom o adekvatnosti kapitala kreditnih institucija („Sl. list Crne Gore“ br. 128/20, 140/21 i 144/22).

U skladu sa propisima, Banka kvartalno dostavlja izvještaje o stanju i strukturi regulatornog kapitala Centralnoj banci Crne Gore.

U skladu sa navedenim propisima, regulatorni kapital (eng. own funds) kreditne institucije sastoji se od zbira:

- osnovnog kapitala (eng. Tier 1 capital), i
- dopunskog kapitala (eng. Tier 2 capital).

Banka računa osnovni kapital (eng. Tier 1 capital), koji je zbir:

- redovnog osnovnog kapitala (eng. Common Equity Tier 1 capital – CET1), i
- dodatnog osnovnog kapitala (eng. Additional Tier 1 capital – AT1).

Redovni osnovni kapital (CET-1) se sastoji od sljedećih stavki:

- a. instrumenata kapitala, ako su ispunjeni uslovi iz člana 8 Odluke (akcijski kapital);
- b. računa emisione premije;
- c. zadržane dobiti;
- d. akumulirane ostale sveobuhvatne dobiti;
- e. ostalih rezervi;
- f. rezervi za opšte bankarske rizike.

CBCG propisuje prudencione filtere koji se primjenjuju u obračunu redovnog osnovnog kapitala kreditne institucije, kao što su, između ostalog, dodatna usklađivanja vrijednosti na svu aktivu mjerenu po fer vrijednosti (tzv.AVA).

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2022. godine

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

4.8. Upravljanje kapitalom (nastavak)

Takođe, CBCG propisuje odbitne stavke od redovnog osnovnog kapitala, kao što su: gubici tekuće poslovne godine, nematerijalna imovina (aktiva) u skladu sa odredbama Odluke, odbici za određena ulaganja u kapital, primjenljivi iznos nedostajućeg pokrića nekvalitetnih izloženosti ispravkama, pozitivna razlika između iznosa obračunatih rezervacija za potencijalne gubitke i zbira iznosa ispravke vrijednosti za stavke bilansne aktive i rezervisanja za vanbilansne stavke (tzv.nedostajuće rezerve) i ostale odbitne stavke propisane navedenom Odlukom.

Dodatni osnovni kapital kreditne institucije (AT1) sastoji se od sljedećih stavki:

- instrumenata kapitala, koji ispunjavaju uslove iz Odluke;
- računa emisije premije koji se odnose na instrumente.

Ovi instrumenti ne ispunjavaju uslove za stavke redovnog osnovnog kapitala ili dopunskog kapitala kreditne institucije. Ovi instrumenti su u potpunosti plaćeni i nemaju rok dospijeca.

Dopunski kapital (TIER 2) se sastoje se od:

- instrumenata kapitala, koji ispunjavaju uslove iz Odluke;
- računa emisije premije koji se odnose na ove instrumente;
- za kreditne institucije koje izračunavaju iznose rizikom ponderisanih izloženosti po standardizovanom pristupu, opštih ispravki vrijednosti za kreditni rizik, neumanjenih za poreske efekte, do 1,25% iznosa rizikom ponderisanih izloženosti izračunatih primjenom ovog pristupa .

Ovi instrumenti su u potpunosti plaćeni i imaju izvorni rok dospijeca od najmanje pet godina.

Banka izračunava ukupan iznos izloženosti riziku kao zbir sljedećih stavki, primjenljivih na Banku:

- iznosa rizikom ponderisanih izloženosti za kreditni rizik,
- kapitalnih zahtjeva za tržišni rizik iz svih poslovnih aktivnosti kreditne institucije pomnoženih ponderom 12,5 , za sve poslovne aktivnosti koje podliježu deviznom riziku;
- kapitalnih zahtjeva za operativni rizik, pomnoženih ponderom 12,5.

Banka je dužna da u svakom trenutku ispunjava sljedeće zahtjeve za kapitalom, propisane članom 134 Zakona:

- 1) koeficijent adekvatnosti redovnog osnovnog kapitala od 4,5%;
- 2) koeficijent adekvatnosti osnovnog kapitala od 6%;
- 3) koeficijent adekvatnosti ukupnog (regulatornog) kapitala od 8%.

Ovi koeficijenti kapitala se izračunavaju kao odnos odgovarajućeg iznosa kapitala i ukupnog iznosa izloženosti riziku, izraženo u procentima.

U skladu sa Zakonom, Banka je dužna da održava i bafer kapitala. Baferi kapitala, primjenljivi na kreditnu institucije se dodaju na koeficijent adekvatnosti ukupnog (regulatornog kapitala), kako bi se izračunao ukupni kapitalni zahtjev.

Na dan 31. decembar 2022. godine, koeficijent ukupnog kapitala obračunat od strane Banke u statutarnim pojedinačnim finansijskim izvještajima iznosi 19,58% (31. decembar 2021. godine: 20,94% u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala banaka). Na dan 31. decembar 2022. godine, kombinovani bafer primjenljiv na Banku iznosi 2,19%, odnosno, ukupni kapitalni zahtjev za Banku iznosi 10,19%.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2022. godine

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

4.9. Analize osjetljivosti

4.9.1. Analize osjetljivosti (devizni rizik)

Upravljanje izloženošću deviznom riziku, pored analize potraživanja i obaveza Banke iskazanih u stranoj valuti, uključuje i analizu osjetljivosti na promjene deviznog kursa. U sljedećoj tabeli je prikazan scenario promjene deviznog kursa u rasponu od +10% do -10% u odnosu na EUR.

	Ukupno	31. decembar 2022. Iznos u stranoj valuti	U hiljadama EUR	
			Promjena kursa	
			10%	-10%
SREDSTVA				
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	371.700	2.714	271	(271)
Kredit i potraživanja od banaka po amortizovanoj vrijednosti	85.373	38.105	3.811	(3.811)
Ostala finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti	2.551	2.014	201	(201)
Ukupno sredstva	459.624	42.833	4.283	(4.283)
OBAVEZE				
Depoziti klijenata koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti	1.319.915	40.783	4.078	(4.078)
Ostale finansijske obaveze	30.583	1.942	194	(194)
Ukupno obaveze	1.350.498	42.725	4.272	(4.272)
Neto izloženost deviznom riziku: - 31. decembar 2022. godine			11	(11)

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2022. godine

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

4.9. Analize osjetljivosti (nastavak)

4.9.1. Analize osjetljivosti (devizni rizik) (nastavak)

	Ukupno	31. decembar 2021. Iznos u stranoj valuti	U hiljadama EUR	
			Promjena kursa	
			10%	-10%
SREDSTVA				
Novčana sredstva i računi				
depozita kod centralnih banaka	231.096	2.624	262	(262)
Kredit i potraživanja od banaka po				
amortizovanoj vrijednosti	121.662	35.749	3.575	(3.575)
Ostala finansijska sredstva po				
amortizovanoj vrijednosti	1.924	1.884	188	(188)
Ukupno sredstva	354.682	40.257	4.025	(4.025)
OBAVEZE				
Depoziti banaka i centralnih banaka koje se				
iskazuju po amortizovanoj vrijednosti			-	-
Depoziti klijenata koje se iskazuju po				
amortizovanoj vrijednosti	1.050.808	39.841	3.984	(3.984)
Ostale finansijske obaveze	19.864	337	34	(34)
Ukupno obaveze	1.070.672	40.178	4.018	(4.018)
Neto izloženost deviznom riziku:				
- 31. decembar 2021. godine			7	(7)

Na dan 31. decembar 2022. godine, pod pretpostavkom da su svi ostali parametri nepromijenjeni promjenom deviznog kursa EUR u odnosu na ostale valute za +10%, odnosno -10% dobit Banke bi se smanjila, odnosno povećala za iznos od EUR 11 hiljada (31. decembar 2021. godine: dobit bi se povećala, odnosno smanjila za iznos od EUR 7 hiljada). Uzrok male izloženosti Banke promjeni deviznog kursa je činjenica da je najveći dio potraživanja i obaveza Banke izražen u EUR.

4.9.2. Analize osjetljivosti (rizik od promjene kamatnih stopa)

U toku procesa upravljanja rizikom od promjene kamatnih stopa, Banka vrši analizu osjetljivosti promjena potraživanja i obaveza sa varijabilnim kamatnim stopama. U sljedećoj tabeli je prikazan efekat promjene varijabilnih kamatnih stopa za potraživanja i obaveze iskazane u EUR i stranoj valuti u rasponu od +0.4 b.p. do -0.4 b.p.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2022. godine

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

4.9. Analize osjetljivosti (nastavak)

4.9.2. Analize osjetljivosti (rizik od promjene kamatnih stopa) (nastavak)

	U hiljadama EUR		
	Neto efekat kao rezultat promjene kamatnih stopa		
	31. decembar 2022.	+0.4 b.p. EUR/FX KS	-0.4 b.p. EUR/FX KS
SREDSTVA			
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	371.700	-	-
Kredit i potraživanja od banaka po amortizovanoj vrijednosti	85.373	-	-
Kredit i potraživanja od klijenata po amortizovanoj vrijednosti	1.062.583	1.507	(1.507)
Hartije od vrijednosti po amortizovanoj vrijednosti	90.971	-	-
Ostala finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti	2.551	-	-
Hartije od vrijednosti pofer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	4.783	-	-
Investicije u zavisna društva	335	-	-
Ostala finansijska potraživanja	8.642	-	-
	1.626.938	1.507	(1.507)
OBAVEZE			
Depoziti banaka i centralnih banaka koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti	1.460	-	-
Depoziti klijenata koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti	1.319.915	-	-
Kredit i potraživanja od banaka koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti	25.001	-	-
Kredit i potraživanja od klijenata koji nisu banke koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti	24.389	18	(18)
Ostale finansijske obaveze	30.583	-	-
	1.401.348	18	(18)
Neto izloženost riziku od promjene kamatnih stopa:			
- 31. decembar 2022. godine		1.489	(1.489)

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2022. godine

4. FINANSIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

4.9. Analize osjetljivosti (nastavak)

4.9.2. Analize osjetljivosti (rizik od promjene kamatnih stopa) (nastavak)

	U hiljadama EUR		
	Neto efekat kao rezultat promjene kamatnih stopa		
	31. decembar 2021.	+0.4 b.p. EUR/FX KS	-0.4 b.p. EUR/FX KS
SREDSTVA			
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	231.096	-	-
Kredit i potraživanja od banaka po amortizovanoj vrijednosti	121.662	-	-
Kredit i potraživanja od klijenata po amortizovanoj vrijednosti	926.364	1.398	(1.398)
Hartije od vrijednosti po amortizovanoj vrijednosti	69.341	-	-
Ostala finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti	1.924	-	-
Hartije od vrijednosti pofer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	2.542	-	-
Investicije u zavisna društva	335	-	-
Ostala finansijska potraživanja	3.815	-	-
	1.357.079	1.398	(1.398)
OBAVEZE			
Depoziti banaka i centralnih banaka koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti	1.389	-	-
Depoziti klijenata koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti	1.050.808	-	-
Kredit i banaka i centralnih banaka koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti	36.7925	-	-
Kredit i klijenata koji nijesu banke koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti	31.081	21	(21)
Ostale finansijske obaveze	19.864	-	-
	1.139.934	21	(21)
Neto izloženost riziku od promjene kamatnih stopa:			
- 31. decembar 2021. godine		1.377	(1.377)

Pod pretpostavkom da su svi ostali parametri nepromijenjeni, povećanjem, odnosno smanjenjem varijabilne kamatne stope za potraživanja i obaveze u EUR i stranoj valuti za 0.4 b.p., dobit Banke bi se povećala, odnosno smanjila, za iznos od EUR 1.489 hiljada (31. decembar 2021. godine: za EUR 1.377 hiljada).

Uzrok male izloženosti Banke promjeni varijabilnih kamatnih stopa je činjenica da je najveći dio potraživanja i obaveza Banke ugovoren sa fiksnom kamatnom stopom.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2022. godine
5. PRIHODI OD KAMATA I SLIČNI PRIHODI

		U hiljadama EUR	
Prihodi od kamata i slični prihodi		2022.	2021.
Depoziti kod:			
- Inostranih banaka		915	80
		915	80
Kreditni:			
- državnim organizacijama		4.582	5.126
- preduzećima		13.850	10.963
- fizičkim licima		30.469	29.328
- ostalo		396	405
		49.297	45.822
Hartije od vrijednosti po amortizovanoj vrijednosti		3.266	1.123
		53.478	47.025

Prihodi od kamata na obezvrijeđene plasmane

		2022.	2021.
Kreditni:			
- preduzećima		354	506
- fizičkim licima		693	817
		1.047	1.323

6. RASHODI OD KAMATA I SLIČNI RASHODI

		U hiljadama EUR	
		2022.	2021.
Depoziti:			
- državnih organizacija		10	17
- preduzeća		50	58
- fizičkih lica		96	243
Obaveze po kreditima i ostalim pozajmicama:			
- Inostranih banaka		-	388
- finansijskih institucija		760	338
- državnih organizacija		36	31
Poslovi lizinga (MSFI 16)		89	101
		1.041	1.176

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2022. godine

7. PRIHODI I RASHODI OD NAKNADA I PROVIZIJA

a) Prihodi od naknada i provizija

	U hiljadama EUR	
	2022.	2021.
Naknade po osnovu poslova sa kreditima	28	77
Naknade po vanbilansnim poslovima	850	662
Naknade za usluge platnog prometa	21.752	15.955
Naknade po poslovima sa kreditnim karticama	7.366	5.092
Prihodi po osnovu forfetinga	66	70
Prihodi po osnovu kastodi poslova	133	140
Naknada za obaveznu rezervu	61	-
Ostale naknade i provizije	4.548	3.796
	34.804	25.792

b) Rashodi naknada i provizija

	U hiljadama EUR	
	2022.	2021.
Naknade Centralnoj banci	118	235
Naknada na prekonoćna salda na transakcionim računima banaka	506	792
Naknade za usluge platnog prometa	2.101	1.728
Naknade po osnovu premije za zaštitu depozita	5.019	4.607
Naknade po osnovu izdatih garancija	52	47
Naknade za kartično i bankomatsko poslovanje	12.149	8.265
Naknade po osnovu premije za sanacioni fond	445	-
Naknade po poslovima sa kreditnim karticama	9	-
Ostale naknade i provizije	127	113
	20.526	15.787

8. NETO DOBITI OD KURSNIH RAZLIKA

	U hiljadama EUR	
	2022.	2021.
Realizovane kursne razlike, neto	1.707	1.106
Nerealizovane kursne razlike, neto	14	2
	1.721	1.108

9. OSTALI PRIHODI

	U hiljadama EUR	
	2022.	2021.
Prihod od naplate potraživanja iz interne evidencije	1.110	684
Ostalo	712	405
	1.822	1.089

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2022. godine

10. TROŠKOVI ZAPOSLENIH

	U hiljadama EUR	
	2022.	2021.
Neto zarade	11.004	8.336
Porezi i doprinosi na zarade	4.820	5.726
Troškovi bonusa	987	1.160
Troškovi rezervisanja za jubilarne nagrade i otpremnine	219	57
Naknade članovima Odbora direktora	105	83
Troškovi službenih putovanja	190	104
	17.325	15.466

U toku 2022. godine, Banka je isplatila Otpremnine u bruto iznosu od EUR 1,485 hiljada, za 20 zaposlenih. Otpremnine su u najvećem broju slučajeve isplaćene u skladu sa zaključenim sporazumima o prestanku radnog odnosa Proces je sprovedeo u skladu sa Zakonom o radu, Kolektivnim ugovorom i pojedinačnim ugovorima o radu.

U periodu od 01.januara do 31.decembra 2021.godine Banka je isplatila otpremnine u iznosu od EUR 1.127 hiljada, za 16 zaposlenih, u skladu sa zaključenim sporazumima o prestanku radnog odnosa Banka je navedene troškove ukalkulisala u prethodnom periodu.

11. TROŠKOVI AMORTIZACIJE I OPŠTI I ADMINISTRATIVNI TROŠKOVI

	U hiljadama EUR	
	2022.	2021.
Troškovi amortizacije:		
- nekretnina, postrojenja i opreme (napomena 21)	3.384	3.725
- nematerijalnih ulaganja (napomena 22)	2.235	1.552
Ukupno troškovi amortizacije	5.619	5.277

	U hiljadama EUR	
	2022.	2021.
Troškovi zakupa poslovnih prostora	37	38
Ostali troškovi zakupa	140	137
Troškovi održavanja imovine	2.185	2.284
Troškovi osiguranja	1.950	1.719
Troškovi poreza	283	276
Troškovi sponzorstva i donatorstva	78	47
Troškovi reklame	552	524
Troškovi električne energije i goriva	412	406
Troškovi reprezentacije	30	21
Troškovi prevoza	515	773
Usluge telekomunikacija i poštarine	620	634
Kancelarijski materijal	154	258
Troškovi nabavke platnih kartica	159	147
Stručne usluge	1.565	2.071
Troškovi smještaja	80	18
Ostali troškovi	415	527
Ukupno opšti i administrativni troškovi	9.175	9.880

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2022. godine

12. NETO PRIHODI/RASHODI PO OSNOVU OBEZVRJEĐENJA FINANSIJSKIH INSTRUMENATA KOJI SE NE VREDNUJU PO FER VRIJEDNOSTI KROZ BILANS USPJEHA I TROŠKOVI I REZERVISANJA

a) Neto prihodi/rashodi po osnovu obezvrjeđenja finansijskih instrumenata koji se ne vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha

	2022.	U hiljadama EUR 2021.
Kreditni gubici	284	(1.431)
Troškovi rezervisanja za gubitke po kamatnim potraživanjima	36	(56)
Potraživanja po protestovanim garancijama	-	1
Factoring i forfeting	31	99
Obezvrjeđenje hartija od vrijednosti	627	95
Obezvrjeđenje gotovine i gotovinskih ekvivalenata	37	23
Obezvrjeđenje depozita kod banaka	78	151
Obezvrjeđenje potraživanja iz kastodi poslova	1	-
Ostala rezervisanja po osnovu ostale aktive	638	818
Rezervisanja po vanbilansnim stavkama	730	949
	<u>2.462</u>	<u>649</u>
Obezvrjeđenje stečene imovine	37	65
	<u>2.499</u>	<u>714</u>

b) Troškovi rezervisanja

	2022.	U hiljadama EUR 2021.
Rezervisanja na osnovu sudskih postupaka	126	83
Rezervisanja za primljene garancije	50	(1)
Rezervisanja za moguću štetu	-	23.544
	<u>176</u>	<u>23.626</u>

Na dan 31. decembar 2021. godine, kako je objelodanjeno u napomeni 37. a), Banka je izdvojila rezervisanja za moguću štetu u iznosu od EUR 23.544 hiljade. Kao rezultat ranije pokrenute sveobuhvatne kontrole poslovanja, konstatovana je moguća zloupotrebu službenog položaja u privrednom poslovanju od strane dijela zaposlenih, kao i ugrožavanja interesa za približno 200 klijenata Banke. Radi potpune nadoknade potencijalne štete učinjene klijentima, Banka je konzervativno procijenila moguću štetu na osnovu trenutno raspoloživih informacija i izdvojila navedena rezervisanja za moguću štetu.

U toku 2022. godine, na osnovu analize pojedinih slučajeva oštećenih klijenata, banka je izvršila refundaciju sredstava klijentima u iznosu od EUR 20.046 hiljada.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2022. godine

12. NETO PRIHODI/RASHODI PO OSNOVU OBEZVRJEĐENJA FINANSIJSKIH INSTRUMENTATA KOJI SE NE VREDNUJU PO FER VRIJEDNOSTI KROZ BILANS USPJEHA I TROŠKOVI I REZERVISANJA (nastavak)

c) Promjene na računima neto prihodi/rashodi po osnovu obezvrjeđenja finansijskih instrumenata koji se ne vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspjeha

	Novčana sredstva (Napomena 15.)	Depoziti kod banaka (napomena 16)	Kreditni (Napomena 17.)	Protestovane garancije (Napomena 17.)	Kamate (Napomena 17.)	Forfeting (Napomena 17.)	Hartije od vrijednosti (Napomena 18.)	Finansijska i ostala potraživanja (Napomena 24.)	Beneficije zaposlenim (Napomena 27.)	Vanbilansa evidencija (Napomena 27)	Ostale rezerve (Napomena 27.)	Ukupno
Stanje na dan 1. januara 2022. godine	109	151	32.766	1	1.329	274	678	9.732	1.345	3.793	25.822	76.000
Neto ispravke vrijednosti i rezervisanja u toku god.	37	78	284	-	36	31	627	22.790	-	780	(22.026)	2.637
Otpisi ispravke vrijednosti	(132)	-	-	-	(223)	-	-	(221)	-	-	-	(576)
Aktuarski dobiti/gubici	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Korišćenje rezervisanja	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(86)	(45)
Efekti vezani za POCl izloženosti i ostale promjene	-	-	41	-	-	-	-	-	201	-	-	201
Stanje na dan 31. decembra 2022. godine	14	229	33.091	1	1.142	305	1.305	32.301	1.546	4.573	3.710	78.217
Stanje na dan 1. januara 2021. godine	86	-	33.035	-	1.410	175	583	9.001	1.557	2.837	2.235	50.919
Neto ispravke vrijednosti i rezervisanja u toku god.	23	151	(1.431)	1	(56)	99	95	818	-	948	23.627	24.275
Otpisi ispravke vrijednosti	-	-	-	-	(25)	-	-	(85)	-	-	-	(110)
Aktuarski dobiti/gubici	-	-	-	-	-	-	-	-	(212)	-	-	(212)
Korišćenje rezervisanja	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Efekti vezani za POCl izloženosti i ostale promjene	-	-	1.162	-	-	-	-	-	-	8	(40)	1.130
Stanje na dan 31. decembra 2021. godine	109	151	32.766	1	1.329	274	678	9.734	1.345	3.793	25.822	76.000

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2022. godine

13. OSTALI RASHODI

	U hiljadama EUR	
	2022.	2021.
Troškovi taksi	76	99
Ostalo	139	26
	215	125

14. POREZ NA DOBIT

a) Komponente poreza na dobit

	U hiljadama EUR	
	2022.	2021.
Tekući porez na dobit	(5.415)	(2.142)
Obračunati odloženi poreski rashod/(prihod)	(26)	(103)
	(5.441)	(2.245)

b) Usaglašavanje iznosa poreza na dobit u bilansu uspjeha i proizvoda rezultata prije oporezivanja i propisane poreske stope

	U hiljadama EUR	
	2022.	2021.
Usaglašavanje iznos poreza na dobit		
Dobit prije oporezivanja	36.304	4.539
Porez po stopi od 9% -15% na oporezivu dobit	(5.398)	(409)
Poreski efekti rashoda (prihoda) koji se ne priznaju za poreske svrhe	(159)	(1.755)
Obaveze po osnovu tekućeg poreza na dobit	(5.557)	(2.164)
Umanjenje obaveze po osnovu plaćanja u roku	142	22
Tekući porez na dobit	(5.415)	(2.142)
Razlika sadašnje vrijednosti po kojoj se osnovna sredstva i nematerijalna ulaganja priznata u pojedinačnim finansijskim izvještajima i prema poreskim propisima	279	182
Troškovi zarada i ostalih ličnih naknada koji nijesu isplaćeni u poreskom periodu	(155)	(260)
Rashodi po osnovu obezvređivanja imovine koji se ne priznaju u poreske svrhe	(228)	-
Ostalo	78	(25)
Odloženi porez na dobit	(26)	(103)
Trošak poreza na dobit	(5.441)	(2.245)
<i>Efektivna poreska stopa</i>	<i>14,99%</i>	<i>49,46%</i>

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2022. godine

14. POREZ NA DOBIT (nastavak)

c) Tekuća poreska sredstva i obaveze

Tekuća poreska sredstva u iznosu od EUR 11 hiljada na 31. decembar 2022. godine odnose se na pretplate poreza po odbitku po osnovu naplaćenih prihoda u inostranstvu (31. decembar 2021: EUR 9 hiljada).

Tekuće poreske obaveze	31. decembar 2022.	31. decembar 2021.
Tekući porez na dobit	5.557	2.164
Tekući porez na dobit od prodaje hartija od vrijednosti po FVtOCI	-	53
	5.557	2.217

d) Odložena poreska sredstva i obaveze

Odložena poreska sredstva i obaveze u bilansu stanja odnose se na sljedeće:

	U hiljadama EUR					
	31. decembra 2022.			31. decembra 2021.		
	Sredstva	Obaveza	Neto iznos	Sredstva	Obaveza	Neto iznos
Razlike između knjigovodstvene i poreske vrijednosti za nekretnine i opremu	-	469	(469)	-	279	(279)
Troškovi obezvrjeđenja aktive	384	-	384	228	-	228
Troškovi zarada i ostalih ličnih naknada koji nijesu isplaćeni u poreskom periodu	163	-	163	155	-	155
Promjena fer vrijednosti hartije od vrijednosti po po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	-	440	(440)	-	62	(62)
Aktuarski gubici u skladu sa MRS 19	-	26	(26)	(14)	-	(14)
Odložena poreska sredstva / (obaveze)	547	935	(388)	369	341	28

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2022. godine

15. NOVČANA SREDSTVA I RAČUNI DEPOZITA KOD CENTRALNIH BANAKA

	31. decembar 2022.	U hiljadama EUR 31. decembar 2021.
Gotovina u blagajni u EUR	42.937	43.009
Gotovina u blagajni u stranoj valuti	2.715	2.624
Sredstva u procesu naplate	5.857	1.961
Žiro račun	251.032	127.462
Obavezna rezerva kod Centralne banke Crne Gore	69.173	56.149
Ispravka vrijednosti gotovine (Napomena 12 c)	(14)	(109)
	<u>371.700</u>	<u>231.096</u>

Obavezna rezerva Banke sa stanjem na dan 31. decembar 2022. godine predstavlja minimum izdvojenih sredstava u skladu sa Odlukom o obaveznoj rezervi kreditnih institucija kod Centralne banke Crne Gore („Sl. list CG“ br. 19/22). U skladu sa navedenom Odlukom, banke obračunavaju obaveznu rezervu na depozite po viđenju i oročene depozite, osim depozita centralnih banaka.

Obaveznu rezervu banke obračunavaju primjenom stope od:

- 5,5% - na dio osnovice koju čine depoziti po viđenju i depoziti ugovoreni sa ročnošću do 365 dana, odnosno do 366 dana;
- 4,5% - na dio osnovice koju čine depoziti ugovoreni sa ročnošću preko 365 dana, odnosno preko 366 dana;
- 5,5% - na depozite ugovorene sa ročnošću preko 365, odnosno 366 dana, koji imaju klauzulu o mogućnosti razročenja tih depozita u roku kraćem od 365 dana, 366 dana.

Obračunatu obaveznu rezervu banke izdvajaju na račun obavezne rezerve u zemlji i/ili na račune Centralne banke u inostranstvu i ne mogu je izdvajati i držati u drugom obliku.

Obavezna rezerva se izdvaja u EUR.

Sredstva obavezne rezerve izdvojena na račune Centralne banke u inostranstvu, ne mogu se transferisati na druge račune u inostranstvu, već se mogu transferisati isključivo na transakcioni račun kreditne institucije u RTGS sistemu.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2022. godine

16. KREDITI I POTRAŽIVANJA OD BANAKA PO AMORTIZOVANOJ VRIJEDNOSTI

	U hiljadama EUR	
	31. decembar 2022.	31. decembar 2021.
Korespondentni računi kod inostranih banaka	85.602	121.813
Ispravka vrijednosti kredita I potraživanja od banaka(napomena 12c)	(229)	(151)
	<u>85.373</u>	<u>121.662</u>

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2022. godine

17. KREDITI I POTRAŽIVANJA OD KLIJENATA PO AMORTIZOVANOJ VRIJEDNOSTI

	U hiljadama EUR	
	31. decembar 2022.	31. decembar 2021.
Kreditni finansijskim institucijama	349	2.694
Kreditni nefinansijskom sektoru	924.723	805.135
Kreditni Vladi i drugim budžetskim korisnicima	162.298	142.944
	<u>1.087.370</u>	<u>950.773</u>
Ispravka vrijednosti kredita	(33.091)	(32.766)
Neto krediti (Napomena 12c)	<u>1.054.279</u>	<u>918.007</u>
Factoring i forfeting	9.843	9.986
Ispravka vrijednosti faktoringa i forfetinga (Napomena 12c)	(305)	(274)
Neto faktoring i forfeting	<u>9.538</u>	<u>9.712</u>
Potraživanja banke po neizmirenim protestovanim garancijama	1	19
Ispravka vrijednosti potraživanja po neizmirenim protestovanim garancijama (Napomena 12c)	(1)	(1)
Neto potraživanja	<u>-</u>	<u>18</u>
Kamatna potraživanja po kreditima	1.243	1.453
Ispravka vrijednosti kamatnih potraživanja (Napomena 12c)	(1.142)	(1.329)
Neto kamatna potraživanja	<u>101</u>	<u>124</u>
Vremenska razgraničenja kamata	2.919	2.134
Vremenska razgraničenja naknada	(4.254)	(3.631)
Vremenska razgraničenja kamata i naknada	<u>(1.335)</u>	<u>(1.497)</u>
	<u>1.062.583</u>	<u>926.364</u>
Kreditni i potraživanja od klijenata (bruto)	1.101.376	964.365
Razgraničenja naknada	(4.254)	(3.631)
Ukupno bruto krediti	<u>1.097.122</u>	<u>960.734</u>
Ispravka vrijednosti	(34.539)	(34.370)
	<u>1.062.583</u>	<u>926.364</u>

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2022. godine

17. KREDITI I POTRAŽIVANJA OD KLIJENATA PO AMORTIZOVANOJ VRIJEDNOSTI (nastavak)

Pregled kredita po djelatnostima (bruto) prikazan je u narednoj tabeli:

	U hiljadama EUR	
	31. decembar 2022.	31. decembar 2021.
Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	8.755	9.043
Vađenje rude i kamena	1.176	1.236
Prerađivačka industrija	18.973	17.865
Snabdijevanje električnom energijom	8.532	-
Snabdijevanje vodom	274	364
Građevinarstvo	52.708	47.526
Trgovina na veliko i trgovina na malo i popravka motornih vozila i motocikla	163.010	142.460
Saobraćaj i skladištenje	10.153	7.617
Usluge pružanja smještaja i ishrane	125.164	93.177
Informisanje i komunikacije	417	31.858
Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	7.397	10.022
Poslovanje nekretninama	2.109	2.226
Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	5.599	3.212
Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	7.115	5.571
Državna uprava i odbrana i obavezno socijalno osiguranje	159.343	138.147
Obrazovanje	59	60
Zdravstvo i socijalna zaštita	1.080	873
Umjetničke, zabavne i rekreativne djelatnosti	963	1.619
Ostale uslužne djelatnosti	633	505
Fizička lica – rezidenti	490.583	443.371
Nerezidenti	37.333	7.613
	1.101.376	964.365

Kratkoročni krediti nefinansijskom sektoru (privrednim društvima) u 2022. godini su najvećim dijelom odobravani za obrtna sredstva sa rokom dospijanja od 1 do 36 mjeseci, dok su dugoročni krediti odobravani na period 3 do 10 godina i uglavnom se odnose na privredna društva iz oblasti trgovine, građevinarstva i turizma.

Privrednim društvima su najčešće odobravani kratkoročni krediti uz kamatnu stopu (NKS) od 2% do 10% na godišnjem nivou, dok su dugoročni krediti odobravani uz kamatnu stopu od 2% do 10% na godišnjem nivou.

Kratkoročni krediti stanovništvu su u 2022. godini odobravani sa kamatom (NKS) u rasponu od 5,99% (keš krediti) do 15,99% (dozvoljeni minus – overdraft i kreditne kartice) na godišnjem nivou. Dugoročni krediti stanovništvu obuhvataju kredite za kupovinu stambenih jedinica, adaptaciju stambenog i poslovnog prostora, finansiranje kupovine potrošnih dobara i ostale namjene, odobreni su na period od 1 do 25 godina sa nominalnom kamatnom stopom koja se kretala u rasponu od 2,99% do 6,49% na godišnjem nivou. Krediti u okviru Vladinog projekta „1000+“ isplaćivani su po stopi od 2,99%.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2022. godine

18. HARTIJE OD VRIJEDNOSTI PO AMORTIZOVANOJ VRIJEDNOSTI

	31. decembar 2022.	U hiljadama EUR 31. decembar 2021.
Dugoročni dugovni instrumenti - euroobveznice Ministarstva finansija Vlade Crne Gore	64.005	41.833
Dugoročni dugovni instrument – domaće obveznice Ministarstva finansija Vlade Crne Gore	27.300	27.300
	91.305	69.133
Potraživanja za kamatu	971	886
Ispravka vrijednosti hartija od vrijednosti po amortizovanoj vrijednosti (Napomena 12c)	(1.305)	(678)
	90.971	69.341

	Iznos koji dospijeva preko 1 godine	Dospijeće
Dugoročni dugovni instrument – domaće obveznice Ministarstva finansija Vlade Crne Gore	27.300	April 2024.
Dugoročni dugovni instrumenti - euroobveznice Ministarstva finansija Vlade Crne Gore	9.807	April 2025.
Dugoročni dugovni instrumenti - euroobveznice Ministarstva finansija Vlade Crne Gore	33.317	Decembar 2027.
Dugoročni dugovni instrumenti - euroobveznice Ministarstva finansija Vlade Crne Gore	20.881	Oktobar 2029.
	91.305	

Nominalne kamatne stope na domaće i euroobveznice se kreću u rasponu od 2,55% do 3,38%.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2022. godine

19. HARTIJE OD VRIJEDNOSTI PO FER VRIJEDNOSTI KROZ OSTALI UKUPAN REZULTAT

	U hiljadama EUR	
	31. decembar 2022.	31. decembar 2021.
<i>Banke i finansijske organizacije:</i>		
- Montenegroberza, Podgorica (učešće Banke 4,88%)	98	98
- Beogradska berza a.d., Beograd	6	6
- Tržište Novca AD, Beograd	5	5
- SWIFT Brisel	73	61
- Centralna depozitarna agencija, Podgorica (učešće Banke 15%)	143	143
- CG Broker AD, Podgorica (učešće Banke 11,57%)	52	56
	377	369
<i>Druga pravna lica:</i>		
- Elektroprivreda Crne Gore (učešće Banke 0,04%)	268	169
- Lutrija Crne Gore (učešće Banke 0,47%)	18	18
- Plantaze AD, Podgorica (učešće Banke 9,23%)	4.119	1.985
- Montenegro Airlines	1	1
	4.406	2.173
	4.783	2.542

Banka je vlasničke hartije od vrijednosti, koje se ne drže radi trgovanja klasifikovala kao hartije od vrijednosti po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat, u skladu sa poslovnim modelom Banke.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2022. godine

20. INVESTICIJE U PRIDRUŽENA DRUŠTVA, ZAVISNA PREDUZEĆA I ZAJEDNIČKE PODUHVA TE PO METODI KAPITALA

Investicije u pridružena društva, zavisna društva i zajedničke poduhvate po metodi kapitala na dan 31. decembar 2022. godine iznose EUR 335 hiljade (31. decembar 2021: EUR 335 hiljada).

Banka je tokom 2018. godine kupila 100% udjela u OTP Debt Collection, d.o.o. Podgorica za naknadu od EUR 335 hiljada. Banka je za ovaj prenos dobila saglasnost Centralne Banke Crne Gore br. 0102-07700-2/2018 od 24. oktobra 2018. godine. Banka, kao vlasnik OTP Debt Collection d.o.o. Podgorica je zvanično registrovana u CRPS dana 17. decembra 2018. godine.

Banka smatra da u periodu od datuma plaćanja nadoknade do dana izvještaja, tržišni uslovi nisu bitno izmijenjeni i da ne postoje interne i eksterne indikacije koje bi uticale na vrijednosti investicija.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2022. godine

21. NEKRETNINE, POSTROJENJA I OPREMA

	U hiljadama EUR				
	Građevinski objekti	Oprema	Investicije u toku	Imovina sa pravom korišćenja	Ukupno
Nabavna vrijednost					
Stanje na dan 01. januara 2021. godine	17.037	28.234	-	4.799	50.070
Nove nabavke tokom godine	4.159	1.496	224	1.215	7.094
Otuđenja i rashodovanja	(4.668)	(46)	-	(2.340)	(7.054)
Stanje na dan 31. decembra 2021. godine	16.528	29.684	224	3.674	50.110
Nove nabavke tokom godine	29	1.834	-	416	2.279
Otuđenja i rashodovanja	-	(229)	-	(222)	(451)
Stavljanje sredstava u upotrebu	-	-	(224)	-	(224)
Stanje na dan 31. decembra 2022. godine	16.557	31.289	-	3.868	51.714
Ispravka vrijednosti					
Stanje na dan 1. januara 2021. godine	3.257	21.754	-	1.443	26.454
Amortizacija (napomene 11)	572	2.281	-	872	3.725
Otuđenja i rashodovanja	(1.907)	(45)	-	(1.051)	(3.003)
Stanje na dan 31. decembra 2022. godine	1.922	23.990	-	1.264	27.176
Amortizacija	589	2.013	-	782	3.384
Otuđenja i rashodovanja	-	(201)	-	(209)	(410)
Stanje na dan 31. decembra 2022. godine	2.511	25.802	-	1.837	30.150
Neotpisana vrijednost na dan:					
- 31. decembra 2022. godine	14.046	5.487	-	2.031	21.564
- 31. decembra 2021. godine	14.606	5.694	224	2.410	22.934

Na dan 31. decembar 2022. godine, Banka nema imovinu pod zalogom radi obezbjeđenja otplate kredita i drugih obaveza.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2022. godine

22. NEMATERIJALNA SREDSTVA

	U hiljadama EUR			
	Licence	Softveri	Baza klijenata	Ukupno
Nabavna vrijednost				
Stanje na dan 01. januara 2021. godine	6.496	9.618	3.580	19.694
Nove nabavke tokom godine	1.492	536	-	2.028
Otuđenja i rashodovanja	-	(9)	-	(9)
Stanje na dan 31. decembra 2021. godine	<u>7.988</u>	<u>10.145</u>	<u>3.580</u>	<u>21.713</u>
Nove nabavke tokom godine	1.287	407	-	1.694
Otuđenja i rashodovanja				-
Stanje na dan 31. decembra 2022. godine	<u>9.275</u>	<u>10.552</u>	<u>3.580</u>	<u>23.407</u>
Ispravka vrijednosti				
Stanje na početku godine 01. januar 2021. godine	4.044	8.528	275	12.847
Amortizacija (napomena 11)	926	283	343	1.552
Ostalo				-
Stanje na dan 31. decembar 2021 godine	<u>4.970</u>	<u>8.811</u>	<u>618</u>	<u>14.399</u>
Amortizacija (napomena 11)	1.293	466	476	2.235
Ostalo	318	-	-	318
Stanje na dan 31. decembar 2022 godine	<u>6.581</u>	<u>9.277</u>	<u>1.094</u>	<u>16.952</u>
Neotpisana vrijednost na dan:				
- 31. decembra 2022. godine	<u>2.694</u>	<u>1.275</u>	<u>2.486</u>	<u>6.455</u>
- 31. decembra 2021. godine	<u>3.018</u>	<u>1.334</u>	<u>2.962</u>	<u>7.314</u>

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2022. godine

23. OSTALA SREDSTVA

	31. decembar 2022.	U hiljadama EUR 31. decembar 2021.
<i>Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti</i>		
Nostro – pokriveni akreditivi i garancije	2.014	1.884
Privremeni računi za uplatu sredstava	545	48
Potraživanja po custody poslovima	1	-
Ispravka vrijednosti, nostro – pokriveni akreditivi	(9)	(8)
	<u>2.551</u>	<u>1.924</u>
<i>Ostala aktiva</i>		
Ostala potraživanja po naknadama i provizijama	4.108	2.746
Privremeni račun	7.796	2.263
Ostala potraživanja od klijenata	1.051	1.043
Plasmani iz komisionih poslova	624	388
Dati avansi	136	137
Potraživanja od kupaca	172	228
Ostala poslovna potraživanja	132	164
Potraživanja po osnovu čekova	5	1
Potraživanja od državnih fondova	13	13
Potraživanja po osnovu sporne aktive i ostale aktive u kašnjenju	26.897	6.556
	<u>40.934</u>	<u>13.539</u>
Ispravka vrijednosti potraživanja	(32.292)	(9.724)
	<u>8.642</u>	<u>3.815</u>
Unaprijed plaćeni troškovi	<u>2.716</u>	<u>843</u>
Sredstva stečena po osnovu naplate potraživanja	1.892	1.929
Obezvrjeđenje stečene aktive	(1.539)	(1.535)
	353	394
	<u>11.711</u>	<u>5.052</u>

Na dan 31. decembar 2022. godine, nostro – pokriveni akreditivi i garancije u inostranim bankama u iznosu od EUR 2.014 hiljada odnose se na depozite koje je Banka dala kao garanciju za transakcije sa VISA kreditnim karticama, u Visa international service Association u iznosu od EUR 1.774 hiljada, i American express kreditnim karticama, u Deutsche Bank Frankfurt u iznosu od EUR 239 hiljada.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2022. godine

23. OSTALA SREDSTVA (nastavak)

Struktura ispravke vrijednosti na ostalu aktivu prikazana je u tabeli:

	31. decembar 2022.	U hiljadama EUR 31. decembar 2021.
Nenaplativa potraživanja	5.395	3.168
Potraživanja po osnovu sudskih postupaka i ostala potraživanja	26.897	6.556
	32.292	9.724

Ispravka vrijednosti na ostalu aktivu u iznosu od EUR 9.724 hiljada na dan 31. decembar 2022. godine (31. decembar 2021: EUR 9,724 hiljada) uključuje:

- rezervisanja potraživanja po osnovu refundacije klijenata i sudskih sporova pokrenutih povodom slučaja prevarnih radnji otkrivenih u toku 2022. godine u iznosu od EUR 20.340 hiljada (Napomena 26);
- rezervisanje potraživanja po osnovu sudskih postupaka pokrenutih u ranijem periodu protiv bivših radnika Banke u iznosu od EUR 6.229 hiljade (31. decembar 2021: EUR 6.229 hiljada);
- rezervisanja za manjkove u blagajnama u iznosu od EUR 1.874 hiljade;
- rezervisanje nenaplativih potraživanja po osnovu naknada iz platnog prometa, provizija elektronskog bankarstva, kartica u iznosu od EUR 2.548 hiljada (31. decembar 2021: EUR 2.206 hiljada); i
- ostala nenaplativa potraživanja u iznosu od EUR 1.301 hiljada (31. decembar 2021: EUR 1.289 hiljada).

Sredstva stečena naplatom u iznosu od EUR 1.892 hiljade se odnose na sredstva stečena na osnovu aktiviranja sredstava obezbjeđenja kredita, a koja su u vlasništvu banke u periodu dužem od 12 mjeseci. Sredstva stečena po osnovu naplate potraživanja se evidentiraju po nižoj od ukupne vrijednosti potraživanja i procijenjene vrijednosti sredstva, odnosno po vrijednosti utvrđenoj u procesu sticanja.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2022. godine

24. DEPOZITI BANAKA I KLIJENATA KOJE SE ISKAZUJU PO AMORTIZOVANOJ VRIJEDNOSTI

	31. decembar 2022.	U hiljadama EUR 31. decembar 2021.
Depoziti po viđenju		
Banke i ostale finansijske institucije i društva	17.428	14.490
Državni i privatni fondovi	2.386	2.692
Privredna društva	550.876	373.745
Preduzetnici	20.392	7.898
Javne službe jedinica lokalne samouprave	33.320	26.128
Vlada Crne Gore	53.767	56.110
Regulatorne agencije	2.541	2.294
Nevladine i druge neprofitne organizacije	30.888	27.008
Fizička lica	521.003	437.329
Sredstva na escrow računu i ostalo	3.766	15
	1.236.367	947.709
Kratkoročni depoziti		
Banke i ostale finansijske institucije i društva	411	155
Privredna društva	7.767	11.786
Vlada Crne Gore	188	194
Nevladine i druge neprofitne organizacije	411	58
Fizička lica	52.204	64.271
	60.981	76.464
Dugoročni depoziti		
Banke, ostale finansijske institucije i društva	343	335
Državni i privatni fondovi	203	203
Privredna društva	6.387	2.678
Vlada Crne Gore	2	-
Nevladine i druge neprofitne organizacije	58	50
Fizička lica	16.710	24.385
	23.703	27.651
Obaveze za kamate	13	11
Vremenska razgraničenja	311	362
	1.321.375	1.052.197

Na dan 31. decembar 2022. godine, obaveze po osnovu depozita u iznosu od EUR 1.321.375 hiljada (31. decembar 2021. godine: EUR 1.052.197 hiljada) sastoje se od:

- Depozita banaka i centralnih banaka koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti u iznosu od EUR 1.460 hiljada (31. decembar 2021. godine: EUR 1.389 hiljada) i
- Depozita klijenata koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti u iznosu od EUR 1.319.915 hiljada (31. decembar 2021. godine: EUR 1.050.808 hiljada).

Depoziti po viđenju fizičkih lica su deponovani po kamatnoj stopi od 0% do 0,01% na godišnjem nivou.

Novi oročeni depoziti fizičkih lica su deponovani uz kamatnu stopu od 0,01% do 0,05% godišnje tokom 2022. godine.

Novi oročeni depoziti privrednih društava su deponovani uz kamatnu stopu od od 0% do 1% godišnje tokom 2022. godine, u zavisnosti od perioda oročavanja i iznosa koji se oročava.

Depoziti po viđenju privrednih društava su deponovani po kamatnoj stopi od 0% - 0,01% na godišnjem nivou.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2022. godine

25. KREDITI BANAKA I KLIJENATA KOJE SE ISKAZUJU PO AMORTIZOVANOJ VRIJEDNOSTI

	Valuta	U hiljadama EUR	
		31. decembar 2022.	31. decembar 2021.
<i>Obaveze prema matičnoj banci:</i>			
OTP Bank Plc. Budapest	EUR	25.000	36.643
		25.000	36.643
Obaveze za obracunate kamate		1	149
		25.001	36.792
<i>Obaveze prema ostalim kreditorima:</i>			
Direkcija za razvoj malih i srednjih preduzeća Crne Gore	EUR	412	451
Vlada CG	EUR	19.491	15.418
Evropska banka za obnovu i razvoj („EBRD“)	EUR	1.005	1.512
Evropska investiciona banka („EIB“)	EUR	-	9.063
Evropski fond za Jugoistočnu Evropu („EFSE »“)	EUR	3.538	4.712
		24.446	31.156
<i>Vremenska razgranicenja naknada po kreditima</i>			
	EUR	(57)	(75)
		24.362	31.081
		49.390	67.873

Kreditni primljeni od Direkcije za razvoj malih i srednjih preduzeća u iznosu od EUR 412 hiljada (31. decembar 2021: EUR 451 hiljada) odnose se na dugoročne kredite, sa rokom vraćanja od tri do osam godina, uz kamatnu stopu od 2% na godišnjem nivou.

Obaveze prema Vladi Crne Gore u iznosu od EUR 19.491 hiljada (31. decembar 2021. godine: EUR 15.418 hiljada) odnose se na sljedeće ugovore:

- Obaveze po osnovu Projekta "1000+" za odobravanje stambenih kredita socijalno ugroženim kategorijama stanovništva u iznosu EUR 803 hiljade (31. decembar 2020: EUR 892 hiljade) odnose se na Sporazuma o poslovnoj saradnji koji je zaključen u oktobru 2010. godine, na period od 20 godina, sa grace periodom do 5 godina i fiksnom kamatnom stopom 0,98%;
- Obaveze u iznosu EUR 3.643 hiljade (31. decembar 2020: EUR 3.904 hiljade) odnose se na Ugovor o saradnji na sprovođenju projekta 1000+ stanova koji je zaključen u 2016. godini, na period od 20 godina, sa grace periodom do 5 godina i fiksnom kamatnom stopom 0,75%;
- Obaveze u iznosu EUR 3.594 hiljade (31. decembar 2020: EUR 3.819 hiljade) odnose se na Ugovor o saradnji na sprovođenju projekta 1000+ stanova – Faza III koji je zaključen u junu 2019. godine, na period od 20 godina, sa grace periodom do 3 godina i kamatnom stopom 0%;
- Obaveze u iznosu od EUR 3.856 hiljada odnose se na dodatna sredstva u skladu sa Sporazum sa Vladom Crne Gore od oktobra 2020. godine, koje je Banka povukla u oktobru 2021. godine (realizacija IV faze projekta 1000+; zaključen na period od 20 godina, sa grace periodom do 3 godina i kamatnom stopom 0%).
- Obaveze u iznosu EUR 7.595 hiljada odnose se na Okvirni ugovor sa Vladom Crne Gore, koji je Banka zaključila krajem 2020. godine sa ciljem podrške autonomnim mikro, malim i srednjim preduzećima i preduzetnicima (MMSP), pogođenim pandemijom Covid 19.

Banka je tokom 2022. godine koristila kratkoročne pozajmice od matične kuće, po kamatnim stopama 0,72% - 0,81%. Na dan 31. decembar 2022. godine obaveze za kratkoročne pozajmice od matične banke iznose EUR 25.001 hiljada.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2022. godine

25. KREDITI BANAKA I KLIJENATA KOJE SE ISKAZUJU PO AMORTIZOVANOJ VRIJEDNOSTI (nastavak)

Takodje, Banka ima obaveze po osnovu pozajmica prema sljedećim institucijama:

- Evropskoj banci za obnovu i razvoj po osnovu dugoročnih kredita u ukupnom iznosu od EUR 1.005 hiljade, po osnovu Ugovora o GEFF (Green Economy Financing Facility) liniji, koji je potpisala Podgorička banka u decembru 2020. godine, sa rokom otplate 5 godina i grejs periodom 2 godine i varijabilnom godišnjom kamatnom stopom.
- Evropskom fondu za Jugoistočnu Evropu po osnovu dugoročnog kredita u iznosu od EUR 3.538 hiljada koji je namijenjen odobravanju stambenih kredita za fizička lica. Kredit je odobren na period od 10 godina. U skladu sa uslovima ugovora, Evropski fond za Jugoistočnu Evropu zahtjeva da koeficijent solventnosti Banke bude iznad definisanog nivoa i usklađenost sa zahtjevima Centralne banke Crne Gore u pogledu ostalih finansijskih pokazatelja. Takodje, zahtjeva se od Banke da održava i ostale finansijske pokazatelje u skladu sa definisanim nivoom kao što su: racio kreditne izloženosti, racio velikih izloženosti u odnosu na kapital, kumulativni gap dospjeća i ostalo. Na dan 31. decembar 2022. godine finansijski pokazatelji Banke su usaglašeni sa uslovima ugovora po navedenom osnovu.

26. REZERVE

	31. decembar 2022.	U hiljadama EUR 31. decembar 2021.
<i>Rezervisanja za vanbilansnu evidenciju</i>		
- Rezervisanja za gubitke po vanbilansnoj evidenciji	4.573	3.793
- Rezervisanja za gubitke po vanbilansnoj evidenciji – prenos u sklopu migracije potraživanja i obaveza	-	-
<i>Ukupno rezervisanja za vanbilansnu evidenciju (Napomena 12c)</i>	4.573	3.793
<i>Beneficije zaposlenima</i>		
- Rezervisanja za otpremnine i jubilarne nagrade	941	740
- Rezervisanja za otpremnine i jubilarne nagrade – prenos u sklopu migracije potraživanja i obaveza	-	-
	941	740
- Rezervisanja za neiskorišćene godišnje odmore	605	605
<i>Ukupno beneficije zaposlenima (Napomena 12c)</i>	1.546	1.345
<i>Ostale rezerve</i>		
- Rezervisanja za sudske sporove	2.074	2.035
- Rezervisanja za sudske sporove - prenos u sklopu migracije potraživanja i obaveza	-	-
- Rezervisanja za gubitke po osnovu moguće štete	1.636	23.787
<i>Ukupno ostale rezerve (Napomena 12c)</i>	3.710	25.822
	9.829	30.960

a) Rezervisanja za gubitke po osnovu moguće štete

Sprovedenjem sveobuhvatne interne kontrole poslovanja krajem 2021. i pocetkom 2022. godine, Banka je utvrdila nepravilnosti koje se odnose na nedolično postupanje i kršenje internih propisa od strane dijela zaposlenih Banke. Navedene nepravilnosti su rezultirale zloupotrebom sredstava Banke i klijenata.

Zbog navedenog, Banka je tokom januara i februara 2022. godine, proširila predmet istrage na cjelokupnu mrežu filijala i poslovanja što je rezultiralo otkrivanjem dodatnih slučajeva neodgovarajućeg postupanja i kršenja internih propisa. Istraga je pokazala da su pojedini zaposleni zloupotrijebili službeni položaj u privrednom poslovanju, što je dovelo do ugrožavanja interesa približno 200 klijenata Banke.

Dana 21. februara 2022. godine, dopisom broj 7856-22, Banka je obavijestila CBCG o utvrđenim nepravilnostima. U skladu sa svojom poslovnom praksom i procedurama rada, Banka je pokrenula i postupke utvrđivanja odgovornosti za povredu radne obaveze, kao i obavijestila Upravu policije i Specijalno državno tužilaštvo i podnijela krivične prijave zbog moguće zloupotrebe službenog položaja u privrednom poslovanju.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2022. godine

26. REZERVE (nastavak)

a) Rezervisanja za gubitke po osnovu moguće štete (nastavak)

Banka je donijela odluku da izvrši povraćaj svih sredstava klijenata Banke za koje je utvrđeno da su bili predmet zloupotrebe od strane dijela zaposlenih Banke, te stoga konzervativno procijenila moguću štetu na osnovu trenutno raspoloživih informacija i izdvojila rezervisanja za moguću štetu u iznosu od EUR 23.544 hiljada na dan 31. decembar 2021. godine. Banka je tokom 2022. godine uspjela da nadoknadi najveći dio oštećenih klijenata i isplati ukupno EUR 20.046 hiljada i tokom godine nisu identifikovane dodatne materijalno značajne žalbe, pored već predviđenih na dan 31. decembra 2021. godine.

Odgovor Banke na utvrđene prekršaje

Banka je pripremila akcioni plan i preduzela radnje na implementaciji niza aktivnosti sa ciljem značajnog unapređenja postojećeg sistema internih kontrola, čime bi se smanjila mogućnost sličnih zloupotreba u budućnosti i ukoliko do njih dođe, smanjio vremenski okvir u kojem će biti otkrivene, što bi trebalo ograničiti potencijalne gubitke.

U cilju praćenja istražnih radnji, Upravni odbor je formirao Odbor za upravljanje krizama koji se sastoji od najvišeg rukovodstva Banke i članova relevantnog šireg menadžmenta Banke, kao što je odjeljenje bezbjednosti Banke, odjeljenje pravnih poslova, direkcija za računovodstvo i izvještavanje, korporativna direkcija, direkcija za upravljanje prodajnom mrežom i ljudski resursi.

Banka je formirala nekoliko istražnih timova u cilju sprovođenja različitih djelova istrage i inicirala poboljšanje ukupnih procedura. Pored toga, Banka je suspendovala sve zaposlene za koje se sumnja da su učestvovali u identifikovanim prekršajima. Kao rezultat sveobuhvatnih kontrola i istraga koje su sprovedene od strane Banke, tokom oktobra 2022. godine utvrđeno je još jedno kršenje internih propisa. Međutim, nije rezultiralo materijalno značajnom štetom.

Do datuma ovih finansijskih izvještaja Banka je uspjela da završi planiranu istragu i kontrole. Na osnovu sprovedenih procedura, Rukovodstvo smatra da iznos rezervisanja predstavlja najbolju procjenu. Banka nastavlja saradnju sa nadležnim institucijama u cilju sprovođenja istrage, kontinuirano obezbjeđujući potrebnu dokumentaciju i dostupne informacije.

b) Rezervisanja za beneficije zaposlenima

Na dan 31. decembar 2022. godine Banka je izvršila rezervisanja po osnovu otpremnina za odlazak u penziju i jubilarne nagrade na osnovu procjene nezavisnog aktuara u iznosu od EUR 941 hiljada (2021: EUR 740 hiljada). Rezervisanja su pripremljena na osnovu sljedećih pretpostavki:

- Stopa za diskontovanje - 2,875%,
- Stopa rasta očekivanih budućih zarada 0,75%.

U skladu sa Kolektivnim ugovorom, Banka je u obavezi da prilikom odlaska u penziju zaposlenom isplati otpremninu u visini 6 prosječnih neto zarada zaposlenih u Banci koja važi u mjesecu koji prethodi mjesecu kojem se vrši isplata.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2022. godine

27. OSTALE OBAVEZE

	U hiljadama EUR	
	31. decembar 2022.	31. decembar 2021.
Obaveze po osnovu kastodi poslova	6.970	6.900
Obaveze po komisionim poslovima	7.562	6.434
Primljeni avansi	4.781	3.003
Obaveze za ostale poreze	195	115
Obaveze prema dobavljačima	175	273
Obaveze po osnovu zakupa	2.167	2.520
Privremeni račun	3.192	2.272
Vremenska razgraničenja za isplate zaposlenima	1.086	1.336
Vremenska razgraničenja za isplate zaposlenima – otpremnine	-	380
Vremenska razgraničenja i unaprijed naplaćeni prihodi	2.182	2.163
Vremenska razgraničenja primljenih garancija	935	860
Ostala pasiva	880	914
	30.125	27.171

Obaveze po osnovu zakupa

	U hiljadama EUR	
	2022.	2021.
Priznate obaveze po osnovu lizinga, na dan 01. januar	2.520	3.520
Kamata po osnovu lizing obaveza	55	100
Prilagođavanja tokom godine zbog novih zakupa i raskida ugovora	445	(131)
Plaćanja tokom godine	(853)	(969)
Prenos salda migracijom podataka	-	-
Priznate obaveze po osnovu lizinga, na dan 31. decembar	2.167	2.520
Od čega:		
- Obaveze sa rokom dospijanja dužim od 1 godine	1.894	1.791
- Obaveze sa rokom dospijanja od 1 godine	273	729

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2022. godine

28. KAPITAL

Na dan 31. decembar 2022. godine akcijski kapital Banke čini 355.717 običnih akcija (31. decembra 2021: 355.717 običnih akcija), pojedinačne nominalne vrijednosti od EUR 511,2919. Akcijski kapital iznosi EUR 181.875 hiljada. Sve emitovane akcije su u potpunosti plaćene.

Na dan 31. decembar 2022. godine jedini akcionar Banke je OTP Bank Plc Budapest sa 100% udjela u kapitalu.

U skladu sa propisima Centralne banke Crne Gore, Banka je na dan 31. decembar 2022. godine obavezna da održava minimalan koeficijent solventnosti kapitala od 10,19%. Koeficijent ukupnog kapitala (TCR) Banke na dan 31. decembar 2022. godine bio je 19,58%.

Banka je dužna da obim svog poslovanja uskladi sa propisanim pokazateljima, odnosno da obim i strukturu svojih rizičnih plasmana uskladi sa Zakonom o bankama i propisima Centralne banke Crne Gore. Na dan 31. decembar 2022. godine Banka ne odstupa od propisanih limita.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2022. godine

28. KAPITAL (nastavak)

28.1. Regulatorni kapital

Kako je propisano Odlukom o adekvatnosti kapitala kreditnih institucija („Sl. list CG“ br. 128/20, i 140/21) Banka je dužna da utvrđuje adekvatnost kapitala na bazi regulatornog kapitala, kao i koeficijente redovnog osnovnog kapitala, osnovnog kapitala i ukupnog kapitala.

Regulatorni kapital na dan 31. decembar 2022. godine čine:

	U hiljadama EUR	
	31. decembar 2022.	01. januar 2022.¹
REGULATORNI KAPITAL	190.611	187.792
OSNOVNI KAPITAL (Tier 1)	190.611	187.792
REDOVNI OSNOVNI KAPITAL (CET 1)	190.611	187.792
Instrumenti kapitala koji se priznaju kao redovni osnovni kapital	181.875	181.875
Plaćeni instrumenti kapitala	181.875	181.875
Neraspoređena (zadržana) dobit	23.573	20.748
Neraspoređena (zadržana) dobit iz prethodnih godina	23.573	20.748
Dobit ili gubitak koji pripadaju vlasnicima matičnog društva	30.863	2.294
Dio dobiti ostvarene u toku tekuće godine ili dobiti ostvarene na kraju tekuće godine koji nije priznat	(30.863)	(2.294)
Akumulirana ostala sveobuhvatna dobit (FVOCI)	2.060	196
Dobici ili gubici nastali ponovnim vrednovanjem instrumenata raspoloživih za prodaju utvrđenih u skladu sa MSFI 9	2.060	196
Ostale rezerve	1.008	1.003
Usklađivanja redovnog osnovnog kapitala zbog prudencijalnih filtera	(5)	(3)
Usklađivanja vrednovanja zbog zahtjeva za oprezno (prudencijalno) vrednovanje (AVA)	(5)	(3)
Usklađivanja vrednovanja izračunata prema jednostavnom pristupu	(5)	(3)
Ostala nematerijalna imovina	(6.455)	(7.314)
Ostala nematerijalna imovina prije odbitka odloženih poreskih obaveza	(6.455)	(7.314)
Pozitivna razlika između iznosa obračunatih rezervacija za potencijalne gubitke i zbira iznosa ispravke vrijednosti za stavke bilansne aktive i rezervisanja za vanbilansne stavke klasifikovane kao dobra aktiva	(3.721)	(2.438)
Pozitivna razlika između iznosa obračunatih rezervacija za potencijalne gubitke i zbira iznosa ispravke vrijednosti za stavke bilansne aktive i rezervisanja za vanbilansne stavke klasifikovane kao nekvalitetne izloženosti na koje se ne primjenjuje odbitna stavka od redovnog osnovnog kapitala iz člana 18 tačka 13 Odluke o adekvatnosti kapitala kreditnih institucija (jer su nastale prije početka primjene ove odluke)	(7.918)	(6.469)
Ostali elementi ili odbici od redovnog osnovnog kapitala	194	194

¹ Uslijed primjene nove regulative Centralne banke Crne Gore koja važi od 01.01.2022. godine, radi prikaza uporednih podataka, korišćeni su podaci sa stanjem na 01.01.2022. godine.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2022. godine

28. KAPITAL (nastavak)

28.2. Regulatorni kapital (nastavak)

Na osnovu odredbi Odluke o adekvatnosti kapitala kreditnih institucija („Sl. list CG“ br. 128/20, i 140/21) Banka je izvršila izračunavanje koeficijenta solventnosti.

Na dan 31. decembar 2022. godine prema obračunu Banke koeficijent solventnosti je iznosio:

	31. decembar 2022.	U hiljadama EUR 01. januar 2022.²
STRUKTURA REGULATORNOG KAPITALA		
Regulatorni kapital	190.611	187.792
Osnovni kapital (Tier 1)	190.611	187.792
Redovni osnovni kapital (CET 1)	190.611	187.792
Dodatni osnovni kapital (AT1)	-	-
Dopunski kapital (Tier 2)	-	-
Regulatorni kapital	190.611	187.792
KOEFICIJENTI ADEKVATNOSTI KAPITALA		
Koeficijent redovnog osnovnog kapitala (CET1) - min 4,5%	19,58%	22,84%
Koeficijent osnovnog kapitala (Tier 1) - min 6%	19,58%	22,84%
Koeficijent ukupnog kapitala (TCR) - min 8%	19,58%	22,84%
BAFERI KAPITALA		
Bafer za očuvanje kapitala	0,625%	0,625%
Kontraciklični bafer kapitala	0,064%	0,000%
Bafer za strukturni sistemski rizik	1,500%	1,500%
Bafer za globalnu sistemski važnu (GSV) kreditnu instituciju	0,000%	0,000%
Bafer za ostale sistemski važne (OSV) kreditne institucije	1,000%	1,000%
Kombinovani bafer koji se primjenjuje na kreditnu instituciju	2,189%	2,125%
IZLOŽENOST RIZIKU PREMA VRSTAMA RIZIKA		
<u>Ukupan iznos izloženosti riziku</u>	973.312	822.155
Iznosi rizikom ponderisanoj izloženosti kreditnom riziku, kreditnom riziku druge ugovorne strane i slobodne isporuke	871.311	736.295
Standardizovani pristup	871.311	736.295
Ukupan iznos izloženosti operativnom riziku	101.807	85.860
Jednostavni pristup operativnom riziku	101.807	85.860
Ostali iznosi izloženosti	194	-

² Uslijed primjene nove regulative Centralne banke Crne Gore koja važi od 01.01.2022. godine, radi prikaza uporednih podataka, korišćeni su podaci sa stanjem na 01.01.2022. godine.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2022. godine

29. VANBILANSNA EVIDENCIJA

	U hiljadama EUR	
	31. decembar 2022.	31. decembar 2021.
<i>Garancije, jemstva i preuzete neopozive obaveze:</i>		
Plative garancije	43.970	33.559
Činidbene garancije	61.633	48.467
Neiskorišćeni dokumentarni akreditivi	791	860
Neopozive obaveze za davanje kredita	166.132	150.973
	<hr/>	<hr/>
Ukupna izloženost kreditnom riziku po vanbilansnim stavkama	272.526	233.859
	<hr/>	<hr/>
<i>Sredstva obezbjeđenja:</i>		
- hipoteke	1.429.688	1.281.053
- zaloga/ostalo	135.798	138.627
- hartije od vrijednosti	2.730	2.468
- Polisa osiguranja	165.789	168.947
- Depozit	11.335	6.929
	<hr/>	<hr/>
	1.745.340	1.598.024
	<hr/>	<hr/>
Data sredstva obezbjeđenja		
- mjenica	14.644	14.643
	<hr/>	<hr/>
<i>Loro poslovi</i>		
- Loro akreditivi	933	933
- Loro garancije	-	74.175
	<hr/>	<hr/>
	933	75.108
	<hr/>	<hr/>
<i>Druge vanbilansne pozicije:</i>		
- primljene kreditne obligacije	6.696	30.804
- retransferisani krediti	40.110	40.164
- servisni krediti	7.297	7.584
- otpisana potraživanja iz interne evidencije	33.188	36.097
- evidentna kamata	4.537	3.996
	<hr/>	<hr/>
	91.828	118.645
	<hr/>	<hr/>
Vanbilansna evidencija bez uticaja na kreditni rizik	1.852.745	1.806.421
	<hr/>	<hr/>
Ukupna vanbilansna evidencija	2.125.271	2.040.280
	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2022. godine

30. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM LICIMA

Lica povezana sa Bankom su matična Banka, članice OTP Grupe i zaposleni Banke.

Pregled potraživanja i obaveza prema povezanim licima na dan 31. decembar 2022. godine u sljedećoj tabeli:

	31. decembar 2022.	U hiljadama EUR 31. decembar 2021.
<i>Kredit i potraživanja od banaka po amortizovanoj vrijednosti:</i>		
- OTP Bank, Budimpešta, Madjarska	1.591	5.842
- OTP BANKA SRBIJA A.D. NOVI SAD	3	104
<i>Kredit i potraživanja od klijenata po amortizovanoj vrijednosti:</i>		
- Radnici Banke	13.590	12.465
	<u>15.184</u>	<u>18.411</u>
<i>Investicije u zavisna društva:</i>		
- OTP Debt Collection doo, Podgorica	335	335
	<u>335</u>	<u>335</u>
<i>Ostala sredstva:</i>		
-OTP Banka Hrvatska dioničko društvo	-	3
- OTP Bank, Budimpešta, Madjarska	122	-
- OTP Bank Albanija	46	7
- OTP Debt Collection doo, Podgorica	-	1
	<u>-</u>	<u>1</u>
Ukupna potraživanja	<u><u>15.687</u></u>	<u><u>18.757</u></u>
<i>Depoziti klijenata koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti:</i>		
- Radnici Banke	4.470	4.614
- OTP Debt Collection doo, Podgorica	5.344	2.699
- Debt Management Project Montenegro doo, Podgorica	1.203	925
- OTP Albania	324	288
	<u>11.341</u>	<u>8.526</u>
<i>Kredit i banaka i centralnih banaka koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti:</i>		
- OTP Bank, Budimpešta, Madjarska	25.000	36.643
<i>Ostale obaveze:</i>		
- OTP Bank, Budimpešta, Madjarska	483	293
- OTP Albania	1	-
	<u>1</u>	<u>-</u>
Ukupne obaveze	<u><u>36.825</u></u>	<u><u>45.462</u></u>
Neto (obaveze) / potraživanja	<u><u>(21.138)</u></u>	<u><u>(26.705)</u></u>
Vanbilansna evidencija		
<i>Primljene garancije:</i>		
-SKB banka	500	-
-OTP BANKA SRBIJA A.D. NOVI SAD	571	36
	<u>571</u>	<u>36</u>
Ukupno vanbilansna evidencija	<u><u>1.071</u></u>	<u><u>36</u></u>

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2022. godine

30. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM LICIMA (nastavak)

Kratkoročni i dugoročni krediti radnicima banke odobravani su na period od 1 do 25 godina. Kratkoročni plasmani zaposlenima (keš krediti) su odobravani sa kamatom stopom (NKS) u rasponu od 2,05% do 8,49% na godišnjem nivou, dok su stambeni krediti (novi plasmani) uglavnom odobravani sa kamatom stopom (NKS) u rasponu od 3,99% na godišnjem nivou, a hipotekarni su odobravani sa kamatom stopom (NKS) u rasponu od 3,99% do 4,99% na godišnjem nivou.

Dugoročni krediti radnicima banke obuhvataju kredite za kupovinu stambenih jedinica, hipotekarne kredite, dok su kratkoročne uglavnom činili gotovinski krediti. Zaposleni su sredstva deponovali po standardnim uslovima banke u datom trenutku tokom 2022. godine.

Prihodi i rashodi nastali iz transakcija sa povezanim pravnim licima su sljedeći:

	U hiljadama EUR	
	2022.	2021.
<i>Prihodi od kamata i slični prihodi:</i>		
- OTP Bank, Budimpešta, Madjarska	903	79
- Radnici Banke	546	478
	<u>1.449</u>	<u>557</u>
<i>Prihodi od naknada i provizija:</i>		
- OTP Bank, Budimpešta, Madjarska	57	7
- OTP Debt Collection doo, Podgorica	1	1
- Debt Management Project Montenegro doo, Podgorica	1	1
- OTP banka Srbija	2	1
- OTP Albanija	182	52
	<u>243</u>	<u>62</u>
Ostali prihodi		
- OTP bank Hrvatska	2	3
- OTP bank S.A.	6	20
	<u>8</u>	<u>85</u>
Ukupni prihodi	<u>1.700</u>	<u>642</u>
<i>Rashodi od kamata i slični rashodi:</i>		
- Radnici banke	(13)	-
- OTP Bank, Budimpešta, Madjarska	(743)	(709)
	<u>(756)</u>	<u>(709)</u>
<i>Rashodi naknada i provizija:</i>		
- OTP Bank, Budimpešta, Madjarska	(8)	(7)
	<u>(8)</u>	<u>(7)</u>
<i>Opšti i administrativni troškovi:</i>		
- OTP Bank, Budimpešta, Madjarska	(668)	(582)
- OTP Albania	(56)	-
	<u>(724)</u>	<u>(582)</u>
Ukupni rashodi	<u>(1.488)</u>	<u>(1.298)</u>
Neto prihodi	<u>212</u>	<u>(656)</u>

U periodu od 01 januara do 31. decembra 2022. godine, naknade isplaćene licima sa posebnim ovlaštenjima i odgovornostima iznose EUR 1.883 hiljade (31. decembar 2021. godine: EUR 2.190 hiljada).

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2022. godine

31. GOTOVINA I GOTOVINSKI EKIVALENTI (za potrebe sastavljanja Izvještaja o novčanim tokovima)

	U hiljadama EUR	
	31. decembar 2022.	31. decembar 2021.
Gotovina u blagajni u eurima	42.937	43.009
Gotovina u blagajni u stranoj valuti	2.715	2.624
Žiro račun	251.032	127.462
Korespondentni računi kod inostranih banaka	85.602	121.813
Ostalo	5.857	1.961
	388.143	296.869

32. SUDSKI SPOROVI

Na dan 31. decembar 2022. godine Banka je uključena u veći broj sudskih sporova koji proizilaze iz njenog svakodnevnog poslovanja i odnose se na komercijalna i ugovorna pitanja, kao i pitanja koja se tiču radnih odnosa. Po procjeni Odjeljenja za pravne poslove Banke i advokatske kancelarije koja zastupa Banku, ukupna vrijednost sporova iznosi EUR 6.327 hiljadu u koji iznos nisu uključeni troškovi sudskog postupka (31. decembar 2021: EUR 6.712 hiljada). Dodatno, navedeni iznos ne uključuje eventualne zatezne kamate koje mogu biti utvrđene po okončanju sudskih sporova, s obzirom na to da rukovodstvo nije u mogućnosti da utvrdi potencijalne efekte zateznih kamata koji mogu nastati po osnovu ovih sporova do datuma izdavanja ovih pojedinačnih finansijskih izvještaja.

Banka je sa stanjem na dan 31. decembar 2022. godine ima izdvojena rezervisanja za potencijalne gubitke po osnovu sudskih sporova iznosa od EUR 2,074 hiljade (31 decembar 2021. godine: EUR 2.035 hiljada) (Napomena 27). Ishod sporova koji su u toku, a za koje nije izvršeno rezervisanje, nije moguće za sada pouzdano procijeniti, ali mišljenje Rukovodstva i pravnog savjetnika je da se ne očekuju dodatni negativni ishodi sporova koji bi mogli imati materijalno značajne efekte na pojedinačne finansijske izvještaje Banke.

Na dan 31. decembar 2022. godine, Banka vodi pravni postupak u cilju namirenja dospjelih obaveza po osnovu 2.684 kreditnih ugovora, uključujući pravna i fizička lica (31 decembar 2021. godine: 2.653 kreditnih ugovora). Kreditna izloženost Banke po osnovu ovih ugovora na navedeni datum iznosi EUR 20.572 hiljada (31 decembar 2021. godine: EUR 22.466 hiljada). Broj aktivnih postupaka može biti veći od broja ugovora nad kojim se postupci vode, imajući u vidu da po jednom ugovoru o kreditu Banka može voditi više postupaka (npr nad dužnikom i nad zirantima).

Centar za zaštitu potrošača (CEZAP) je tužio Banku pred Osnovnim sudom u Podgorici tvrdeći da je banka povrijedila član 23. stav 2. Zakona o potrošačkim kreditima određujući naknadu za prijevremenu otplatu kredita u iznosu od 1% ili 0,5 % od iznosa kredita koji se prijevremeno otplaćuje, čime je ujedno i provrijedila kolektivna prava potrošača. CEZAP je od suda takođe tražio da Banci bude zabranjeno da u ugovorima koje nudi potrošačima određuje naknadu za prijevremenu otplatu kredita u procentu, zavisno od iznosa kredita, odnosno od iznosa kredita koji se prijevremeno otplaćuje. Osnovni sud je 14.1.2021. godine donio Presudu kojom je utvrđeno da je Banka povrijedila odredbu člana 23, stav 2, Zakona o potrošačkim kreditima određujući naknadu za prijevremenu otplatu kredita u iznosu od 1% ili 0,5% iznosa kredita koji se prijevremeno vraća, čime je povrijedila kolektivna prava potrošača. Prvostepena presuda takođe zabranjuje da u ugovorima koje Banka nudi potrošačima određuje naknadu za prijevremenu otplatu kredita u procentima zavisno od iznosa kredita, odnosno od iznosa koji se prijevremeno otplaćuje i to u roku od 15 dana od pravosnažnosti presude. Drugostepeni sud je potvrdio prvostepenu odluku, dok je odlukom Vrhovnog suda revizija odbijena. Banka je izjavila i Ustavnu žalbu i trenutno čeka odluku.

Osim ovog, CEZAP je 19. januara 2022. godine tužio Banku tvrdnjom da Banka krši kolektivna prava potrošača tako što u Listi uslova za kredite definiše naknadu za obradu kredita u visini od 1% do 1,7% od iznosa kredita koji se odobrava i u zavisnosti od vrste kredita. Osnovni sud je 21. novembra 2022. godine donio odluku kojom utvrđuje da je Banka prekršila odredbu člana 102, stav 1, Zakona o zaštiti potrošača određujući naknadu za obradu kredita u iznosu od 1 % ili 1,7 % od iznosa kredita, čime je prekršila kolektivna prava potrošača. Prvostepenom presudom je zabranjeno i da se u ugovorima koje Banka nudi potrošačima utvrđuje naknada za obradu kredita u procentima u zavisnosti od vrste kredita. Na prvostepenu odluku Banka je izjavila žalbu i trenutno čeka odluku Višeg suda.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2022. godine

33. USAGLAŠENOST SA POKAZATELJIMA CENTRALNE BANKE CRNE GORE

Banka je dužna da svoje poslovanje obavlja u skladu sa odredbama Zakona o kreditnim institucijama i podzakonskim aktima donijetim na osnovu tog Zakona.

Usaglašenost sa pokazateljima poslovanja propisanim od strane Centralne banke Crne Gore na dan 31. decembar 2022. godine je prikazana kao što slijedi:

	Ostvareni pokazatelji poslovanja	
	31. decembar 2022.	31. decembar 2021.
Regulatorni kapital	190.611	187.792 ³
Koeficijent redovnog osnovnog kapitala (CET1) - min 4,5%	19,58%	22,84% ³
Koeficijent osnovnog kapitala (Tier 1) - min 6%	19,58%	22,84% ³
Koeficijent ukupnog kapitala (TCR) - min 8%	19,58%	22,84% ³
Dnevni koeficijent likvidnosti na 31. decembar 2022. godine (minimalni koeficijent 0,9)	1,57	1,51
Dekadni koeficijent likvidnosti za dekadu koja se završava na 31. decembar 2022. godine (minimalni koeficijent 1)	1,74	1,53
Izloženost banke prema jednom licu ili grupi povezanih lica (više od 10% osnovnog kapitala)	19,51%	19,43%
Zbir velikih izloženosti	112,75%	61,43%
Ukupna izloženost prema licima koja imaju kvalifikovano učešće u Grupi	0,83%	3,16%
Ukupna izloženost prema licima povezanim s Bankom	4,94%	14,13%
Koeficijent ulaganja u osnovna sredstva	11,45%	12,35%

Banka redovno prati i kontroliše navedene propisane pokazatelje poslovanja. Banka je u toku 2022. godine bila usklađena sa propisanim pokazateljima poslovanja.

34. PORESKI RIZICI

Poreski zakoni Crne Gore se često različito tumače i predmet su čestih izmjena. Tumačenje poreskih zakona od strane poreskih vlasti u odnosu na transakcije i aktivnosti Banke mogu se razlikovati od tumačenja rukovodstva Banke. Kao rezultat iznijetog, transakcije mogu biti osporene od strane poreskih vlasti i Banci može biti određen dodatni iznos poreza, kazni i kamata. Period zastarjelosti poreske obaveze je pet godina. To praktično znači da poreske vlasti imaju prava da odrede plaćanje neizmirenih obaveza u roku od pet godina od kada je obaveza nastala.

³ Uslijed primjene nove regulative Centralne banke Crne Gore koja važi od 01.01.2022. godine, radi prikaza uporednih podataka, korišćeni su podaci sa stanjem na 01.01.2022. godine

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2022. godine

35. DEVIZNI KURSEVI

Zvanični kursevi valuta koji su korišćeni za preračun deviznih pozicija bilansa stanja u EUR bili su:

	31. decembar	31. decembar
	2022.	2021.
USD	0,9376	0,8823
CHF	1,0155	0,9650
GBP	1,1275	1,1915

36. DOGAĐAJI NAKON DATUMA IZVJEŠTAVANJA

Nije bilo usklađujućih događaja nakon datuma izvještavanja koji mogu uticati na finansijski položaj i rezultat Banke na dan 31. decembar 2022. godine.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2022. godine

37. OPŠTI PODACI O BANCI

U skladu sa Odlukom o sadržaju, rokovima i načinu sačinjavanja i dostavljanja finansijskih izvještaja banaka („Sl. list CG“ br.34/22) opšti podaci o Banci su prezentirani kako slijedi:

Naziv Banke: Crnogorska komercijalna banka AD, Podgorica;

Adresa: 81000 Podgorica, Bulevar revolucije 17

Matični broj: 02239108

Telefon/Fax: +382 20 415 500

Broj upisa u registar: 4-0001633

Datum osnivanja: 17. januar 1997. godine

Opis strukture vlasništva: Akcionarsko društvo sa udjelom stranog kapitala 100%

Opis djelatnosti: Ostalo monetarno posredovanje

Šifra djelatnosti: 6419

Adresa internet stranice: www.ckb.me

Adresa elektronske pošte: info@ckb.me

Banka ima centralu u Podgorici, 18 filijala, 14 ekspozitura i 1 šalter na teritoriji Crne Gore.

Broj zaposlenih na dan 31. decembar 2022. godine je 539 zaposlenih.

Žiro račun: 907-510001-86, kod Centrane Banke Crne Gore

Podaci o predsjedniku i članovima Nadzornog i Upravnog odbora na dan 31.12.2022. godine:

	Ime i prezime	Mjesto prebivališta
Predsjednik Nadzornog odbora	Daniel Gyuris	Budapest, Hungary
član	Bernadett Dancsne Engler	Budapest, Hungary
član	Pal Gombos	Budapest, Hungary
član	Kalman Kiss	Budapest, Hungary
član	Igor Noveljić	Podgorica, Montenegro
Predsjednik Upravnog odbora	Tamás Kamarási	Podgorica, Montenegro
član	Nikola Perišić	Podgorica, Montenegro
član	Maja Krstić	Podgorica, Montenegro
član	Viktor Vorobej	Podgorica, Montenegro
član	Ivan Vučinić	Podgorica, Montenegro
član	Stela Bošković	Podgorica, Montenegro
član	Dino Redžepagić	Podgorica, Montenegro

OTP Bank Plc Budimpešta ima 100% učešća u kapitalu Banke.

Emisije akcija i oznake emisija:

Oznaka emisije	Nominalna vrijednost akcija	Broj akcija
MECKBPRAOPG8	511,2919	355.717

Međunarodni identifikacioni broj redovnih akcija (ISIN): MECKBPRAOPG8.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2022. godine

37. OPŠTI PODACI O BANCI (Nastavak)

Berza i kotacije u koju su uvrštene akcije:

<u>Naziv berze</u>	<u>Naziv kotacije</u>
Montenegroberza AD, Podgorica	CKBP

Cijena akcija na berzi:

	<u>Najniža</u>	<u>Redovne akcije</u>	<u>Najviša</u>
u prethodnoj godini	2.959,76		2.959,76
u tekućoj godini	2.959,76		2.959,76

Tokom 2022. godine nije bilo trgovine akcijama Banke.

Cijena akcija na početku i na kraju izvještajnog perioda:

	<u>Najniža</u>	<u>Redovne akcije</u>	<u>Najviša</u>
u prethodnoj godini	2.959,76		2.959,76
u tekućoj godini	2.959,76		2.959,76

Tržišna kapitalizacija je iznosila EUR 792.342 hiljada.

	<u>Neto profit po akciji</u>	<u>Odnos tržišne cijene akcije i neto profita po akciji</u>	<u>Knjigovodstvena vrijednost po akciji</u>
u prethodnoj godini	6	459 / 1	585
U tekućoj godini	87	34 / 1	677

Napomena: Podaci u izvještaju koji se odnose na cijenu akcija i tržišnu kapitalizaciju su posljednje evidentirane vrijednosti na berzi. Posljednja promjena koja je evidentirana na berzi sa akcijama Banke je 18. decembar 2006 godine.

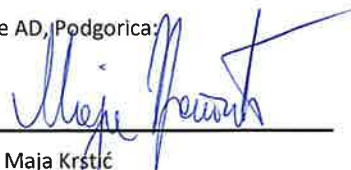
Podgorica, 23. mart 2023. godine

Potpisano u ime Crnogorske komercijalne banke AD, Podgorica:

Tamas Kamarasi

Predsjednik Upravnog odbora

Maja Krstić

Član Upravnog odbora

Srđan Janković

Direktor Direkcije za finansije

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA O POSLOVANJU
Crnogorske komercijalne banke a.d Podgorica za
godinu koja se završava na dan 31. decembar 2022. godine

SADRŽAJ

UVOD	3
I. Opis poslovnih aktivnosti.....	4
II. Organizaciona struktura	5
III. Informacije o radu Nadzornog odbora i Upravnog odbora.....	6
III.1. Makroekonomski pokazatelji.....	8
III.2. Poslovne aktivnosti Banke.....	10
III.3. Poslovi sa stanovništvom.....	10
III.4. Poslovi sa pravnim licima.....	11
III.5. Poslovi sa Vladom Crne Gore i drugim korisnicima budžeta	11
III.6. Grafički prikaz kreditnog i depozitnog portfolija Banke.....	11
IV. Analiza finansijskog položaja i rezultata banke.....	12
IV.1.1 Analiza kapitala	15
IV.1.2 Regulatorni kapital.....	15
IV.2. Ulaganja u akcije pravnih lica	17
V. Transakcije sa povezanim licima	18
VI. Upravljanje rizicima.....	19
VI.1. Kreditni rizik i vrednovanje stavki bilansne aktive i vanbilansnih stavki.....	20
VI.2. Rizik zemlje i rizik druge ugovorne strane.....	28
VI.3. Tržišni rizik.....	28
VI.4. Rizik likvidnosti.....	28
VI.5. Operativni rizik.....	29
VI.6. Reputacioni rizik.....	30
VII. Obrazovanje zaposlenih	30
VIII. Planirane aktivnosti	31
IX. Pitanje životne sredine i društvene odgovornosti	32
X. Pravila korporativnog upravljanja i sistem unutrašnje kontrole	32
XI. Izjava odgovornog lica.....	33

UVOD

Crnogorska komercijalna banka a.d., Podgorica (u daljem tekstu „Banka“) sastavlja Izveštaj menadžmenta o poslovanju u skladu sa odredbama Zakona o tržištu kapitala („Sl. list CG“ br. 01/18), koje regulišu izvještavanje emitenata i Zakona o računovodstvu („Sl. list CG“, br. 145/21 i 152/22), koje regulišu nefinansijsko izvještavanje velikih pravnih lica. Banka sastavlja pojedinačne finansijske izvještaje (u daljem tekstu „finansijski izvještaji“) u skladu sa Zakonom o računovodstvu („Sl. list CG“, br. 145/21 i 152/22), Zakonom o kreditnim institucijama („Sl. list CG“ br. 72/19, 82/20 i 8/21) i odlukama Centralne banke Crne Gore, koje regulišu finansijsko izvještavanje banaka.

Priloženi finansijski izvještaji pripremljeni su u skladu sa Odlukom Centralne banke Crne Gore o sadržaju, rokovima i načinu sačinjavanja i dostavljanja finansijskih izvještaja banaka („Sl. list CG“, br. 34/22).

Prilikom sastavljanja ovih pojedinačnih finansijskih izvještaja Banka je primijenila politike koje su u skladu sa propisima Centralne banke Crne Gore. Zakon o kreditnim institucijama, član 220, propisuje obavezu kreditnih institucija da sastavljaju i objavljuju finansijske iskaze u skladu sa ovim zakonom, propisima donijetim na osnovu ovog zakona i Međunarodnim računovodstvenim standardima, odnosno Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja (u daljem tekstu: MRS/MSFI). U skladu sa istim članom Zakona o kreditnim institucijama, kreditne institucije su dužne da primjenjuju MRS i MSFI od datuma koji je Odbor za međunarodne računovodstvene standarde (IASB) odredio kao dan početka njihove primjene, ukoliko Centralna banka za određeni MRS/MSFI ne odredi drugi datum kao dan početka njegove primjene.

Zakon o računovodstvu propisuje obavezu za pravna lica da sastavljaju, dostavljaju i objavljuju pojedinačne finansijske izvještaje, kao i konsolidovane finansijske izvještaje kada imaju kontrolu (matična pravna lica) nad jednim ili više pravnih lica (zavisna pravna lica), u skladu sa ovim zakonom, MRS i MSFI.

Priloženi pojedinačni finansijski izvještaji predstavljaju pojedinačne finansijske izvještaje Banke, na dan 31. decembar 2022. godine.

Pojedinačni finansijski izvještaji Banke su iskazani u eurima (EUR), koja je funkcionalna valuta Banke i zvanična valuta u kojoj se podnose finansijski izvještaji u Crnoj Gori. Osim ako nije drugačije naznačeno, svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR.

Za pripremu ovog izvještaja, korišćeni su pregledi i informacije za sve stavke finansijskog izvještaja tekućeg perioda sa pregledom i informacijama prethodnog perioda. Informacije su sačinjene na osnovu istih načela i za jednak vremenski period.

I. OPIS POSLOVNIH AKTIVNOSTI

Banka je od Centralne banke Crne Gore, Rješenjem broj 0101-72/1-2002 od 18. februara 2002. godine, dobila odobrenje za rad.

Takođe je od Komisije za hartije od vrijednosti upisana u Registar emitenata hartija od vrijednosti pod brojem 51 (Rješenje broj 02/3-47/2-01 od 12. jula 2001. godine).

U skladu sa Zakonom o kreditnim institucijama, Odlukom o osnivanju i Statutom, Banka obavlja poslove primanja depozita i drugih sredstava fizičkih i pravnih lica i odobravanje kredita i drugih plasmana iz tih sredstava, u cjelini ili djelimično, za svoj račun.

Banka obavlja bankarske poslove u skladu sa Zakonom o kreditnim institucijama.

Pored bankarskih poslova iz prethodnog stava, Banka može da obavlja i sljedeće poslove:

- 1) izdavanje garancija i preuzimanje drugih vanbilansnih obaveza,
- 2) kupovina, prodaja i naplata potraživanja (factoring, forfeiting i dr.),
- 3) izdavanje, obrada i evidentiranje platnih instrumenata,
- 4) platni promet u zemlji i sa inostranstvom, u skladu sa propisima kojima se uređuje platni promet,
- 5) finansijski lizing,
- 6) poslove sa hartijama od vrijednosti, u skladu sa zakonom kojim se uređuju hartije od vrijednosti,
- 7) trgovanje u svoje ime i za svoj račun ili za račun klijenta:
  - stranim sredstvima plaćanja, uključujući mjenjačke poslove,
  - finansijskim derivatima,
- 8) depo poslovi,
- 9) izrada analiza i davanje informacija i savjeta o kreditnoj sposobnosti privrednih društava i preduzetnika i drugim pitanjima u vezi poslovanja,
- 10) iznajmljivanje sefova,
- 11) poslove koji su dio bankarskih poslova, pomoćne poslove u odnosu na poslove banke i poslove neposredno povezane sa poslovima Banke, u skladu sa zakonom i Statutom.

Banka obavlja poslove zastupanja u osiguranju, u skladu sa odobrenjem Centralne banke Crne Gore i saglasnošću Agencije za nadzor osiguranja.

Tokom 2022. godine, Banka je revidirala i ažurirala značajan broj internih politika i procedura, radila kako na poboljšanju efikasnosti, tako i na modernizaciji procesa.

Sjedište Banke je u Bulevaru revolucije 17, Podgorica.

Poslovne aktivnosti Banka sprovodi na teritoriji cijele Crne Gore, sa rasprostranjenom mrežom poslovnih jedinica.

Na dan 31. decembar 2022. godine Banku čine centrala u Podgorici, 18 filijala, 14 ekspozitura i 1 šalter na teritoriji Crne Gore.

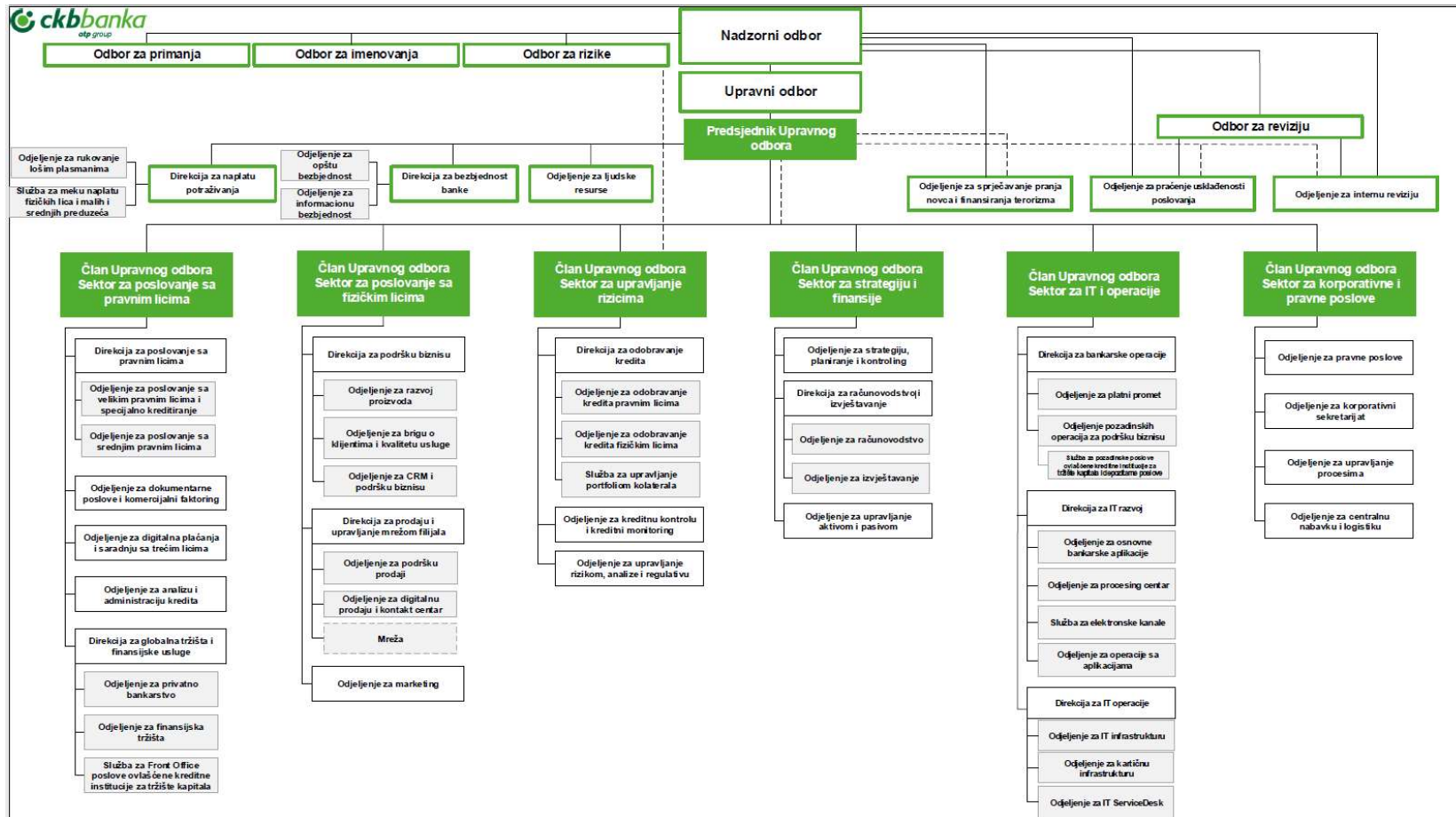
Na dan 31. decembar 2022. godine Banka ima 539 zaposlena radnika (31. decembar 2021. godine: 570 zaposlenih).

Na osnovu odluke Odbora Direktora i ugovora o prenosu udjela u OTP Debt Collection, d.o.o. Podgorica, Banka je postala vlasnik 100% kapitala u OTP Debt Collection, doo Podgorica za naknadu od EUR 335 hiljada. Banka je kao vlasnik OTP Debt Collection, d.o.o. Podgorica zvanično registrovana u Centralnom registru privrednih subjekata dana 17. decembra 2018. godine.

Banka je 16. jula 2019. godine postala vlasnik 90,56% akcionarskog kapitala Societe Generale Montenegro AD Podgorica, crnogorske podružnice Societe Generale Grupe. 20. decembra 2019. godine kupovinom preostalih 9,44% akcija manjinskih akcionara, Banka postaje vlasnik 100% akcija Podgoričke banke. Pripajanje Podgoričke banke AD Podgorica, Member of OTP Group („Podgorička banka“) Crnogorskoj komercijalnoj banci AD Podgorica okončano je 11. decembra 2020. godine, time što je donešeno rješenje od strane CRPS-a kojim se iz registra briše Podgorička banka i rješenje kojim se registruje pripajanje Podgoričke banke CKB banci.

U toku 2022. godine, Banka nije vršila otkup sopstvenih akcija.

II. ORGANIZACIONA STRUKTURA

III. Informacije o radu Nadzornog odbora i Upravnog odbora

Organi upravljanja Bankom su Nadzorni odbor i Upravni odbor.

Nadzorni odbor obavlja funkciju nadzora nad poslovanjem Banke. Za članove Nadzornog odbora imenovana su 4 strana i 1 domaći državljanin. Nadzorni odbor se sastoji od 5 članova, od čega su tri člana lica nezavisna od Banke.

Svi članovi Nadzornog odbora Banke ispunjavaju uslove propisane Zakonom o kreditnim institucijama i podzakonskim aktima donešenim radi sprovođenja Zakona.

Članovi Nadzornog odbora dobili su prethodno odobrenje od Centralne banke Crne Gore.

Članovi Nadzornog odbora Banke na dan 31. decembar 2022. godine:

<u>Ime i prezime</u>	<u>Funkcija</u>
Daniel Gyuris	Predsjednik
Bernadett Dancsne Engler	Član
Pal Gombos	Član
Kalman Kiss	Član
Igor Noveljić	Član

Revizorski odbor čine tri člana od kojih najmanje jedan član ima znanje iz oblasti računovodstva i revizije. Članovi Revizorskog odbora nisu zaposleni i akcionari Banke, dok je jedan od članova član organa upravljanja Banke.

Članovi Odbora za reviziju Banke na dan 31. decembar 2022. godine:

<u>Ime i prezime</u>	<u>Funkcija</u>
Attila Kozsik	Predsjednik
Igor Noveljić	Član
Tamas Bali	Član

Upravni odbor je organ upravljanja koji obavlja izvršnu funkciju i odgovoran je za upravljanje kreditnom institucijom na dnevnoj osnovi.

Upravni odbor Banke dužan je da obezbijedi da Banka posluje u skladu sa propisima kojima se uređuje poslovanje kreditnih institucija. Upravni odbor Banke dužan je da uspostavi i sprovodi pouzdan sistem upravljanja Bankom u skladu sa zakonom.

Upravni odbor Banke na dan 31. decembar 2022. godine:

<u>Ime i prezime</u>	<u>Ključno područje</u>
Tamás Kamarási	Predsjednik Upravnog odbora
Viktor Vorobej	Član Upravnog odbora nadležan za Sektor za upravljanje rizicima
Nikola Perišić	Član Upravnog odbora nadležan za Sektor za poslovanje sa pravnim licima
Ivan Vučinić	Član Upravnog odbora nadležan za Sektor za IT i operacije
Maja Krstić	Član Upravnog odbora nadležan za Sektor za strategiju i finansije
Stela Bošković	Član Upravnog odbora nadležan za Sektor za korporativne i pravne poslove
Dino Redžepagić	Član Upravnog odbora nadležan za Sektor za poslovanje sa fizičkim licima

Na dan 31. decembar 2022. godine, rukovodilac Odjeljenja za praćenje usaglašenosti je Dora Todorović.

Na dan 31. decembar 2022. godine, Glavni interni revizor je Slobodan Vujović.

Nadzorni odbor uspostavlja vrijednosti Banke, ističući njihov značaj i uspostavljaajući sistem za upravljanje rizikom kompanije. Vrijednosti i kultura Banke obuhvataju i etičke vrijednosti, željeno ponašanje i razumijevanje rizika u Banci. Nadzorni odbor posebnu pažnju posvećuje unaprjeđenju sistema unutrašnje kontrole, uključujući i sljedeće aktivnosti:

- Unaprjeđenje korporativnog upravljanja,
- Transparentan tok informacija i komunikacije u Banci,
- Jačanje integriteta i etičkih vrijednosti kod svih zaposlenih,
- Jačanje kadrovskog potencijala,
- Unaprjeđenje u upravljanju rizikom
- Proces objelodanjivanja i komunikaciju,
- Unaprjeđenje regulatornog okvira za internu reviziju.

Tokom 2022. godine, Nadzorni odbor je održao 25 redovnih i pisanih sjednica na kojima su članovi razmatrali sva važna pitanja i donijeli relevantne odluke. Nadzornom odboru se na mjesečnom nivou dostavljaju Izveštaji o poslovanju Banke – Sistem izvještavanja menadžmenta (MIS), koji predstavlja ključne parametre poslovanja Banke. Nadzorni odbor je pratio isplate u svakom od poslovnih segmenata i na taj način pažljivo nadgledao aktivnosti Banke i savjetovao o daljim koracima.

Nadzorni odbor je pružao kontinuiranu podršku Upravnom odboru u organizovanju poslovanja prema važećim propisima. Stoga, članovi Nadzornog odbora su aktivno učestvovali u radu Banke, pažljivo prateći i doprinoseći njenom uspješnom poslovanju.

Interni propisi Banke revidirani su, dok su u nekim organizacionim jedinicama po potrebi usvajani novi.

U skladu sa regulatornim zahtjevima, u segmentu poslovanja sa pravnim licima i stanovništvom, u Banci je vršena redovna revizija propisa vezano za te segmente i uspostavljeni su procesi u cilju obezbjeđivanja adekvatnosti usvojenih administrativnih kontrola (politike, procedure, smjernice, limiti, itd.) i izvršeno njihovo usklađivanje sa regulatornim zahtjevima.

U segmentu rizika revidirani su: CKB Plan kontinuiteta poslovanja, Operativni limiti i principi kreditiranja za fizička lica, pravna lica kao i malih i srednjih preduzeća.

U Sektoru za praćenje usklađenosti poslovanja Banke usvojeni su redovni periodični izvještaji o radu Odjeljenja, te revidirana interna regulativa.

U pravnom segmentu Banka je, shodno potrebama poslovanja, ažurirala Opšte uslove poslovanja Crnogorske komercijalne banke a.d. Podgorica, kao internu regulativu o pripremi i usvajanju internih propisa i pravilima potpisivanja u skladu sa organizacionim izmjenama.

U segmentu ljudskih resursa, usvojen je Pravilnik o mjerenju učinka i sistema ocjenjivanja u podružnicama koje su članice OTP bankarske grupe, mapa rizika Crnogorske komercijalne banke a.d. Podgorica za treći kvartal 2022. godine i Politika primanja OTP Banke Plc. i bankarske grupe koja se implementira u Crnogorskoj komercijalnoj banci. Pored toga, izmijenjen je Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji, te sva povezana regulativa.

U oblasti Interne revizije usvojeni su redovni periodični izvještaji, kao i pojedinačni izvještaji o kontrolama i statusu realizacije preporuka interne revizije. Dodatno, odobrene su izmjene interne regulative kojom se definiše poslovanje Odjeljenja i postavljaju načela i standardi vršenja revizije.

U segmentu sprečavanja pranja novca izvršena je revizija propisa i gdje je bilo neophodno usvajani su novi.

U skladu sa svojim zakonskim ovlaštenjima, Nadzorni odbor je davao saglasnosti na odluke donijete od strane Upravnog odbora, te davao preporuke za dalje unaprjeđenje poslovanja.

Nadzorni odbor je doneo niz značajnih odluka iz svoje nadležnosti, uključujući i prijedloge odluka Skupštini akcionara. U četvrtom kvartalu 2022. godine održana je jedna vanredna sjednica Skupštine akcionara.

Banka će nastaviti da radi na poboljšanju procedura i procesa kako bi ispunila očekivanja klijenata i održala dobru reputaciju na tržištu u pogledu fleksibilnosti i efikasnosti.

Upravni odbor je u 2022. godini razmotrio i donio 465 odluka, bilo na redovnim i vanrednim sjednicama, a sve u skladu sa zakonskom regulativom.

S obzirom na opseg i složenost poslovanja, Banka je razvila i kontinuirano radi na održavanju i poboljšanju efektivnog sistema za upravljanje rizicima koji je u stanju da odgovori na potrebe promjenljivog poslovnog okruženja. U tu svrhu Banka stalno upravlja svim relevantnim rizicima u skladu sa Zakonom i propisima CBCG, uzimajući u obzir standarde upravljanja rizicima na nivou OTP grupe.

III.1. Makroekonomski pokazatelji

Nakon duboke recesije sa kojom se Crna Gora suočila 2020. godine usljed pandemije izazvane COVID-19 koja je snažno pogodila privredu oslonjenu na turizam, crnogorska ekonomija se počela oporavljati u 2021. godini sa stopom rasta od 13% i 2022. godini sa procijenjenom stopom rasta od 7,7%. Ipak, Crna Gora se pored posljedica koje je izazvala pandemija, suočava i sa negativnim posljedicama rata u Ukrajini, kao i zaoštavanja uslova finansiranja na međunarodnom tržištu. Nepovoljna globalna kretanja, a dijelom i rast lične potrošnje usljed snažnih fiskalnih stimulusa, uzrokovali su dvocifrenu stopu inflacije. Sve navedeno je dodatno uticalo i na fiskalnu poziciju zemlje.

Za period 2023-2025. godina, Programom ekonomskih reformi Crne Gore projektovana je prosječna stopa realnog rasta ekonomije od oko 4%, podstaknuta ličnom potrošnjom, investicijama, ali i pojedinim strukturnim reformama koje će omogućiti veću konkurentnost domaće privrede, smanjenje neformalne ekonomije i veću aktivnost na tržištu rada. Očekuje se da će sektor turizma nastaviti sa brzim oporavkom u narednom srednjoročnom periodu. Ekonomski rast će biti iznad pretkriznog, u srednjem roku će omogućiti kretanje crnogorske ekonomije iznad potencijala, a na bazi rasta zaposlenosti i investicija, stimulisanja inovativnih djelatnosti i povećanja konkurentnosti domaće ekonomije.

Prema preliminarnim podacima Monstata, realni rast crnogorske ekonomije za prva tri kvartala 2022. iznosio je 7,1% u odnosu na isti period 2021. godine, pri čemu je ekonomska aktivnost porasla 7,1% u prvom kvartalu, dok je drugom kvartalu godine ostvaren rast od 12,7%, koji je ujedno bio najveći u Evropi. U trećem kvartalu, ostvaren je realni rast od 3,2%. Većina kategorija domaćeg BDP-a zabilježila je pozitivan rast u prva tri kvartala 2022. godine, uz snažan rast izvoza roba i usluga (23,1%) i privatne potrošnje (11,6%). Investiciona aktivnost se oporavlja, što je značajan pozitivan signal za investicije u nastavku godine, ali i početak novog ciklusa ulaganja u narednom periodu.

Procjene međunarodnih organizacija za rast crnogorske ekonomije u 2022. su slične, Evropska komisija rast predviđa na 7,0%, dok MMF i Svjetska banka očekuju 7,2%, odnosno 6,9%.

Kratkoročni parametri po sektorima, prema dostupnim podacima, takođe su povoljni. Preliminarni podaci Centralne banke Crne Gore pokazuju da su prihodi od turizma u prvih devet mjeseci 2022. godine iznosili 916,2 miliona eura, što je povećanje od 30,2% u odnosu na isti period 2021. godine, dok su u odnosu na rekordnu 2019. godinu na nivou od 90,2%, što je u skladu sa očekivanjima i planovima Vlade. Broj noćenja u turizmu, u kolektivnom smještaju, za prvih jedanaest mjeseci 2022. godine iznosio je 4.229.710 eura i veći je za 46,1% na godišnjem nivou. Dolasci turista, u kolektivnom vidu smještaja, u julu i avgustu 2022. godine veći su nego u istim mjesecima 2019. godine. Nepovoljni hidrološki uslovi i niža godišnja proizvodnja električne energije od 15,4% u prvih jedanaest mjeseci 2022. godine, opredijelili su blagi pad ukupne industrijske proizvodnje (-4,2%). Druga dva podsektora industrije, rudarstvo i prerađivačka industrija, zabilježila su godišnji rast od 10,3% i 1,7% u prvih jedanaest mjeseci 2022. Građevinska djelatnost u prva tri kvartala 2022. godine bilježi smanjenje vrijednosti ukupno izvedenih građevinskih radova za 3,1% u odnosu na isti period 2021. godine.

Kretanje potrošačkih cijena u Crnoj Gori tokom 2022. godine, prvenstveno je rezultat inflatorne spirale uzrokovane nizom eksternih faktora i rastućom tražnjom, ali i nekih domaćih politika koje su doprinijele inflatornim pritiscima, poput povećanih zarada u zemlji. Vlada Crne Gore je, u cilju ograničavanja uticaja rasta cijena po domaćinstva i kompanije, usvojila i predložila brojne mjere i pakete podrške, kojima se snižavaju ključne poreske stope za osnovne prehrambene proizvode, inpute u proizvodnji i ograničavaju cijene u trgovini. Uprkos mjerama Vlade, u periodu januar-novembar 2022. godine, prosječna inflacija u Crnoj Gori je iznosila 12,7%, uz ubrzanje u trećem kvartalu (15,3%), kao i oktobru i novembru (16,8%, odnosno 17,5%). Najveći pozitivan doprinos rastu potrošačkih cijena za jedanaest mjeseci 2022. godine dale su cijene hrane i bezalkoholnih pića (7,8 p.p.) i transporta (2,0 p.p.).

Značajan oporavak tržišta rada evidentan je tokom 2022. godine, kao rezultat oporavka potražnje i ekonomske aktivnosti, dok je od 1. januara 2022. godine počela primjena nižeg poreskog opterećenja na rad. U prvih jedanaest mjeseci 2022. godine, prosječan broj zaposlenih iznosio je 223,4 hiljada i veći je za 19,5% na godišnjem nivou. Prema Anketi o radnoj snazi, prosječna stopa nezaposlenosti u prva tri kvartala 2022. iznosila je 14,8%, što je pad sa 17,1% iz istog perioda 2021. Samo u trećem kvartalu godine, stopa nezaposlenosti je iznosila 13,0%, što je ispod pretpandemijskog nivoa i najniža stopa zabilježena do sada. Broj nezaposlenih lica, prema evidenciji Zavoda za zapošljavanje, na kraju novembra 2022. iznosi 46.389 i manji je za preko 9 hiljada lica u odnosu na novembar godinu ranije. Registrovana stopa nezaposlenosti u istom mjesecu iznosi 20% i niža je 3,9 p.p na godišnjem nivou.

U prvih jedanaest mjeseci 2022. prosječna bruto zarada iznosila je 881 eura, a neto 711 eura, što predstavlja povećanje od 11,1% i 33,9% u odnosu na isti period 2021. godine, usljed poreske reforme i povećanja minimalne zarade u usvojenom Zakonu o budžetu za 2022. godinu.

U periodu januar – septembar 2022. godine deficit tekućeg računa iznosio je 478,06 miliona eura i bio je veći za 90,44% u odnosu isti period 2021. godine. Rast deficita tekućeg računa rezultat je rasta deficita na računu roba i djelimično je ublažen rastom suficita na računu usluga, kao i na računima primarnih i sekundarnih dohodaka. Deficit na računu roba iznosio je 1.994,19 miliona eura, što predstavlja povećanje od 41,18% na godišnjem nivou. Ukupan izvoz roba iznosio je 568,90 miliona eura ili 53,31% više u odnosu na prethodnu godinu, čemu je najviše doprinio rast izvoza električne energije i obojenih metala. Ukupan uvoz roba iznosio je 2.563,09 miliona eura i bio je za 43,70% veći u odnosu na uporedni period, što je rezultat rasta uvoza nafte i naftnih derivata, električne energije i obojenih metala.

Na računu usluga u periodu januar – septembar 2022. godine zabilježen je suficit u iznosu od 1.072,46 miliona eura, što za 33,13% više u odnosu na uporedni period i rezultat je povećanja prihoda od usluga putovanja i turizma, kao i transportnih usluga. Ukupni prihodi od usluga iznosili su 1.746,14 miliona eura ili 40,42% više u odnosu na prethodnu godinu, dok su evidentirani rashodi iznosili 673,68 miliona eura (rast od 53,82%).

Bankarski sektor je i u 2022. godini zadržao stabilnost, visoku likvidnost, očuvao profitabilnost i dobru kapitalizovanost. Sve ključne bilansne pozicije na godišnjem nivou ostvaruju rast, i to: aktiva 18,26%, krediti 5,60%, depoziti 23,20% i kapital od 1,59%. Na kraju oktobra 2022. godine, novčana sredstva dostižu istorijski maksimum u iznosu od 1,650.5 mil. eura. Koficijent nekvalitetnih kredita (NPL) iznosi 6,14%.

Krediti pravnim licima iznose 2.066,9 mil. € ili 56,89% ukupnih kredita, dok krediti fizičkim licima iznose 1.566,5 mil. € ili 43,11% ukupnih kredita. Ovaj procentualni odnos je približno konstantan u posmatranom jednogodišnjem periodu. U istom periodu, krediti odobreni fizičkim licima bilježe rast od 8,01%, dok su krediti pravnim licima zabilježili rast od 3,84%. Dugoročni krediti, koji čine 79,76% svih kredita u sistemu, su dominantno finansirani iz stabilnih kratkoročnih depozita, koji čine 91,09% ukupnih depozita u sistemu. Na kraju oktobra 2022. godine, prosječna ponderisana efektivna kamatna stopa (PPEKS) na ukupne kredite iznosi 5,68%. U istom periodu prethodne godine je iznosila 5,71%.

Tokom deset mjeseci 2022. godine, pravnim licima je odobreno 721,1 mil. € novih kredita i ovi krediti ostvaruju rast od 32,85% u odnosu na isti period prethodne godine, dok je fizičkim licima odobreno 447,3 mil. €, što je za oko 41,19% više u odnosu na isti period 2021. godine. PPEKS na novoodobrene kredite iznosi 5,59% i u odnosu na oktobar 2021. godine ostvaruje rast od 0,59 p.p. Krediti pravnim licima odobravani su po PPEKS od 4,56% što

je više za 0,67 p.p u odnosu na oktobar 2021. godine, a fizičkim licima po stopi od 7,24% što je za 0,02 p.p više u odnosu na isti period prethodne godine.

Na kraju oktobra 2022. godine, u strukturi ukupnih depozita na depozite fizičkih lica se odnosi 2.359,5 mil. € ili 47,16%, dok se na depozite pravnih lica odnosi 2.643,7 mil. € ili 52,84%. Depoziti po viđenju su dominantni sa 79% u ukupnim depozitima. Bankarskom sistemu nedostaje stabilnog dugoročnog depozitnog potencijala. Učešće nerezidentnih depozita je značajno i iznosi 26,03%, dok depoziti u drugim valutama čine 6,0% ukupnih depozita. Trend smanjenja prisutan je i kod pasivnih kamatnih stopa. Naime, u oktobru 2022. godine, pasivna PPEKS iznosila je 0,25% i bilježi pad od 0,08 p.p na godišnjem nivou. Vrijednost koeficijenta kredita i potraživanja u odnosu na depozite iznosi 76,62%, što znači da je u sistemu 1.369,8 mil. € više depozitnog potencijala u odnosu na potraživanja po osnovu odobrenih kredita.

III.2. Poslovne aktivnosti Banke

Razvojem novih proizvoda, poboljšanjem postojećih i aktivnom podrškom u svim segmentima poslovanja, Banka je nastojala da zadrži vodeću poziciju u bankarskom sektoru Crne Gore. U isto vrijeme, Banka se fokusirala na poboljšanje kvaliteta kreditnog portfolija sa ciljem minimiziranja troškova rizika, unaprjeđenje IT sistema koji bi podržao planirane poslovne aktivnosti kao i usaglašavanjem sa međunarodnim standardima poslovanja.

Povjerenjem, posvećenim pristupom, zasnovanim prvenstveno na kvalitetu proizvoda i usluga, Banka ulaže napore da bude pouzdan i dugoročan partner svojim klijentima. Uspješan odgovor Banke na potrebe klijenata i tržišta rezultat je širokog spektra ne samo kreditnih i depozitnih, već i ostalih proizvoda i usluga iz domena savremenih elektronskih kanala platnog prometa, custody poslova i drugo.

Takođe, Banka je nastavila sa unaprjeđenjem radnog okruženja u cilju povećanja nivoa motivacije zaposlenih.

Strateški cilj Banke je da se razvija kao univerzalna banka, tj. banka koja pruža proizvode i usluge stanovništvu i pravnim licima.

III.3. Poslovi sa stanovništvom

Osnovne poslovne linije u segmentu kreditiranja stanovništva i dalje su gotovinski, stambeni i hipotekarni krediti, kao i MC Shopping kartica sa novim uslovima i inoviranim mogućnostima prethodne kartice (podizanje gotovine na ATM-u, mogućnost otplate na 24 rate na bilo kojem POS-u, kao i korišćenje iste bilo gdje u svijetu). U segmentu depozita stanovništva i dalje su dominantni tekući računi i klasična štednja. Aktivne i pasivne kamatne stope usklađivane su tokom 2022. godine, u skladu sa cjenovnom politikom Banke i prema kretanjima na tržištu.

U prethodnom kvartalu je realizovana kampanja za hipotekarne kredite koja je otpočela u drugom kvartalu ove godine. Banka je ponudila posebne uslove za realizaciju kredita u dijelu niže kamatne stope i plaćenih troškova procjene kao i notarskih usluga.

Banka je prepoznala sinergiju između pravnih lica klijenata banke i zaposlenih u ovim kompanijama koje vidi kao potencijal za dalju dobru saradnju kroz obostrani interes i kompanije kao klijenta banke, i zaposlenih u tim kompanijama.

Banka je kreirala posebne ponude za ove grupe klijenata, kako za kredite za tekuću potrošnju, tako i za rješavanje stambenog pitanja. Ponuda se odnosi na na kategorije kompanija A, B1 i B2. Ponude se dostavljaju svim kompanijama pre-selektovanim od strane Banke u kojima postoji potencijal za saradnju kao i svim kompanijama koje pokazu interesovanje za saradnju.

Bruto krediti stanovništva, rezidenti, na dan 31. decembar 2022. godine iznose EUR 488.729 hiljada, što čini 44,54% ukupnog portfolija. Bruto krediti stanovništva, nerezidenti, iznose EUR 3.640 hiljada, tj. 0,33% ukupnog portfolija.

U isto vrijeme depoziti stanovništva, rezidenti, u ukupnim depozitima Banke učestvuju sa 37,70%, u iznosu od EUR 498.041 hiljade, dok depoziti stanovništva, nerezidenti, iznose EUR 91.876 hiljada, tj. 6,95% ukupnih depozita Banke.

Kreditni i depozitni portfolio Banke obuhvata uglavnom klijente sa boravištem na području Crne Gore.

III.4. Poslovi sa pravnim licima

Osnovne poslovne linije u segmentu kreditiranja pravnih lica i dalje su investicioni krediti i krediti za obrtna sredstva, dok su u segmentu depozita pravnih lica i dalje dominantni tekući računi i klasična štednja.

Tokom 2022. godine nastavljena je poslovna saradnja sa velikim i srednjim pravnim licima. Akcenat je stavljen na poboljšanje kvaliteta i razvoj proizvoda kroz adekvatnu selekciju bonitetnih klijenata, sa odgovarajućim sredstvima obezbjeđenja.

U segmentu poslovanja sa mikro i malim pravnim licima, Banka je nastavila saradnju sa Evropskim Investicionim Fondom (EIF), i na taj način proširila ponudu kredita koju nudi ovim preduzećima.

Ukupni bruto krediti i potraživanja pravnih lica na dan 31. decembar 2022. godine iznose EUR 450.969 hiljade, i u ukupnom portfoliju iznose 41,10%. Ukupni depoziti pravnih lica iznose EUR 731.136 hiljada tj. 55,34%. Sredstva eskrow računa iznose EUR 3.766 hiljada.

Aktivne i pasivne kamatne stope na ove proizvode usklađivane su tokom 2022. godine, u skladu sa cjenovnom politikom Banke i prema kretanjima na tržištu.

III.5. Poslovi sa Vladom Crne Gore i drugim korisnicima budžeta

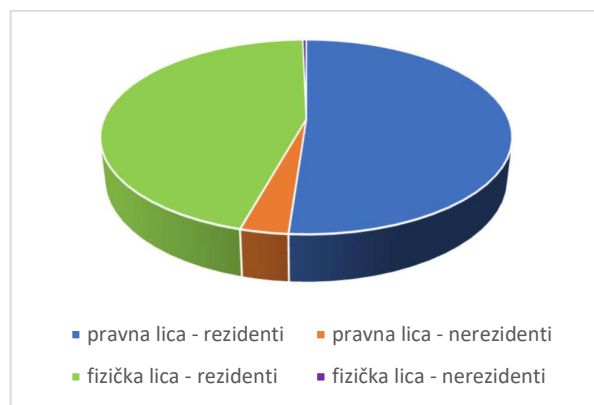
Nastavljena je saradnja sa Vladom Crne Gore i drugim korisnicima budžeta, pružajući adekvatnu podršku kroz kreditne aranžmane i transakcione servise. Time je Banka nastavila da gradi partnerski odnos sa državnim institucijama u Crnoj Gori.

Saradnja sa Vladom Crne Gore je dodatno intezivirana potpisivanjem ugovora o saradnji na sprovođenju mjera podrške privredi i građanima u IV kvartalu 2021. godine. Tim ugovorom je predviđeno obezbjeđivanje podrške privredi i građanima sa ciljem rješavanja posljedica krize izazvane pandemijom Covid-19.

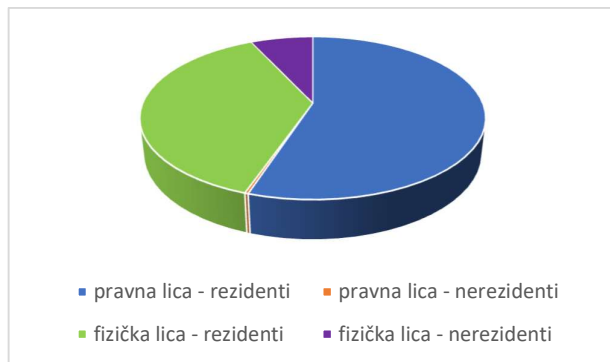
Ukupni krediti Vlade Crne Gore i drugim korisnicima budžeta učestvuju sa 153.876 hiljada EUR, odnosno 14,02% u ukupnom portfoliju.

III.6. Grafički prikaz kreditnog i depozitnog portfolija Banke

Kreditni portfolio po segmentu klijenta na dan 31. decembar 2022. godine:

Depoziti po segmentu klijenta dan 31. decembar 2022. godine:

Podjela portfolija po regionima na dan 31. decembar 2022. godine:

Region	Opština	Neto izloženost po opštinama	Neto izloženost po regionima
	Cetinje	10.977	
	Danilovgrad	12.705	
	Nikšić	46.475	
Centar	Podgorica	805.328	875.485
	Bar	25.811	
	Budva	21.105	
	Herceg Novi	27.676	
	Kotor	26.740	
	Tivat	16.484	
Jug	Ulcinj	9.481	127.297
	Andrijevisa	-	
	Berane	14.676	
	Bijelo Polje	18.950	
	Kolašin	5.336	
	Mojkovac	3.648	
	Plav	34	
	Pljevlja	8.251	
	Rožaje	7.061	
Sjever	Žabljak	1.845	59.801
Ukupno		1.062.583	1.062.583

IV. Analiza finansijskog položaja i rezultata banke

Na 31. decembar 2022. godine, za procjenu finansijskog položaja Banke od ključnog značaja su sljedeći finansijski instrumenti:

- Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka
- Krediti i potraživanja od banaka, po amortizovanoj vrijednosti
- Krediti i potraživanja od klijenata, po amortizovanoj vrijednosti
- Investicije u hartije od vrijednosti
- Depoziti banaka
- Depoziti klijenata
- Pozajmljena sredstva od banaka i ostalih klijenata
- Kapital

POJEDINAČNI BILANS STANJA
Na dan 31. decembar 2022. godine
(U hiljadama EUR)

	31. decembar 2022.	31. decembar 2021.
SREDSTVA		
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	371.700	231.096
Kreditni i potraživanja od banaka po amortizovanoj vrijednosti	85.373	121.662
Kreditni i potraživanja od klijenata po amortizovanoj vrijednosti	1.062.583	926.364
Hartije od vrijednosti po amortizovanoj vrijednosti	90.971	69.341
Ostala finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti	2.551	1.924
Hartije od vrijednosti po po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	4.783	2.542
Investicije u pridružena društva, zavisna društva i zajedničke poduhvate po metodi kapitala	335	335
Nekretnine, postrojenja i oprema	21.564	22.934
Nematerijalna sredstva	6.455	7.314
Tekuća poreska sredstva	11	9
Odložena poreska sredstva	547	369
Stalna sredstva namijenjena prodaji i sredstva poslovanja koje se obustavlja	-	-
Ostala sredstva	11.711	5.052
UKUPNA SREDSTVA	1.658.584	1.388.942
OBAVEZE		
Depoziti banaka i centralnih banaka koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti	1.460	1.389
Depoziti klijenata koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti		
Vrijednosti	1.319.915	1.050.808
Kreditni banaka i centralnih banaka koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti	25.001	36.792
Kreditni klijenata koji nijesu banke koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti	24.389	31.081
Ostale finansijske obaveze	458	-
Rezerve	9.829	30.960
Tekuće poreske obaveze	5.557	2.217
Odložene poreske obaveze	935	341
Ostale obaveze	30.125	27.171
Ukupne obaveze	1.417.669	1.180.759
KAPITAL		
Akcijski kapital	181.875	181.875
Neraspoređena dobit	23.574	21.280
Dobit/(gubitak) tekuće godine	30.863	2.294
Ostale rezerve	4.603	2.734
Ukupan kapital	240.915	208.183
UKUPNI KAPITAL I OBAVEZE	1.658.584	1.388.942

Ukupna aktiva na dan 31. decembar 2022. godine iznosi EUR 1.658.584 hiljada što predstavlja rast od 19,41% u odnosu na 31. decembar 2021. godine.

Ukupni neto krediti iznose EUR 1.062.583 hiljada i veći su za 14,70% u poređenju sa 31. decembrom 2021. godine.

POJEDINAČNI BILANS USPJEHA

**U periodu od 01. januara do 31. decembra 2022. godine
(U hiljadama EUR)**

	31. decembar 2022.	31. decembar 2021.
Prihodi od kamata i slični prihodi	53.478	47.025
Prihodi od kamata na obezvrjeđene plasmane	1.047	1.323
Rashodi od kamata i slični rashodi	(1.041)	(1.176)
Neto prihodi od kamata	53.484	47.172
Prihodi od naknada i provizija	34.804	25.792
Rashodi naknada i provizija	(20.526)	(19.787)
Neto prihodi od naknada i provizija	14.278	10.005
Neto (gubici)/dobici od kursnih razlika	1.721	1.108
Neto dobitak/(gubitak) po osnovu prestanka priznavanja ostale imovine	39	252
Ostali prihodi	1.822	1.089
Troškovi zaposlenih	(17.325)	(15.466)
Troškovi amortizacije	(5.619)	(5.277)
Opšti i administrativni troškovi	(9.175)	(9.880)
Neto dobitci/gubici po osnovu modifikacije i reklasifikacije finansijskih instrumenata	(31)	1
Neto rashodi/prihodi po osnovu obezvrjeđenja finansijskih instrumenata koji se ne vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha	(24.651)	(714)
Troškovi rezervisanja	21.976	(23.626)
Ostali rashodi	(215)	(125)
OPERATIVNI PROFIT	36.304	4.539
Porez na dobit	(5.441)	(2.245)
NETO PROFIT	30.863	2.294

Neto prihodi od kamata bilježe rast od 52,12%.

Neto prihodi od naknada bilježe rast od 99,80% u odnosu na prošlu godinu. Ovakav rast je rezultat: slabljenja negativnog uticaja pandemije Covid-19 i oporavka privrede tokom 2022. godine, kao i dobrih rezultata turističke sezone. Oživljavanje privrednih aktivnosti u kombinaciji sa inflatornim efektima i snažnom kreditnom aktivnošću rezultiralo je povećanjem obima realizovanih transakcija u domaćem i međunarodnom platnom prometu. Dodatno, poslovne aktivnosti Banke usmjerene na kontinuiranu digitalizaciju i nove usluge pozitivno su se odrazile na poslovni rezultat.

Ostvareni pokazatelji usaglašenosti poslovanja Banke sa propisima CBCG prikazani su u tabeli ispod:

	31. decembar 2022.	31. decembar 2021.
Regulatorni kapital	190.611	187.792
Koeficijent redovnog osnovnog kapitala (CET1) - min 4,5%	19,58%	22,84%*
Koeficijent osnovnog kapitala (Tier 1) - min 6%	19,58%	22,84%*
Koeficijent ukupnog kapitala (TCR) - min 8%	19,58%	22,84%*
Dnevni koeficijent likvidnosti (minimalni koeficijent 0,9)	1,57	1,51
Dekadni koeficijent likvidnosti (minimalni koeficijent 1)	1,74	1,53
Izloženost banke prema jednom licu ili grupi povezanih lica (više od 10% osnovnog kapitala)	19,51%	19,43%
Zbir velikih izloženosti	112,75%	61,43%
Ukupna izloženost prema licima povezanim s Bankom	4,94%	14,13%
Koeficijent ulaganja u osnovna sredstva	11,45%	12,35%

IV.1.1 Analiza kapitala

Na dan 31. decembar 2022. godine akcijski kapital Banke čini 355.717 običnih akcija pojedinačne nominalne vrijednosti od EUR 511,2919. Sve emitovane akcije su u potpunosti plaćene.

Na dan 31. decembar 2022. godine jedini akcionar Banke je OTP Bank Plc Budapest sa 100% udjela u kapitalu.

U skladu sa propisima Centralne banke Crne Gore, Banka je na dan 31. decembar 2022. godine obavezna da održava minimalan koeficijent ukupnog kapitala od 10,19%. Koeficijent ukupnog kapitala (TCR) Banke na dan 31. decembar 2022. godine bio je 19,58%.

Banka je dužna da obim svog poslovanja uskladi sa propisanim pokazateljima, odnosno da obim i strukturu svojih rizičnih plasmana uskladi sa Zakonom o kreditnim institucijama i propisima Centralne banke Crne Gore. Na dan 31. decembar 2022. godine Banka ne odstupa od propisanih limita.

IV.1.2 Regulatorni kapital

Kako je propisano Odlukom o adekvatnosti kapitala kreditnih institucija („Sl. list CG” br. 128/20, i 140/21) Banka je dužna da utvrđuje adekvatnost kapitala na bazi regulatornog kapitala, kao i koeficijente redovnog osnovnog kapitala, osnovnog kapitala i ukupnog kapitala.

---

* Uslijed primjene nove regulative Centralne banke Crne Gore koja važi od 01. januar 2022. godine, radi prikaza uporednih podataka, korišćeni su podaci sa stanjem na 01. januar 2022. godine.

Regulatorni kapital na dan 31. decembar 2022. godine čine:

	U hiljadama EUR	
	31. decembar 2022.	01. januar 2022.¹
REGULATORNI KAPITAL	190.611	187.792
OSNOVNI KAPITAL (Tier 1)	190.611	187.792
REDOVNI OSNOVNI KAPITAL (CET 1)	190.611	187.792
Instrumenti kapitala koji se priznaju kao redovni osnovni kapital	181.875	181.875
Plaćeni instrumenti kapitala	181.875	181.875
Neraspoređena (zadržana) dobit	23.573	20.748
Neraspoređena (zadržana) dobit iz prethodnih godina	23.573	20.748
Dobit ili gubitak koji pripadaju vlasnicima matičnog društva	30.863	2.294
Dio dobiti ostvarene u toku tekuće godine ili dobiti ostvarene na kraju tekuće godine koji nije priznat	(30.863)	(2.294)
Akumulirana ostala sveobuhvatna dobit (FVOCI)	2.060	196
Dobici ili gubici nastali ponovnim vrednovanjem instrumenata raspoloživih za prodaju utvrđenih u skladu sa MSFI 9	2.060	196
Ostale rezerve	1.008	1.003
Usklađivanja redovnog osnovnog kapitala zbog prudencijalnih filtera	(5)	(3)
Usklađivanja vrednovanja zbog zahtjeva za oprezno (prudencijalno) vrednovanje (AVA)	(5)	(3)
Usklađivanja vrednovanja izračunata prema jednostavnom pristupu	(5)	(3)
Ostala nematerijalna imovina	(6.455)	(7.314)
Ostala nematerijalna imovina prije odbitka odloženih poreskih obaveza	(6.455)	(7.314)
Pozitivna razlika između iznosa obračunatih rezervacija za potencijalne gubitke i zbira iznosa ispravke vrijednosti za stavke bilansne aktive i rezervisanja za vanbilansne stavke klasifikovane kao dobra aktiva	(3.721)	(2.438)
Pozitivna razlika između iznosa obračunatih rezervacija za potencijalne gubitke i zbira iznosa ispravke vrijednosti za stavke bilansne aktive i rezervisanja za vanbilansne stavke klasifikovane kao nekvalitetne izloženosti na koje se ne primjenjuje odbitna stavka od redovnog osnovnog kapitala iz člana 18 tačka 13 Odluke o adekvatnosti kapitala kreditnih institucija (jer su nastale prije početka primjene ove odluke)	(7.918)	(6.469)
Ostali elementi ili odbici od redovnog osnovnog kapitala	194	194

Banka je tokom 2022.godine održavala veoma snažnu poziciju kapitala, koja se ogleda u činjenici da je koeficijent ukupnog kapitala Banke u toku 2022. godine, značajno iznad zakonski propisanog minimuma.

¹ Uslijed primjene nove regulative Centralne banke Crne Gore koja važi od 01. januar 2022. godine, radi prikaza uporednih podataka, korišćeni su podaci sa stanjem na 01. januar 2022. godine.

	U hiljadama EUR	
	31. decembar 2022.	01. januar 2022. ²
STRUKTURA REGULATORNOG KAPITALA		
Osnovni kapital (Tier 1)	190.611	187.792
Redovni osnovni kapital (CET 1)	190.611	187.792
Dodatni osnovni kapital (AT1)	-	-
Dopunski kapital (Tier 2)	-	-
Regulatorni kapital	190.611	187.792
KOEFICIJENTI ADEKVATNOSTI KAPITALA		
Koeficijent redovnog osnovnog kapitala (CET1) - min 4,5%	19,58%	22,84%
Koeficijent osnovnog kapitala (Tier 1) - min 6%	19,58%	22,84%
Koeficijent ukupnog kapitala (TCR) - min 8%	19,58%	22,84%
BAFERI KAPITALA		
Bafer za očuvanje kapitala	0,625%	0,625%
Kontraciklični bafer kapitala	0,064%	0,000%
Bafer za strukturni sistemski rizik	1,500%	1,500%
Bafer za globalnu sistemski važnu (GSV) kreditnu instituciju	0,000%	0,000%
Bafer za ostale sistemski važne (OSV) kreditne institucije	1,000%	1,000%
Kombinovani bafer koji se primjenjuje na kreditnu instituciju	2,189%	2,125%
IZLOŽENOST RIZIKU PREMA VRSTAMA RIZIKA		
<u>Ukupan iznos izloženosti riziku</u>	973.312	822.155
Iznosi rizikom ponderisanoj izloženosti kreditnom riziku, kreditnom riziku druge ugovorne strane i slobodne isporuke	871.311	736.295
Standardizovani pristup	871.311	736.295
Ukupan iznos izloženosti operativnom riziku	101.807	85.860
Jednostavni pristup operativnom riziku	101.807	85.860
Ostali iznosi izloženosti	194	

IV.2. Ulaganja u akcije pravnih lica

	U hiljadama EUR	
	31. decembar 2022.	31. decembar 2021.
Banke i finansijske organizacije:		
- Montenegroberza, Podgorica (učešće Banke 4,88%)	98	98
- Beogradska berza a.d., Beograd	6	6
- Tržište Novca AD, Beograd	5	5
- SWIFT Brisel	73	61
- Centralna depozitarna agencija, Podgorica (učešće Banke 15%)	143	143
- CG Broker AD, Podgorica (učešće Banke 11,57%)	52	56
	377	369
Druga pravna lica:		
- Elektroprivreda Crne Gore, Nikšić (učešće Banke 0,04%)	268	168
- Lutrija Crne Gore, Podgorica (učešće Banke 0,47%)	18	18
- Plantaze AD, Podgorica (učešće Banke 9,23%)	4.119	1.986

² Uslijed primjene nove regulative Centralne banke Crne Gore koja važi od 01. januar 2022. godine, radi prikaza uporednih podataka, korišćeni su podaci sa stanjem na 01. januar 2022. godine.

- Montenegro Airlines, Podgorica

1	1
4.406	2.173
4.783	2.542

Investicije u pridružena društva, zavisna društva i zajedničke poduhvate po metodi kapitala iznose EUR 335 hiljade (2021: EUR 335 hiljada).

Banka je kupila 100% udjela u OTP Debt Collection, d.o.o. Podgorica za naknadu od EUR 335 hiljada. Banka je za ovaj prenos dobila saglasnost Centralne Banke Crne Gore br. 0102-07700-2/2018 od 24. oktobra 2018. godine. Banka, kao vlasnik OTP Debt Collection d.o.o. Podgorica je zvanično registrovana u CRPS dana 17. decembra 2018. godine.

Na dan 31. decembar 2022. godine, Banka nema hartije od vrijednosti pod zalogom.

V. Transakcije sa povezanim licima

Lica povezana sa Bankom su matična Banka, članice OTP Grupe i zaposleni Banke.

Pregled najznačajnijih potraživanja i obaveza prema povezanim licima na dan 31. decembar 2022. godine u sljedećoj tabeli.

	31. decembar 2022.	U hiljadama EUR 31. decembar 2021.
<i>Kredit i potraživanja od banaka po amortizovanoj vrijednosti:</i>		
- OTP Bank, Budimpešta, Mađarska	1.591	5.842
- OTP BANKA SRBIJA A.D. NOVI SAD	3	104
<i>Kredit i potraživanja od klijenata po amortizovanoj vrijednosti:</i>		
- Radnici Banke	13.590	12.465
	15.184	18.411
<i>Investicije u zavisna društva:</i>		
- OTP Debt Collection doo, Podgorica	335	335
	335	335
<i>Ostala sredstva:</i>		
-OTP Banka Hrvatska dioničko društvo	-	3
- OTP Bank, Budimpešta, Mađarska	122	-
- OTP Bank Albanija	46	7
- OTP Debt Collection doo, Podgorica	-	1
Ukupna potraživanja	15.687	18.757
<i>Depoziti klijenata koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti:</i>		
- Radnici Banke	4.470	4.614
- OTP Debt Collection doo, Podgorica	5.344	2.699
- Debt Management Project Montenegro doo, Podgorica	1.203	925
- OTP Albania	324	288
	11.341	8.526

*Kreditni banaka i centralnih banaka koje se iskazuju po
amortizovanoj vrijednosti:*

	25.000	36.643
- OTP Bank, Budimpešta, Mađarska		

Ostale obaveze:

- OTP Bank, Budimpešta, Mađarska	483	293
- OTP Albania	1	

Ukupne obaveze	36.825	45.462
-----------------------	---------------	---------------

Neto (obaveze) / potraživanja	(21.138)	(26.705)
--------------------------------------	-----------------	-----------------

Vanbilansna evidencija

Primljene garancije:

-SKB banka	500	
-OTP BANKA SRBIJA A.D. NOVI SAD	571	36

Ukupno vanbilansna evidencija	1.071	36
--------------------------------------	--------------	-----------

Na 31. decembar 2022. godine, ukupni prihodi od povezanih lica iznose 1.700 hiljada EUR, dok su ukupni rashodi 1.488 hiljada EUR.

VI. Upravljanje rizicima

U Strategiji upravljanja rizicima, Banka je kao materijalno značajne rizike kojima je izložena u svom poslovanju identifikovala sljedeće:

- Kreditni rizik – rizik gubitka kao posljedica neizmirenja obaveza prema Banci. Pored rizika druge ugovorne strane ili osnovnog kreditnog rizika, uključuje sledeće potkategorije:
  - a. rizik koncentracije - rizik od nastanka negativnih efekata za Banku koji proizilaze iz postojanja pojedinačnih, direktnih i indirektnih izloženosti prema jednoj ugovornoj strani, grupi povezanih ugovornih strana ili centralnih ugovornih strana, ili koji proizilaze iz postojanja skupa izloženosti u vezi sa zajedničkim faktorima rizika;
  - b. rizik zemlje – predstavlja vjerovatnoću da Banka ostvari gubitke koji proizilaze iz nemogućnosti dužnika sa sjedištem van Crne Gore da izmire svoje obaveze plaćanja ili prvobitne uslove ugovora iz razloga koji se odnose na političko, društveno i ekonomsko okruženje države u kojoj dužnik ima sjedište ili prebivalište;
  - c. rezidualni rizik - rizik gubitka za Banku koji nastaje ukoliko su rezultati primjene priznatih tehnika ublažavanja kreditnog rizika koje koristi Banka manje efikasni od očekivanog. Rezidualni rizik takođe znači rizik velike devalvacije ili ograničene utrživosti kolaterala iza kreditne izloženosti.
- Operativni rizik – definiše se kao rizik ostvarivanja gubitaka za kreditnu instituciju koji proizilazi iz neadekvatnih ili neuspjelih internih procesa, ljudi i sistema ili spoljnih događaja, uključujući pravni rizik.
- Tržišni rizik – vjerovatnoća realizacije gubitaka po osnovu bilansnih i van-bilansnih finansijskih instrumenata kao posljedica promjene kamatnih stopa, kursa valuta, cijena, tržišnih indeksa i/ili drugih tržišnih faktora od uticaja na vrijednost finansijskih instrumenata, kao i rizici povezani sa utrživošću tih instrumenata.
- Kamatni rizik u bankarskoj knjizi (IRRBB) – mogućnost nepovoljnih promjena neto prihoda od kamata (NII) i/ili ekonomske vrijednosti kapitala (EVE) u vezi sa instrumentima bankarske knjige usled fluktuacija tržišnih kamatnih stopa.
- Rizik likvidnosti – rizik da Banka neće biti u stanju da obezbijedi dovoljnu količinu novca za izmirenje

dospjelih obaveza ili rizik da će novac morati da obezbijedi pod nepovoljnim uslovima.

- Reputacioni rizik – predstavlja potencijalni gubitak reputacije kao rezultat stvarnog ili percipiranog gubitka “reputacionog kapitala”.
- Strateški rizik i rizik profitabilnosti – rizik od gubitaka usled pogoršanja zarade bilo zbog neadekvatne poslovne strategije ili njene neadekvatne primjene. Ova definicija implicira da gubici zbog strateškog rizika i rizika profitabilnosti nastaju kroz negativnu neto zaradu koja umanjuje raspoloživa sopstvena sredstva institucija.
- ESG rizik – odnosi se na faktore životne sredine, socijalne i upravljačke faktore, tj. tri centralna faktora u mjerenju održivosti i društvenog uticaja investicije, kreditne izloženosti ili aktivnosti. ESG rizici se odnose na rizike koji se odnose ili proizilaze iz ESG faktora.
- Rizik usklađenosti – predstavlja potencijalni pravni rizik, rizik od nadzornih ili drugih službenih sankcija, značajnih finansijskih gubitaka ili štete po ugled zbog nepoštovanja zakona ili drugih nezakonodavnih standarda i internih pravila koja se primjenjuju na finansijsku organizaciju i koje se odnose na njegove uslužne djelatnosti.

Banka je organizovala proces upravljanja rizicima kao sastavni dio svoje strukture upravljanja koja je ugrađena u sve ključne procese počevši od razvoja proizvoda do naplate nekvalitetnih potraživanja.

U pogledu upravljanja rizicima, Banka je definisala sljedeće strateške ciljeve:

- Povećanje nivoa automatizacije procesa odobravanja kredita kao i njegove brzine
- Kreiranje standardizovanog procesa odobravanja kredita pravnim licima
- Unaprjeđenje postojećih baza podataka u cilju razvoja kvalitetnijih modela za automatsko odlučivanje
- Jačanje i unaprjeđenje kontrolnog okvira u domenu operativnog rizika, tržišnog rizika, rizika zemlje i druge ugovorne strane
- Razvoj ljudskih resursa i organizacije upravljanja rizicima koji će biti u stanju da odgovore izazovima tržišnih trendova i biti podrška ostvarivanju poslovnih ciljeva banke.

U cilju ostvarivanja navedenih ciljeva, funkcija upravljanja rizicima koristi sljedeći skup alata:

- identifikacija glavnih rizika koji su svojstveni njenim procesima stvaranja vrijednosti
- procjena nivoa rizika na osnovu istorijskih podataka i procjene budućih trendova
- kontrola rizika
- tehnike ublažavanja rizika kao što su definisanje limita izloženosti, zahtjeva u pogledu kolaterala, hedžinga, uspostavljanje kontrolisanog okruženja itd.

VI.1. Kreditni rizik i vrednovanje stavki bilansne aktive i vanbilansnih stavki

Glavni izvor kreditnog rizika su krediti stanovništvu, malim i srednjim preduzećima i velikim pravnim licima.

Kreditni portfolio Banke je porastao kao rezultat napora da se poveća plasman uz minimalno povećanje tolerancije na rizik u određenim segmentima.

U skladu sa Odlukom o kriterijumima i načinu klasifikacije aktive i obračunavanju rezervacija za potencijalne kreditne gubitke kreditne institucije („Sl. list CG” br. 127/20 i 140/21) Banka primjenjuje sopstvenu metodologiju za procjenu obezvrjeđenja bilansne aktive i vjerovatnog gubitka po vanbilansnim stavkama koja je usaglašena sa zahtjevima Međunarodnih računovodstvenih standarda. U napomenama uz finansijske izvještaje Banke je objelodanila metodologiju obračuna obezvrjeđenja bilansne aktive i vjerovatnog gubitka po vanbilansnim stavkama, kao i iznose obračunatih ispravki vrijednosti.

Pored vrednovanja stavki aktive i vanbilansnih stavki u skladu sa Međunarodnim računovodstvenim standardima, Banka je dužna da zavisno od vjerovatnoće ostvarivanja gubitka, stavke aktive klasifikuje u jednu od sljedećih klasifikacionih grupa:

- a. grupu A – „dobra aktiva“; U klasifikacionu grupu „A“ klasifikuje se kredit i druga potraživanja kod kojih postoje čvrsto dokumentovani dokazi da će biti naplaćeni u skladu sa ugovorenim uslovima u punom iznosu.
- b. grupu B – „aktiva sa posebnom napomenom“, sa podgrupama „B1“ i „B2“; U klasifikacionu grupu „B“ podgrupe „B1“ i „B2“ klasifikuje se kredit za koji postoji mala vjerovatnoća ostvarivanja gubitka, ali taj kredit mora biti predmet posebne pažnje banke, jer bi potencijalni rizik, ukoliko ne bi bio adekvatno praćen, mogao da dovede do slabijih perspektiva u pogledu njegove naplate.
- c. grupu C – „substandardna aktiva“, sa podgrupama „C1“ i „C2“; U klasifikacionu grupu „C“ klasifikuje se kredit za koji postoji visoka vjerovatnoća ostvarivanja gubitka, zbog jasno utvrđenih slabosti koje ugrožavaju njegovu otplatu.
- d. grupu D – „sumnjiva aktiva“; U klasifikacionu grupu „D“ klasifikuje se kredit za koji je naplata u cjelosti, imajući u vidu kreditnu sposobnost dužnika, vrijednost i mogućnost realizacije kolaterala, malo vjerovatna.
- e. grupu E – „gubitak“; U klasifikacionu grupu E – „gubitak“ klasifikuje se kredit koje će biti u potpunosti nenaplativ, ili će biti naplaćen u neznatnom iznosu.

Banka je razvila sveobuhvatnu strategiju postupanja sa nekvalitetnim kreditima za period od tri godine i utvrdila godišnje operativne ciljeve vezane za smanjenje nivoa nekvalitetnih kredita. Glavni cilj kod upravljanja lošim plasmanima je da se poboljša kvalitet portfolija čime se smanjuju troškovi rizika i unaprjeđuje ukupna finansijska pozicija i pozicija likvidnosti banke.

Iznos rezervi za potencijalne gubitke za plasmane Banke klasifikovane u kategoriju A je obračunat primjenom procenata od 0,5%. Procijenjeni iznos rezerve za potencijalne gubitke je obračunat primjenom procenata od 2% do 7% na plasmane klasifikovane u kategoriju B, od 20% do 40% na plasmane kategorije C, 70% na plasmane kategorije D i 100% na plasmane kategorije E.

Sumirajući rezultate ispitivanja kvaliteta bilansne i vanbilansne aktive Banke sa stanovišta naplativosti i potrebe za stvaranjem rezerve za obezbjeđenje Banke od potencijalnih gubitaka, saglasno iznijetom pristupu, dobijeni su sljedeći odnosi i pokazatelji na dan 31. decembar 2022. godine:

Stavke bilansa

(U hiljadama EUR)

Stavke aktive bilansa	Novčani kolateral	Ostali kolaterali	Klasifikacija					Ukupno	stage u kojem se finansijska sredstva nalaze			
			A	B	C	D	E		stage 1	stage 2	stage 3	ukupno
Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti	6.177	6.082.816	1.159.180	89.714	16.618	787	14.033	1.280.332	1.153.657	90.554	36.121	1.280.332
kreditni i potraživanja od kreditnih institucija			85.602	0	0	0	0	85.602	85.602	0	0	85.602
kreditni i potraživanja od klijenata	6.177	6.082.816	979.719	89.711	16.617	787	10.380	1.097.214	974.196	90.551	32.467	1.097.214
hartije od vrijednosti			91.305	0	0	0	0	91.305	91.305	0	0	91.305
ostala finansijska sredstva			2.554	3	1	0	3.653	6.211	2.554	3	3.654	6.211
Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	0	0	663	0	4.119	0	0	4.782	663	0	4.119	4.782
hartije od vrijednosti			663	0	4.119	0	0	4.782	663	0	4.119	4.782
Ukupni bruto krediti	6.177	5.922.726	971.242	89.064	16.291	787	9.986	1.087.370	965.072	90.551	31.747	1.087.370
Kamatna potraživanja	0	0	1.430	66	35	23	660	2.214	1.408	87	720	2.215
kamata na kredite i potraživanja od klijenata			459	66	35	23	660	1.243	437	87	720	1.244
kamata na hartije od vrijednosti			971	0	0	0	0	971	971	0	0	971
kamata na bruto kredite			459	66	35	23	660	1.243	437	87	720	1.244
Vremenska razgraničenja	0	0	-1.337	47	-7	-2	-36	-1.335	-1.304	37	-68	-1.335
vremenska razgraničenja na kredite i potraživanja od klijenata			-1.337	47	-7	-2	-36	-1.335	-1.304	37	-68	-1.335
vremenska razgraničenja na bruto kredite			-1.232	58	-7	-2	-36	-1.219	-1.190	39	-68	-1.219
Ukupni iznos bruto kredita i potraživanja	6.177	6.082.816	1.064.443	89.824	16.645	808	11.004	1.182.724	1.058.931	90.675	33.119	1.182.725
Ukupni iznos hartija od vrijednosti	0	0	92.939	0	4.119	0	0	97.058	92.939	0	4.119	97.058
Ukupni iznos ostalih finansijskih sredstava	0	0	2.554	3	1	0	3.653	6.211	2.554	3	3.654	6.211
Investicije u pridružena društva, zavisna društva i zajedničke poduhvate po metodi kapitala			335	0	0	0	0	335	335	0	0	335
Ostale stavke aktive na koje se izdvajaju rezervacije za potencijalne gubitke			8.142	313	427	1.923	26.451	37.256	8.140	314	28.802	37.256
Ukupna aktiva na koju se izdvajaju rezervacije za potencijalne gubitke	6.177	6.082.816	1.168.413	90.140	21.192	2.731	41.108	1.323.584	1.162.899	90.992	69.694	1.323.585
Rezervacije za potencijalne gubitke			5.796	4.340	5.598	567	14.693	30.994	8.730	1.370	20.894	30.994
kreditni i potraživanja od kreditnih institucija			428	0	0	0	0	428	428	0	0	428
kreditni i potraživanja od klijenata			4.899	4.338	4.761	551	10.380	24.929	7.832	1.368	15.729	24.929
hartije od vrijednosti			452		824			1.276	452		824	1.276
ostala finansijska sredstva			10	0	0	0	3.653	3.663	10	0	3.653	3.663

JAVNO / PUBLIC

Izveštaj menadžmenta o poslovanju
Crnogorske komercijalne banke a.d Podgorica
za 2022. godinu

ukupni bruto krediti			4.856	4.312	4.696	551	9.986	24.401	7.764	1.368	15.269	24.401
kamata na kredite i potraživanja od klijenata			2	2	13	16	660	693	3	2	688	693
kamata na hartije od vrijednosti			5	0	0	0	0	5	5	0	0	5
kamata na bruto kredite			2	2	13	16	660	693	3	2	688	693
Ispravka vrijednosti			17.137	4.623	5.581	457	11.933	39.731	12.800	8.038	18.893	39.731
kredit i potraživanja od kreditnih institucija			229	0	0	0	0	229	229	0	0	229
kredit i potraživanja od klijenata			15.224	4.572	5.545	434	7.622	33.397	10.909	7.966	14.522	33.397
hartije od vrijednosti			1.305	0	0	0	0	1.305	1.305	0	0	1.305
ostala finansijska sredstva			6	0	1	0	3.651	3.658	6	0	3.652	3.658
ukupni bruto krediti			16.857	2.689	5.521	434	7.591	33.092	10.660	7.966	14.466	33.092
kamata na kredite i potraživanja od klijenata			373	51	35	23	660	1.142	351	72	719	1.142
kamata na bruto kredite			373	51	35	23	660	1.142	351	72	719	1.142
Razlika između rezervacija i ispravki - neto princip			-11.341	-283	17	110	2.760	-8.737	-4.070	-6.668	2.001	-8.737
kredit i potraživanja od banaka			199	0	0	0	0	199	199	0	0	199
kredit i potraživanja od klijenata			-10.325	-234	-784	117	2.758	-8.468	-3.077	-6.598	1.207	-8.468
hartije od vrijednosti			-853	0	824	0	0	-29	-853	0	824	-29
ostala finansijska sredstva			4	0	-1	0	2	5	4	0	1	5
ukupni bruto krediti			-12.001	1.623	-825	117	2.395	-8.691	-2.896	-6.598	803	-8.691
kamata na kredite i potraživanja od kreditnih institucija			0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
kamata na kredite i potraživanja od klijenata			-371	-49	-22	-7	0	-449	-348	-70	-31	-449
kamata na hartije od vrijednosti			5	0	0	0	0	5	5	0	0	5
kamata na bruto kredite			-371	-49	-22	-7	0	-449	-348	-70	-31	-449
Pozitivna razlika između rezervacija i ispravki - pojedinačno po partijama			1.217	1.828	649	131	6.179	10.003	3.057	5	6.940	10.003
kredit i potraživanja od klijenata			1.217	1.828	649	131	6.179	10.003	3.057	5	6.940	10.003
ukupni bruto krediti			1.217	1.816	608	131	5.816	9.589	3.046	5	6.537	9.589
Rezervacije za potencijalne gubitke za investicije u pridružena društva, zavisna društva i zajedničke poduhvate po metodi kapitala			2	0	0	0	0	2	2	0	0	2
Razlika između rezervacija i ispravki za investicije u pridružena društva, zavisna društva i zajedničke poduhvate po metodi kapitala - neto princip			2	0	0	0	0	2	2	0	0	2
Rezervacije za potencijalne gubitke za ostale stavke aktive			41	11	114	1.346	26.450	27.962	41	11	27.910	27.962
Ispravka vrijednosti za ostale stavke aktive			98	57	182	1.868	26.451	28.656	96	59	28.501	28.656

JAVNO / PUBLIC

Izveštaj menadžmenta o poslovanju
Crnogorske komercijalne banke a.d Podgorica
za 2022. godinu

Razlika između rezervacija i ispravki za ostale stavke aktive - neto princip			-57	-46	-68	-522	-1	-694	-55	-48	-591	-694
Ukupni iznos rezervacija za potencijalne gubitke za sve pozicije aktive na koje se izdvajaju rezervacije			5.839	4.351	5.712	1.913	41.143	58.958	8.773	1.381	48.804	58.958
Ukupni iznos ispravki vrijednosti za sve pozicije aktive na koje se izdvajaju rezervacije			17.235	4.680	5.763	2.325	38.384	68.387	12.896	8.097	47.394	68.387
Ukupni iznos razlike između rezervacija i ispravki - neto princip			-11.396	-329	-51	-412	2.759	-9.429	-4.123	-6.716	1.410	-9.429
Posebne regulatorne rezerve iz dobiti za procijenjene gubitke u aktivi								0				0
Ukupni iznos nedostajućih rezervi			1.550	1.838	1.478	159	6.178	11.203	3.400	6	7.797	11.203
kredit i potraživanja od kreditnih institucija			233	0	0	0	0	233	233	0	0	233
kredit i potraživanja od klijenata			1.260	1.838	648	124	3.266	7.136	3.110	6	4.020	7.136
hartije od vrijednosti			4	0	824	0	0	828	4	0	824	828
ostala finansijska sredstva			4	0	0	0	0	4	4	0	0	4
ukupni bruto krediti			1.260	1.827	607	124	2.904	6.722	3.099	6	3.617	6.722
kamata na kredite i potraživanja od klijenata			0	0	6	8	2.912	2.926	0	0	2.926	2.926
kamata na hartije od vrijednosti			5	0	0	0	0	5	5	0	0	5
kamata na bruto kredite			0	0	6	8	2.912	2.926	0	0	2.926	2.926
investicije u pridružena društva, zavisna društva i zajedničke poduhvate po metodi kapitala			2	0	0	0	0	2	2	0	0	2
ostale stavke aktive na koje se izdvajaju rezervacije za potencijalne gubitke			42	0	0	27	0	69	42	0	27	69
Bilansna aktiva na koju se ne izdvajaju rezerve za potencijalne gubitke								403.387				403.387
UKUPNA BRUTO AKTIVA								1.726.971				1.726.971
UKUPNA NETO AKTIVA								1.658.584				1.658.584

VI.2. Rizik zemlje i rizik druge ugovorne strane

Banka je razvila sopstveni regulatorni okvir upravljanja rizikom na osnovu domaćeg zakonodavstva, kao i standarda matične banke, i definisala pristup, metode i odgovornosti kod upravljanja rizikom zemlje.

Rizikom druge ugovorne strane se upravlja pomoću sistema limita izloženosti za lica koja borave u stranim zemljama kojima je Banka izložena. Sistem limita izloženosti se bazira na rejtingu rizika zemlje i poziciji kapitala Banke u skladu sa metodologijom matične banke i zakonskim zahtjevima.

Banka nije imala izloženosti prema centralnim vladama stranih zemalja. Osim izloženosti prema Mađarskoj kao zemlji srednjeg rizika koja se sastojala u potpunosti od izloženosti prema matičnoj banci, Banka je plasirala većinu svojih sredstava u zemljama bez rizika.

Rizikom druge ugovorne strane se upravlja uz pomoć Sistema limita izloženosti za različite ugovorne strane sa kojima Banka saraduje. Sistem limita izloženosti se bazira na rejtingu rizika ugovorne strane i poziciji kapitala Banke u skladu sa metodologijom matične banke i zakonskim zahtjevima.

VI.3. Tržišni rizik

Banka je izložena tržišnim rizicima. Tržišni rizik predstavlja potencijalni gubitak uzrokovan nepovoljnim promjenama na tržištu: kamatnih stopa, deviznih pozicija, cijena, indeksa i/ili ostalih faktora koji utiču na vrijednost finansijskih instrumenata. Najčešće, glavni izvori tržišnog rizika su devizne pozicije i rizik kamatne stope.

Uzimajući u obzir biznis model, veličinu i kompleksnost poslovanja, a u vezi sa tržišnim rizikom, Banka je uglavnom izložena deviznom riziku. Devizni ili valutni rizik predstavlja rizik da banka ostvari gubitke u svom poslovanju uslijed promjena u deviznim kursovima. Rizik deviznog kursa definiše se prije svega kao potencijalni gubitak na nepokrivenoj i nezaštićenoj otvorenoj deviznoj poziciji (imovini, potraživanjima, kapitalu i obavezama koje glase na stranu valutu). Izloženost deviznom riziku se redovno prati putem usklađivanja sa limitima propisanim od strane Centralne banke Crne Gore. Kako bi ograničila i ublažila devizni rizik, Banka je uspostavila sistem internih limita deviznog rizika u skladu sa strukturom bilansa Banke, poslovnim aktivnostima i tržišnim uslovima, kao i definisanim limitima Centralne banke Crne Gore i OTP Grupe.

Banka određuje limite pozicija (dnevnu i noćnu) i VaR (vrijednost u riziku) limit koji se stalno prate.

Limiti se prate na dnevnom nivou, dok se uprava Banke izvještava kvartalno.

VI.4. Rizik likvidnosti

Rizik likvidnosti predstavlja vjerovatnoću da Banka neće biti u mogućnosti da obezbijedi dovoljno novčanih sredstava kako bi ispunila svoje obaveze na datum dospijeca ili vjerovatnoću da će Banka morati da dobije novčana sredstva za ispunjenje svojih obaveza uz značajne troškove.

Banka upravlja rizikom likvidnosti uvođenjem Sistema kontrola, mjera za ublažavanje rizika i planova u slučaju nepredviđenih okolnosti. Glavni cilj upravljanja rizikom likvidnosti je uspostavljanje Sistema za monitoring likvidnosti Banke, njen kvalitet, sastav i dospijeca kako bi se dostigla optimalna struktura likvidnosti koja bi podržala njene primarne poslovne aktivnosti.

Radi praćenja likvidne pozicije, Banka priprema dnevne (RLS) i dekadne izvještaje (DPL) u skladu sa regulativom Centralne Banke Crne Gore.

U toku 2022. godine Banka je zadržala likvidnu poziciju i poslovala je sa koeficijentom koji je bio iznad zakonski utvrđenog minimuma. Koeficijent likvidnosti na dan 31. decembar 2022. godine iznosi 1,61, dok je zakonom utvrđeni minimum 0,9.

Takođe, u skladu sa novim Zakonom o kreditnim institucijama, Banka je, počevši od 01. januar 2022. godine, u obavezi da na mjesečnom nivou izvještava koeficijent likvidne pokrivenosti, koji je na 31. decembar 2022. godine iznosio 1,74, dok je zakonom utvrđeni minimum 1.

Dnevni izvještaj likvidnosti, DPL:

	U hiljadama EUR	
	31. decembar 2022.	31. decembar 2021.
Gotovina	51.914	47.096
Žiro račun	251.074	127.508
Sredstva kod agenata platnog prometa	198	499
Sredstva na računima kod inobanaka (depoziti po viđenju)	85.602	121.813
Obavezna rezerva kod CBCG (50%)	34.586	28.074
Likvidna sredstva/potraživanja	423.374	324.990
Dospjele obaveze po primljenim kreditima	27	198
Dospjele obaveze po kamatama i naknadama	13	11
Dospjele obaveze po oročenim depozitima	104	4.044
20% Depozita po viđenju	246.520	189.539
10% Odobrene a neiskorišćene, neopozivekreditne obligacije (kreditne linije)	16.613	15.097
Ostale dospjele obaveze	7.080	6.157
	270.357	215.046
Suficit / (Deficit)	153.018	109.944
Pokazatelj likvidnosti	1,57	1,51

VI.5. Operativni rizik

Centralizovana funkcija upravljanja operativnim rizikom smještena je u Sektoru odobravanja kredita i upravljanja rizikom i zadužena je za nadgledanje i koordinaciju upravljanja operativnim rizikom na nivou cijele organizacije kroz kreiranje politika, metodologija i alata koji koriste sve druge organizacione jedinice Banke. Operativnim rizikom se upravlja na decentralizovan način u smislu da potencijalnim incidentima upravljaju organizacione jedinice gdje su se incidenti javili. Uzimajući u obzir značaj upravljanja operativnim rizicima za uspješno poslovanje cijele organizacije, uspostavljen je efikasan sistem izvještavanja menadžmenta Banke o izloženostima operativnom riziku i aktivnostima povezanim sa tim.

Korišćenjem postojećeg Sistema za upravljanje operativnim rizikom, nivo izloženosti Banke ovoj vrsti rizika procijenjen je kao umjeren. Sistem upravljanja operativnim rizikom se stalno unaprjeđuje kako bi bio u mogućnosti da odgovori na stalne promjene i izazove u eksternom i internom okruženju.

Banka je usvojila Plan za vanredne situacije kojima se osigurava kontinuitet poslovanja odnosno pravovremeno ponovno uspostavljanje poslovno kritičnih aktivnosti Banke u slučajevima narušavanja ili prekida poslovanja. Plan se redovno ažurira i testira.

Shodno članu 351 Odluke o adekvatnosti kapitala kreditnih institucija ("Sl. list CG" br. 128/20 i 140/21), za izračunavanje potreba za kapitalom za operativni rizik Banka koristi jednostavni metod.

Kako je objelodanjeno u Izveštaj menadžmenta o poslovanju Crnogorske komercijalne banke a.d Podgorica za 2021. godinu, u prvom kvartalu 2022. godine, sprovođenjem sveobuhvatne interne kontrole poslovanja od strane Banke, utvrđene su nepravilnosti koje su rezultirale zloupotrebom sredstava Banke i klijenata. Banka je donijela odluku da izvrši povraćaj svih sredstava klijenata Banke za koje je utvrđeno da su bili predmet zloupotrebe od strane dijela zaposlenih Banke, te stoga konzervativno procijenila moguću štetu i izdvojila rezervisanja za moguću štetu u iznosu od EUR 23.544

hiljade na dan 31. decembar 2021. godine. U toku 2022. godine, Banka je izdvojila dodatne rezervacije za moguću štetu u iznosu od EUR 18 hiljada.

U toku 2022. godine, Banka je analizirala transakcije klijenata, koji su potencijalno bili predmet zloupotrebe i, na osnovu rezultata tih pojedinačnih analiza, do dana 31. decembra 2022. godine, izvršila povraćaj sredstava za 231 klijenta u iznosu od EUR 20.340 hiljada.

Banka sarađuje sa nadležnim institucijama u cilju sprovođenja istrage, kontinuirano obezbjeđujući potrebnu dokumentaciju i potrebne informacije.

Banka je na dan 31.12.2022. godine formirala rezervisanja za potencijalne gubitke po osnovu sudskih sporova iznose EUR 2.074 hiljada.

U Napomenama uz finansijske izvještaje za 2022. godinu, Banka je objelodanila detalje o sudskim sporovima u koje je uključena. Između ostalog, Banka je objelodanila informacije o sudskim sporovima koje je protiv Banke pokrenuo Centar za zaštitu potrošača (CEZAP), koji je tužio Banku za povredu član 23. stav 2. Zakona o potrošačkim kreditima određujući naknadu za prijevremenu otplatu kredita u iznosu od 1% ili 0,5 % od iznosa kredita koji se prijevremeno otplaćuje, čime je ujedno i provrijedila kolektivna prava potrošača. Trenutni status spora: Prvostepeni i drugostepeni sud su presudili u korist CEZAP-a, dok je Vrhovni sud odbio reviziju odluke. Banka je izjavila i Ustavnu žalbu i trenutno čeka odluku.

Osim ovog, CEZAP je 19.januara 2022. godine tužio Banku tvrdnjom da Banka krši kolektivna prava potrošača tako što u Listi uslova za kredite definiše naknadu za obradu kredita u procentualnom iznosu od od iznosa kredita koji se odobrava i u zavisnosti od vrste kredita. Trenutni status spora: Prvostepena odluka je bila u korist CEZAP-a. Na prvostepenu odluku Banka je izjavila žalbu i trenutno čeka odluku Višeg suda.

VI.6. Reputacioni rizik

Rizik tekućih i budućih prihoda i kapitala zbog negativnog javnog mišljenja o načinu poslovanja Banke. Pitanje reputacije je vrlo složeno i u osnovi nastaje kao ocjena koju daju klijenti, o načinu, vođenju i pružanju usluga. Na kratak rok na reputacioni rizik Banke utiče i reklamna aktivnost i marketing.

VII. Obrazovanje zaposlenih

Upravljanje ljudskim resursima i kontinuirano ulaganje u njihov razvoj jedan je od ključnih ciljeva Banke, kojem je i u toku 2022. godine bila posvećena posebna pažnja. Kroz uvođenje novih standarda u oblasti upravljanja ljudskim resursima svojim zaposlenim želimo obezbijediti dobre uslove za kontinuiran lični i profesionalni razvoj.

Posebna pažnja u 2022. godini bila je posvećena unapređenju znanja i vještina zaposlenih u filijalama kroz interne obuke iz oblasti sprečavanja pranja novca i bezbjednosti procesa kao i obuke za popis gotovine.

Dodatno, organizovane su i obuke za rukovoce novcem namijenjene blagajnicima i direktorima filijala, u saradnji sa Centralnom bankom Crne Gore.

Za 10 kolega je organizovana i obuka za licenciranje za investicionog savjetnika u saradnji sa Komisijom za tržište kapitala. Za sve direktore filijala, organizovana je dodatna obuka za praćenje implementacije prodajnog procesa, kao follow up obuke prodajnog ponašanja koja je organizovana u saradnji sa kompanijom Alterna International.

U novembru je u hotelu Splendid u Bečićima organizovan i tim bilding za sve zaposlene banke, kome je prisustvovalo 325 zaposlenih.

U skladu sa savremenim standardima upravljanja ljudskim resursima, Banka je tokom četvrtog kvartala 2022. godine, u svim organizacionim djelovima, kontinuirano primjenjivala uspostavljeni sistem mjerenja radnog učinka i motivacije zaposlenih. Istovremeno, u trećem kvartalu počela je i implementacija novog automatizovanog alata za postavljanje ciljeva i evaluaciju zaposlenih u mreži filijala. Pomoću ovog alata, prepoznati su i nagrađeni zaposleni koji najviše doprinose uspješnom poslovanju Banke.

Obrazovna struktura zaposlenih na dan 31. decembar 2022. godine je kako slijedi:

	Broj zaposlenih	u %
Visoka stručna sprema	426	79,04%
Viša stručna sprema	19	3,52%
Srednja stručna sprema	94	17,44%
	539	100%

VIII. Planirane aktivnosti

Uvođenjem novih proizvoda, adaptacijom i daljim razvojem postojećih proizvoda, kao i digitalizacijom proizvoda i procesa i uvođenjem novih kanala prodaje, Banka planira zadržati vodeću poziciju u bankarskom sektoru Crne Gore, kako u dijelu kreditnog portfolija tako i u segmentu platnog prometa i kartičnog poslovanja i u razvojnom smislu da zadrži lidersku poziciju u digitalizaciji i obezbjeđivanju alternativnih kanala prodaje.

U skladu sa Strategijom banke revidiranom krajem 2021. godine, Banka je usvojila detaljne akcijske planove koji se odnose na uvođenje novih proizvoda, modifikacije postojećih proizvoda, procesa i unaprjeđenje ukupnog zadovoljstva klijenata u cilju zadržavanja liderske pozicije na tržištu i ostvarivanja zadatih planova prodaje, nivoa digitalizacije, opremljenosti klijenata proizvodima banke kao i drugih bitnih pokazatelja uspješnosti prodaje Banke. Banka je u četvrtom kvartalu 2022. godine odradila reviziju većine proizvoda za retail i corporate, shodno usvojenim kreditnim politikama za različite klijentske segmente, i radila na uvođenju potpuno novih proizvoda kao što su: lizing za pravna i fizička lica, adaptacija gotovinskih kredita, otpočelo je inoviranje proizvoda za MSE segment. Rad na platformi za on-line kreditiranja, gdje će postojati mogućnost da klijent u potpunosti završi proceduru uzimanja gotovinskog kredita sa samo jednim dolaskom u Banku je završen i riješenje je uspješno implementirano i ispraćeno odgovarajućom kampanjom. U međuvremenu su odrađena neka manja podešavanja i implementirana je opcija druge najbolje ponude sa ciljem da se omogući veća penetracija rješenja sa pozitivnim ishodom. Tokom ovog kvartala, Banka je završila reviziju retail proizvoda i uvela određene izmjene parametara nekih retail proizvoda kako bi se povećala prodaja. Takođe, tokom ovog perioda Banka je radila na usavršavanju BPM rješenja za gotovinske kredite, overdraft i kartice.

Banka intenzivno radi na poboljšanju i pojednostavljenju procesa i standardizaciji servisa banke.

Banka je završila projekat formiranja paketske ponude proizvoda i usluga banke za sektor stanovništva i lansirala novu ponudu prućenu adekvatnim prodajnim mapama i obukom zaposlenih.

Banka je pokrenula određene aktivnosti u dijelu koji se odnosi na Zakon o zaštiti potrošača vezano za iskazivanje troškova usluga koje nudi.

U isto vrijeme Banka značajan akcenat stavlja na poboljšanje kreditnog kvaliteta u svim poslovnim segmentima. Povećanje kreditnog portfolija se planira da se postigne uglavnom putem kreditiranja postojećih klijenata i preuzimanjem klijenata drugih banaka i njihovim kreditiranjem. Potencijalni klijenti su fizička lica i pravna lica, koja ispunjavaju sve neophodne predušlove definisane proizvodnim parametrima i poslovnim procedurama Banke. Briga za klijente na najvišem profesionalnom nivou i kontrola kvaliteta proizvoda, usluga i servisa je ključ za zadržavanje udjela na tržištu i postizanje zadovoljstva klijenata.

Takođe, u četvrtom kvartalu se sprovode i za naredni planiraju prodajne kampanje za kredite i druge proizvode banke sa ciljem povećanja prodaje i veće opremljenosti klijenata proizvodima banke. Treća, pre-approval kampanja koja je nastavak na prethodne dvije koje su se pokazala kao veoma uspješan prodajni alat za prodaju gotovinskih kredita je završena i potvrdila je da ovaj način prodaje daje odlične rezultate.

Aktivnosti banke su bile usmjerene takođe, na pojednostavljenje procesa u prodaji u cilju postizanja veće efikasnosti i na unaprjeđenje kontrolnih mehanizama u procesu rada u cilju smanjenja operativnih rizika.

Banka će i u budućem periodu biti usmjerena na aktivno upravljanje sredstavima i likvidnosti, radi nesmetanog funkcionisanja Banke. Osnovni cilj upravljanja sredstvima je unaprjeđenje strukture i odnosa sopstvenih i pozajmljenih sredstava, održavanje tekuće i obezbjeđenje adekvatnih rezervi likvidnosti, kao i održavanje optimalne valutne strukture.

IX. Pitanje životne sredine i društvene odgovornosti

Banka vodi svoju politiku ekološki svjesno i angažovano, u skladu sa Zakonom o životnoj sredini i Zakonom o procjeni uticaja na životnu sredinu. Zaštita životne sredine dobija sve veći značaj u politici Evropske unije. Ciljevi ekološke politike u okviru Evropske unije jesu sljedeći:

- očuvanje životne sredine i poboljšanje njenog kvaliteta;
- zaštita čovjekovog zdravlja;
- oprezna i racionalna upotreba prirodnih resursa i
- unaprjeđenje mjera na međunarodnom nivou za prevladavanje regionalnih i globalnih problema životne sredine.

Banka nije, shodno kriterijumima definisanim Zakonom, prepoznata da nezakonitim ili nepravilnim djelovanjem omogućava ili dopusta zagađivanje životne sredine, i po tom osnovu ne plaća nikakve kazne ili penale. Takođe, u doglednoj budućnosti ne planira nikakav projekat koji bi mogao da ima negativan uticaj na životnu sredinu.

U skladu sa Zakonom o procjeni uticaja na životnu sredinu, Banka će i nadalje u svojim poslovnim aktivnostima voditi racuna da neka njena aktivnost, direktno ili indirektno, ne izazove opasnost po životnu sredinu, život i zdravlje ljudi. Tokom 2022. godine Banka je nastavila da se fokusira na pružanje podrške svim segmentima društveno odgovornog poslovanja: zdravstvu, obrazovanju, kulturi, lokalnim zajednicama, društvenim aktivnostima i sportu. Nastavljena je podrška projektima iz oblasti kulture, obrazovanja, sporta, zdravstva, zaštite životne sredine, kao i brojnim projektima koji doprinose očuvanju tradicije i kulture na nivou lokalne zajednice.

X. Pravila korporativnog upravljanja i sistem unutrašnje kontrole

Kako je prethodno objelodanjeno, u prvom polugodištu 2022. godine, Banka je identifikovala određeni broj pronevjera koje su kontinuirano i u dužem vremenskom periodu realizovane od strane nekoliko zaposlenih. U okviru opsežne kontrole i sprovedenih istražnih postupaka banka je utvrdila značajan broj anomalija u funkcionisanju sistema interne kontrole. U okviru pomenutog procesa banka je formirala detaljnu listu identifikovanih anomalija i pokrenula projekat za implementaciju svih potrebnih korektivnih mjera u cilju brzog i efikasnog smanjenja svih operativnih rizika na minimalni nivo. U okviru pomenutog akcionog plana sprovedene su različite korektivne mjere koje se odnose na tehničke, procesne i organizacione promjene koje će dovesti do poboljšanja, prije svega u oblasti upravljanja operativnim rizikom ali i do značajnog razvoja preventivnih mehanizama zaštite.

Banka je preuzela obavezu redovnog izvještavanja CBCG i matične banke o implementaciji akcionog plana koji se odnosi na korekciju uočenih anomalija. U posljednjem izvještaju dostavljenom 09. januar 2023., Banka je obavijestila CBCG da su sve aktivnosti (njih preko 30), implementirane zaključno sa 31. decembrom 2022.

Implementacijom svih korektivnih aktivnosti koje su bile predviđene akcionim planom, banka je značajno unaprijedila kvalitet sistema unutrašnje kontrole i to na sve tri linije odbrane, kako je to i definisano u „Načelima kvalitetnog upravljanja Operativnim rizikom“, usvojena od strane Basel Komiteta za superviziju banaka.

Efektivnost i efikasnost sistema interne kontrole kao ključne komponente za sigurno i zdravo poslovanje banke, se redovno testira kroz razne forme supervizijskih provjera i kontrola, i unapređuje kroz kontinuiranu implementaciju zahtijevanih poboljšanja.

Pravila korporativnog upravljanja i sistema unutrašnjih kontrola jeste na provjeri njihove usklađenosti s rizičnim profilom, poslovnim modelom i veličinom i složenošću poslovanja Banke, kao i na stepenu u kome se Banka pridržava propisa, standarda opreznog poslovanja i dobrih poslovnih običaja u vezi s korporativnim upravljanjem, upravljanjem rizicima i sistemom unutrašnjih kontrola.

Procjena ovog dijela služi kao značajna informacija u procjeni upravljanja pojedinačnim rizicima, kao i u procjeni adekvatnosti kapitala i likvidnih sredstava.

Pravila korporativnog upravljanja u Banci su zasnovana na zakonskim propisima i to na odredbama Zakona o kreditnim institucijama i Zakona o privrednim društvima kao i na nadležnosti i ovlaštenja organa Banke (Skupštine akcionara, Nadzornog odbora, Upravnog odbora i ostalih tijela) propisima i internim aktima Banke (Ugovorom o osnivanju, Statutom Banke i drugim internim aktima).

Nadležnost i ovlaštenja svih organa Banke su zasnovana na pomenutim zakonskim propisima, definisanim internim aktima i ustaljenom bankarskom praksom.

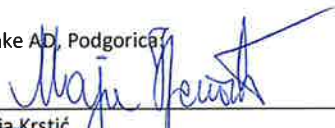
XI. Izjava odgovornog lica

- Finansijski izvještaj je sačinjen u skladu sa Zakonom o računovodstvu Crne Gore i propisima Centralne Banke Crne Gore koji regulišu finansijsko izvještavanje banaka i daje istinit i pravilan prikaz, bez materijalno značajnih razlika, sredstava, obaveza, finansijskog stanja i dobiti ili gubitka, Crnogorske komercijalne banke, kao i njegovih zavisnih društava uključenih u konsolidovani izvještaj;
- Izvještaj o upravljanju sadrži objektivna i pravilna prikaz razvoja i poslovanja, Crnogorske komercijalne banke i zavisnih društava uključenih u konsolidovani izvještaj sa opisom rizika i problema u poslovanju.

Podgorica, 23. mart 2023. godine

Potpisano u ime Crnogorske komercijalne banke AD, Podgorica

Tamás Kamarási
Predsjednik Upravnog odbora

Maja Krstić
Član Upravnog odbora

Srđan Janković
Direktor Direkcije za finansije

